

Concept

Evaluatie weide- vogelcompensatie

2014-2022



Evaluatie weidevogelcompensatie 2014-2022

Een blik op hoe het leefgebied van de weidevogels wordt beschermd en gecompenseerd

*Foto voorblad:
Kruidenrijk grasland nabij Wergea, foto P.W. Venema*

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
1 Inleiding.....	5
1.1 Aanleiding:	5
1.2 Doel:	5
1.3 Werkwijze:.....	5
1.4 Leeswijzer:	6
2 Weidevogelcompensatie	6
2.1 Beleid- en regelgeving.....	6
2.2 Bescherming van weidevogelkansgebieden en parels	7
2.3 Uitgangspunten en bepalingen	9
2.4 Andere provincies	13
3 Ervaringen bij de weidevogelcompensatie.....	17
3.1 Uitkomsten interviews	17
3.2 Toekomstperspectief weidevogels en compensatiebeheer in Fryslân	17
4 Het weidevogelcompensatiebeheer.....	19
4.1 Overzicht beheerlocaties	19
4.2 Type contracten	19
4.3 Monitoring	20
4.4 Beheerlocatie 1 en 2 (De Haak en Wiarda → Jorwert, Hilaard, e.o)	20
4.5 Beheerlocatie 3 (Techum → Wergea – Warten)	25
4.6 Beheerlocatie 4 (De Centrale As → Stinswei Garyp).....	26
4.7 Beheerlocatie 5 (Windpark Nij Hiddum Houw → It Heidenskip).....	28
4.8 Beheerlocatie 6 (Diversen → Hilaard noord)	28
5 De invulling weidevogelcompensatiebeheer	30
5.1 Huidige werkwijze afsluiten beheer	30
5.2 Voor- en nadelen overeenkomsten.....	30
5.3 Invulling weidevogelcompensatie en weidevogelbeleid	31
5.4 Toekomstig beheer.....	31
6 Financiën weidevogelcompensatie	33
6.1 Overzicht compensatieverplichtingen	33
6.2 Overzicht projecten tot beheer	34
6.3 Voorstel budget weidevogelcompensatie	35
7 Conclusie en aanbevelingen	36
7.1 Conclusies	36
7.2 Aanbevelingen	38
Bronnen:.....	40
Bijlagen:	41
Bijlage 1: Plan van aanpak Evaluatie Weidevogelcompensatie	
Bijlage 2: Voorbeeldberekening compensatieverplichting	
Bijlage 3: Compensatietraject weidevogelkansgebied op basis van 7.2.4 VRF	
Bijlage 4: Kaart weidevogelkansgebieden	
Bijlage 5: Resepsje fan it greidefûgelkompensaasjebelied fan 'e provinsje Fryslân	
Bijlage 6: Kaarten beheerlocaties	
Bijlage 7: Inrichtingsplan Stinswei	
Bijlage 8: Overzicht verplichtingen en inkomsten	
Bijlage 9: Voorstel budget weidevogelcompensatie	
Bijlage 10: Totaaloverzicht betalingen	

Samenvatting

In de eindevaluatie Nota Weidevogels 2014–2020 is voorgesteld om de effectiviteit van het weidevogelcompensatiebeheer te onderzoeken. Tezamen met ingediende motie (09 Moasje 05 - (Oanpast) Weidevogelland niet aantasten en anders gelijkwaardig compenseren), heeft dit geleid tot het opstellen van de Evaluatie Weidevogelcompensatie 2014-2022. Het doel van deze evaluatie is te bepalen op welke onderdelen de weidevogelcompensatie kan worden verbeterd, zowel in het opstellen en de nakoming van de compensatieverplichting tot het uitgevoerde beheer.

In de evaluatie is daarom gekeken naar hoe de weidevogelcompensatie werkt, hoe deze zich verhoudt tot andere provincies, wat de ervaringen zijn van betrokkenen organisaties/personen en of deze in de toekomst nog een rol kan vervullen. Daarnaast wordt in de evaluatie ook het compensatiebeheer behandeld. Hoe en waar is dit gerealiseerd, wat zijn de resultaten en wat zijn eigenlijk de uitgangspunten om te komen tot compensatiebeheer. Als laatste onderdeel van de evaluatie worden de financiën besproken. Hierin is onderzocht of alle ruimtelijke projecten hebben voldaan aan de opgelegde financiële verplichtingen, hoe deze stortingen zijn vertaald naar compensatiebeheer en wat het beschikbare budget is in het weidevogelcompensatiefonds voor nieuwe beheerlocaties.

De basis van de weidevogelcompensatie is vastgelegd in de Verordening Romte Fryslân 2014, Omgevingsverordening Fryslân 2022, Regeling Weidevogelcompensatie Fryslân 2014 en de Nota Weidevogels 2021-2030. In de regelingen en verordeningen zijn bepalingen gesteld om het verlies aan gronden, die door hun rust en openheid geschikt zijn voor weidevogels, als gevolg van ruimtelijke ingrepen te compenseren. Om aan te geven om welke gronden het hier gaat is er een kaart ontwikkeld met daarop de Weidevogelkansgebieden en weidevogelparels. Gaat er vanwege een ruimtelijke ingreep geschikt weidevogelareaal verloren, dan zijn overheden/initiatiefnemers verplicht om aan te geven of hier sprake is van een noodzakelijke ruimtelijke ingreep, moeten zij de natuurwaarden af te wegen ten opzichte van de ruimtelijke ingreep en onderzoeken of er mogelijkheden zijn om met mitigerende maatregelen de schade te beperken. Wanneer aan deze bepalingen wordt voldaan en er sprake is van verstoring van 0,5 ha of meer dan moet het areaalverlies worden gecompenseerd middels een storting in het weidevogelcompensatiefonds. Dit is een financiële verplichting voor de initiatiefnemer/bevoegd gezag, geen resultaatverplichting.

Met de bepalingen van de regelingen en begrenzingen van de weidevogelkansgebieden is het voor initiatiefnemers van ruimtelijke ingrepen duidelijk wanneer er sprake is van een compensatieopgave en hoe hoog deze is. De uitgangspunten en bepalingen zijn beschreven, maar kunnen mogelijk daar waar nodig worden aangescherpt en/of geactualiseerd. De wijze van werken met de weidevogelcompensatie verschilt op een aantal punten met de provincies Zuid- en Noord-Holland. Deze provincies zetten eerst in op het fysiek compenseren van de verstoring en leggen deze verplichting bij de initiatiefnemer. Daarnaast hebben deze twee provincies in uitvoeringsregelingen duidelijk beschreven hoe de weidevogelcompensatie werkt en aan welke voorwaarden deze moet voldoen.

Uit de interviews met betrokkenen blijkt dat er kansen en mogelijkheden liggen om verbeteringen door te voeren voor de weidevogelcompensatie. Zij adviseren om vooral in te zetten op flexibel, langjarig en toekomstbestendig beheer. De monitoring is volgens hen voldoende voor het beheer in de praktijk, echter baart het hen wel zorgen dat er onder de vrijwilligers die dit uitvoeren sprake is van vergrijzing. Verder geven zij aan dat het contact goed is met de provincie, maar dat het niet wenselijk is dat er steeds nieuwe aanspreekpunten komen. Het beheer vindt in het veld plaats, kijk wat er speelt en bespreek dit met de betrokken vrijwilligers en beheerders. In het algemeen wordt nog aangegeven dat er zorgen zijn over de toekomst van de landbouw en dat hiervoor een perspectief nodig is, maar dit is breder dan de weidevogelcompensatie.

Uit het eerste concept van de Evaluatie beleid weidevogelcompensatie Provincie Fryslân van A&W blijkt dat er nog voldoende kansen en mogelijkheden zijn om de weidevogelpopulaties in Fryslân te behouden. De populaties zijn nog van voldoende omvang, maar de versnippering van het weidevogelgebied is wel een bedreiging. Hierbij is het vooral belangrijk om de huidige goede weidevogelgebieden te behouden en daar waar kan uit te breiden. Zet daarbij naast reproductie ook vooral in op habitatverbetering.

Uit de evaluatie blijkt dat de vraag of het uitgevoerde compensatiebeheer effectief is geweest, vanwege de uitgevoerde vorm van monitoring, onvoldoende kan worden beantwoord. De huidige vorm van monitoring is wel geschikt voor het beheer in de praktijk en ook voor analyse op provinciale schaal, maar is vanwege de periode dat compensatiebeheer is uitgevoerd en het schaalniveau waarop deze vraag wordt gesteld hiervoor niet geschikt. Aan A&W is gevraagd welke wijze van monitoring noodzakelijk is om hier wel een antwoord op te kunnen geven, de uitkomst hiervan wordt december 2022 verwacht. In de aantalsverlopen van de broedparen weidevogels op de verschillende beheerlocaties zijn zowel stijgingen als dalingen te zien. In de verslagen wordt aangegeven dat dit wordt veroorzaakt door predatie en weersinvloeden. Echter is de toename van weidevogelbeheer hierin ook belangrijke factor. Over het algemeen lijken deze verlopen zich te verhouden met de trends in Fryslân. Echter moet bij deze vergelijking wel worden vermeld dat de oppervlakte aan compensatiebeheer, tezamen met de periode dat compensatiebeheer is uitgevoerd, onvoldoende is om een goede vergelijking te maken.

De verschillende beheerovereenkomsten, met verschillende looptijden voor weidevogelbeheer zorgen ervoor dat het bijhouden van de verplichtingen en financiën niet eenvoudig is. Tijdens het onderzoek is er dan ook een document opgesteld waarin alle verplichtingen en betalingen zijn verwerkt. Dit document vormt de basis voor de weidevogelcompensatie. Als ingezet wordt op agrarisch beheer is het mogelijk om voor een grotere oppervlakte compensatiebeheer uit te voeren, maar het inzetten op natuurbeheer zorgt wel voor een toekomstbestendiger en duurzamer weidevogelbeheer. Nadeel hierbij is dat dit wel ten koste gaat van de oppervlakte landbouwgrond wat als agrarisch is bestemd in de bestemmingsplannen. Voor toekomstige beheerlocaties moet er een duidelijke werkwijze worden ontwikkeld, maar er liggen ook mogelijkheden om aan te sluiten bij al aanwezige regelingen, zoals het ANLb en de SNL. Echter zijn er momenteel meerdere ontwikkelingen gaande in het landelijk gebied welke van invloed kunnen zijn op de weidevogels.

Van alle projecten met een compensatieverplichting is er op 1 na voldaan aan de financiële verplichtingen. De desbetreffende gemeente is gevraagd naar de status van dit project en of de initiatiefnemer heeft voldaan aan de verplichting die de gemeente heeft gesteld. Alle inkomsten, uitgaven en toekomstige uitgaven zijn doorberekend en er is gekeken naar welke aanvullende kosten er zijn voor compensatiebeheer. Uiteindelijk betekent dit dat er een bedrag van € 976.505 beschikbaar is voor nog af te sluiten contracten. Dit zal worden ingezet voor nieuwe beheerlocaties en/of toekomstige verplichtingen.

Conclusie van de Evaluatie Weidevogelcompensatie 2014 -2020 is dat in het algemeen gesteld kan worden dat de weidevogelcompensatie een belangrijke bijdrage kan leveren aan het behoud van de weidevogels, maar dat er vooral ingezet moet worden op het behoud van de gebieden die er nog zijn. De controle op de bepalingen en werkwijze voor de weidevogelcompensatie (beleid) werken voldoende, maar kunnen op een aantal punten verbeterd en duidelijker worden beschreven. Het is belangrijk om vast te houden aan de controle op de ruimtelijke ontwikkelingen en indien nodig te zorgen voor een goede compensatie. De vraag of het uitgevoerde compensatiebeheer (de praktijk) effectief is geweest kan, vanwege de uitgevoerde vorm van monitoring, onvoldoende worden beantwoord. De huidige vorm van monitoring is wel geschikt voor het beheer in de praktijk en ook voor analyse op provinciale schaal, maar is vanwege de korte periode dat het compensatiebeheer is uitgevoerd en het schaalniveau waarop deze vraag wordt gesteld hiervoor niet geschikt. Aan het overgrote deel van verplichtingen en afspraken voor de ruimtelijke ingrepen en het uitgevoerde compensatiebeheer wordt voldaan. Uit de financiën blijkt dat er nog budget beschikbaar is om in te zetten voor nieuw compensatiebeheer.

1 Inleiding

In 2014 is de Regeling Weidevogelcompensatie Fryslân 2014 in werking getreden en zijn tevens regels opgenomen in de Verordening Romte Fryslan 2014. Doel van deze regeling is om het verlies aan gronden die door hun rust en openheid geschikt zijn voor weidevogels als gevolg van ruimtelijke ingrepen te compenseren. Dit gebeurt door overheden/initiatiefnemers te verplichten om een goede belangenafweging te maken en bij een verstoring van groter dan 0,5 hectare een bedrag te laten storten in het weidevogelcompensatiefonds. Vervolgens wordt er een geschikte locatie gezocht om deze compensatie daadwerkelijk in te vullen. Dit houdt in dat met de betreffende partij (vaak agrariër, soms natuurorganisatie) een beheersovereenkomst wordt afgesloten om het weidevogelbeheer uit te voeren. Ook kan de compensatie plaatsvinden door omvorming van percelen naar natuur. Hierbij worden de percelen afgewaardeerd naar natuur en worden er kwalitatieve verplichtingen vastgelegd t.a.v. het gebruik van de percelen. Hieronder volgt een evaluatie waarin het gaat over de werking van weidevogelcompensatie, de ervaringen van betrokkenen, resultaten van compensatiebeheer, werkwijze van afsluiten overeenkomsten en een overzicht van alle financiële verplichtingen (Regeling Weidevogelcompensatie Fryslân 2014, 2014).

1.1 Aanleiding:

In de eindevaluatie Nota Weidevogels 2014–2020 is voorgesteld om de effectiviteit van het weidevogelcompensatiebeheer te onderzoeken en de hectarevergoeding voor weidevogelcompensatie aan te passen conform de uitgangspunten van het Aanvalsplan Grutto. Daarnaast stellen betrokkenen zowel intern bij de provincie als externen vragen bij de werking van de weidevogelcompensatie. Bij de behandeling van de Nota Weidevogels 2021-2030 in de Provinciale Statenvergadering van 24-11-2021 heeft gedeputeerde Hoogland ook toegezegd de weidevogelcompensatieregeling te (laten) evalueren (09 Moasje 05 - (Oanpast) Weidevogelland niet aantasten en anders gelijkwaardig compenseren).

1.2 Doel:

Het doel van de evaluatie is om te bepalen op welke onderdelen de weidevogelcompensatie kan worden verbeterd, zowel in de uitvoering in de praktijk als in het opstellen en de nakoming van de verplichting tot compensatie.

1.3 Werkwijze:

Voor de evaluatie weidevogelcompensatie is een plan van aanpak opgesteld waarin vragen zijn geformuleerd, deze zijn na te lezen in Bijlagen:

Bijlage 1: Plan van aanpak Evaluatie Weidevogelcompensatie. De indeling van deze vraagstukken is zoveel als mogelijk aangehouden in deze rapportage. De vragen en onderzoeksrichtingen uit het plan van aanpak zullen niet letterlijk in de hoofdstukken worden genoemd. De vraagstukken uit het plan van aanpak gaan naast het proces van het bepalen van de compensatieverplichting ook over het beheer in de praktijk en de invulling van de weidevogelcompensatie. Om op al deze vraagstukken een antwoord verkrijgen wordt de kennis en ervaring van een breed scala aan betrokkenen gebruikt. Middels interviews bij agrariërs, beheerders, bestuurders en andere betrokkenen is opgehaald wat hun ervaring is met de weidevogelcompensatie. Daarnaast is een extern adviesbureau gevraagd om een aantal vragen te beantwoorden, vanwege de specifieke kennis die hiervoor noodzakelijk was.

1.4 Leeswijzer:

In hoofdstuk 2 wordt uitleg gegeven in welke beleidsstukken de weidevogelcompensatie is opgenomen en hoe deze werkt. In dit hoofdstuk worden ook de bepalingen toegelicht en is aangegeven hoe andere provincies hier invulling aan geven. Hoofdstuk 3 gaat over de ervaringen van betrokkenen en een onderzoek naar de toekomst van de weidevogels en de weidevogelcompensatie. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van het compensatiebeheer besproken en in hoofdstuk 5 gaat het over de toekomstige invulling van de weidevogelcompensatie. In hoofdstuk 6 wordt ingegaan in de financiën waarna tot slot in hoofdstuk 7 de conclusie wordt geformuleerd en er aanbevelingen worden gemaakt.

2 Weidevogelcompensatie

2.1 Beleid- en regelgeving

Het beleid en regelgeving omtrent de weidevogelcompensatie is vastgelegd in de Verordening Romte Fryslân 2014, Omgevingsverordening Fryslân 2022, Regeling Weidevogelcompensatie Fryslân 2014 en de Nota Weidevogels 2021-2030. Voorheen waren de regels hiervoor vastgelegd in het Werkplan weidevogels 2007-2013. Zolang de Omgevingsverordening Fryslân 2022 nog niet definitief in werking is getreden, is de Verordening Romte Fryslân 2014 hierbij leidend. Dat wil zeggen dat de artikelen 7.2.1 tot en met 7.2.4 van de verordening bepalend zijn bij de vraag of een verlies aan weidevogelareaal in een ruimtelijk plan mag worden toegestaan. In artikel 7.2.4 van de verordening wordt gesteld dat wanneer een ruimtelijk plan een noodzakelijke ingreep van openbaar belang toestaat - na afweging van belangen, waaronder de weidevogelwaarden - het verlies aan geschikt weidevogelareaal, mits groter dan een halve hectare, financieel moet worden gecompenseerd (Verordening Romte Fryslân 2014, 2014).

De Omgevingsverordening Fryslân 2022 is ten aanzien van de weidevogelcompensatie op een aantal punten aangepast ten opzichte van de Verordening Romte Fryslân 2014. Voor meer duidelijkheid zijn de bepalingen van het compensatiebedrag van de Regeling Weidevogelcompensatie Fryslân 2014 toegevoegd aan de verordening (artikel 2.54). Daarnaast is in de Omgevingsverordening opgenomen dat Gedeputeerde Staten bevoegd is de weidevogelkansgebiedenkaart aan te passen. In de artikelsgewijze toelichting van de Omgevingsverordening, wordt nader toegelicht hoe het areaalverlies en het compensatiebedrag worden berekend. De in de Verordening Romte Fryslân 2014 opgenomen werkwijze voor het bepalen van de oppervlakte is niet aangepast. Wel is de berekening van het compensatiebedrag aangepast naar de huidige inzichten voor optimaal weidevogelbeheer. Dit wordt verder toegelicht in paragraaf 2.3.4 Compensatiebedrag (Omgevingsverordening Fryslân 2022, 2022) (Opgave Biodiversiteit, 2021).

De Regeling Weidevogelcompensatie Fryslân 2014 dient voor de uitvoering van de weidevogelcompensatie zoals deze is vastgelegd in de Verordening Romte Fryslân 2014 en Omgevingsverordening Fryslân 2022. In de Nota Weidevogels 2021-2030 is de compensatieverplichting opgenomen als één van de maatregelen voor bescherming van de weidevogels (Opgave Biodiversiteit, 2021).

2.2 Bescherming van weidevogelkansgebieden en parels

Weidevogelkansgebieden bestaan uit ruime en open gebieden met voldoende openheid en rust. Het zijn grote gebieden waarin het kan gaan om weidevogelreservaten, agrarische gebieden of een combinatie van beide. Vaak liggen in de weidevogelkansgebieden ook weidevogelkerngebieden, welke worden beheerd door natuurbeheerorganisaties, particulier natuurbeheerders en/of agrariërs. In de kansgebieden wordt het beheer en de inrichting optimaal afgestemd op de weidevogels. Daarnaast bestaan er ook gebieden buiten de weidevogelkansgebieden die een hoge weidevogeldichtheid hebben (minimaal 25 broedparen grutto op een areaal van tenminste 5 ha), dit zijn de zogenaamde weidevogelparels.

In de verordeningen is opgenomen dat in of op korte afstand (tot circa 300 m) van weidevogelkansgebieden en weidevogelparels nieuwe planologische ontwikkelingen met bebouwing, beplanting of verharding, die verstoring werken op de openheid en rust in weidevogelkansgebieden, niet zijn toegestaan. Agrarische ontwikkelingen zijn wel toegestaan, omdat de agrarische functie juist mee bepalend is voor de geschiktheid van weidevogelkansgebieden voor weidevogels. Ook hier geldt dat bijbehorende nevenactiviteiten eveneens toelaatbaar zijn. Uitzondering hierop vormt het aanwijzen van een nieuw bouwperceel: in dat geval is sprake van een nieuwe ontwikkeling waarvoor bij de locatiekeuze rekening moet en kan worden gehouden met de ligging ten opzichte van weidevogelkansgebieden en weidevogelparels.

Wanneer een nieuwe activiteit of ontwikkeling in of op korte afstand van een weidevogelkansgebied of weidevogelparel ligt, moet worden berekend of er sprake is van een verstoring van werking. Een berekening van de verstoring van een activiteit of ontwikkeling kan op verzoek van de gemeente worden aangevraagd bij de provincie. Als de activiteit of ontwikkeling geen 'extra verstoring' van het gebied van openheid en rust geeft, dan past de ontwikkeling en is er geen verdere actie nodig.

Als uit de berekening van de provincie wel blijkt dat sprake is van verstoring van het gebied van openheid en rust (ook als dit minder dan 0,5 ha is) dan kan een ontwikkeling alleen plaatsvinden als wordt voldaan aan de regels uit de verordening. Dit betekent dat eerst moet worden gemotiveerd of er sprake is van een openbaar belang. Een ingreep kan alleen als 'noodzakelijk' worden aangemerkt, indien buiten het weidevogelkansgebied redelijkerwijs geen geschikte alternatieve locatie kan worden gevonden, zoals bijvoorbeeld een grondgebonden ontwikkeling. Wanneer gemotiveerd kan worden dat het gaat om een noodzakelijke ruimtelijke ingreep dan gelden vervolgens de volgende voorwaarden:

1. De natuurwaarden moeten worden afgewogen ten opzichte van de ruimtelijke ingreep;
2. De mogelijkheden om met mitigerende maatregelen de schade te beperken moeten zoveel mogelijk worden benut;
3. Wanneer sprake is van verstoring van 0,5 ha of meer dan moet het areaalverlies worden gecompenseerd.

Het berekenen van de verstoring wordt gedaan aan de hand van de dynamische kaart 'openheid en rust'. Op deze kaart wordt bijgehouden welke gronden binnen de weidevogelkansgebieden al door bestaande verstoringbronnen zijn verstoord. Bij het berekenen van de verstoring wordt de bestaande verstoring niet meegerekend. In Bijlage 2: Voorbeeldberekening compensatieverplichting is een voorbeeld van de berekening van de compensatieverplichting stap voor stap uitgelegd.

Bij verstoring van 0,5 ha of meer is het bevoegd gezag verantwoordelijk voor het storten van een bedrag in het weidevogelfonds. De storting moet zijn gedaan voordat het omgevingsplan/ ruimtelijke ingreep wordt vastgesteld door het gevoegd gezag. Uiteraard wordt het geld teruggestort als de activiteit of ontwikkeling geen doorgang vindt. Dan dient wel de functie op de locatie weer te worden gewijzigd, zodat de openheid en rust wederom geborgd is. De

compensatieplicht vloeit niet voort uit Europese of landelijke regelgeving maar uit provinciaal beleid. De compensatie heeft dan ook een eigen beleidsmatig afwegingskader en het compensatiebedrag is op een normbedrag gebaseerd. Het is voor de initiatiefnemer/bevoegd gezag een financiële verplichting en geen resultaatverplichting. Het bedrag wordt gestort in het provinciale weidevogelfonds en wordt ingezet voor ondersteuning van beheer in de weidevogelkansgebieden en weidevogelparels. Bij voorkeur in het betreffende kerngebied/parel of in de buurt van het vestoord gebied, dit in verband met het verhuisgedrag van de grutto (Bos, 2016).

De bescherming van weidevogelkansgebieden en weidevogelparels heeft niet alleen werking op de weidevogelkansgebieden in het agrarisch gebied, maar ook die gebieden die als natuur zijn bestemd. Het verschil van de bescherming van de weidevogelkansgebieden en parels ten opzichte van de gebieden aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN) zit hem naast de beoordeling van het belang ook in de wijze van compenseren. Binnen de NNN geldt namelijk dat er geen nettoverlies op mag treden van de wezenlijke kenmerken en waarden in termen van kwaliteit, oppervlakte of samenhang in het natuurnetwerk Nederland. In sommige gevallen zijn gebieden zowel aangemerkt als weidevogelkansgebied/parel als NNN of natuurgebied buiten het NNN. Voor deze gebieden gelden dan niet alleen de bepalingen voor weidevogelkansgebieden en weidevogelparels, maar ook die voor Natuurgebieden natuurnetwerk Nederland en Natuurgebieden buiten natuurnetwerk Nederland. Het kan voorkomen dat er vanuit het oogpunt van de NNN geen compensatieverplichting wordt opgelegd, terwijl uit de berekening voor de weidevogelcompensatie wel blijkt dat er gecompenseerd moet worden. Als hiervan sprake is dan zal er gecompenseerd moeten worden.

2.3 Uitgangspunten en bepalingen

In 2023 wordt de nieuwe omgevingsverordening Fryslân 2022 van kracht. In deze paragraaf worden de bepalingen en uitgangspunten voor de weidevogelkansgebieden in deze verordening nader behandeld.

2.3.1 Openbaar belang

In paragraaf 0 is aangegeven dat er een verschil zit tussen het bepalen van het openbaar belang tussen de gebieden die als NNN zijn aangewezen en weidevogelkansgebieden.

Voor terreinen binnen het NNN staat in Artikel 2.39 lid 2 van de omgevingsverordening dat er geen activiteiten en ontwikkelingen mogelijk zijn die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken of waarden, of die kunnen leiden tot een vermindering van de kwaliteit, de oppervlakte of de samenhang tussen gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland. In Artikel 2.42 is opgenomen dat hiervan kan worden afgeweken, wanneer:

- a. sprake is van een openbaar belang waarvoor geen reële alternatieven aanwezig zijn, en
- b. schade door mitigerende maatregelen zoveel mogelijk wordt beperkt als fysiek ruimtelijk en wat betreft uitvoerbaarheid van de beoogde ontwikkeling redelijkerwijs mogelijk is, en
- c. de gevolgen van de activiteit of ontwikkeling zodanig worden gecompenseerd, dat geen netto verlies optreedt van wezenlijke kenmerken en waarden in termen van kwaliteit, oppervlakte of samenhang in het natuurnetwerk Nederland.

In de artikelsgewijze toelichting staat hierover vermeldt dat voor activiteiten en ontwikkelingen binnen het NNN het in algemene zin dient te gaan om een algemeen of maatschappelijk belang, zoals werkgelegenheid, huisvesting, water- en kustveiligheid, civiele veiligheid, volksgezondheid, en essentiële voorzieningen voor het functioneren van de samenleving, zoals energie- en vervoersvoorzieningen. Op sommige plekken, bijvoorbeeld op de Waddeneilanden, kunnen in voorkomende gevallen ook recreatieve voorzieningen een openbaar belang hebben. Voorwaarde is ook dat er voor de betreffende fysieke ontwikkeling geen reële locatie-alternatieven zijn. Alternatieven hangen af van de locatie (op de Waddeneilanden is de beschikbare ruimte anders dan op het vaste land), van de mate van grond-gebondenheid van de beoogde ontwikkeling (bijvoorbeeld uitbreiding van een bestaande functie) en van de mate van plaatsgebondenheid (voorbeeld: een maatschappelijke voorziening voor een specifieke kern).

Voor weidevogelkansgebieden staat in Artikel 2.52 van de Omgevingsverordening dat een omgevingsplan voor gronden die gelegen zijn in of op korte afstand van de gebieden als bedoeld in artikel 2.51, regels bevat waarmee voldoende openheid en rust van die gebieden wordt gehandhaafd, waarbij de agrarische productiefunctie en de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande agrarische bedrijven zijn toegestaan. In Artikel 2.53 is opgenomen dat van artikel 2.52 kan worden afgeweken voor een noodzakelijke ruimtelijke ingreep van openbaar belang, met inachtneming van de volgende voorwaarden:

- a. de natuurwaarden worden afgewogen ten opzichte van de ruimtelijke ingreep, en
- b. de mogelijkheden om met mitigerende maatregelen de schade te beperken worden zo veel mogelijk benut, en
- c. wanneer sprake is van het verloren gaan van gebied groter dan een halve hectare, dat vanwege rust en openheid voor weidevogels geschikt is als bedoeld in artikel 2.52, wordt dit door het bevoegd gezag financieel gecompenseerd door storting van een bedrag in een weidevogelfonds voordat het omgevingsplan wordt vastgesteld.

In de artikelsgewijze toelichting is vermeld dat voor nieuwe activiteiten of ontwikkelingen binnen weidevogelkansgebied het eerst moet worden gemotiveerd of er sprake is van een

openbaar belang. Net als bij natuur buiten NNN mag dit iets soepeler worden beoordeeld dan bij natuur die is aangewezen als NNN. Onder 'openbaar belang' kunnen in dit geval ook bovenlokaal of lokaal georiënteerde, kleinschaliger ontwikkelingen vallen op het gebied van woningbouw, (verblijfs-)recreatie, infrastructuur (rondweg of ontsluitingsweg) en nutsvoorzieningen, mits de noodzaak daarvan redelijkerwijs aantoonbaar is. Het kan ook gaan om particuliere initiatieven waaraan een maatschappelijke betekenis kan worden toegekend. Hier kan een ingreep alleen als 'noodzakelijk' worden aangemerkt, indien buiten het natuurgebied redelijkerwijs geen geschikte alternatieve locatie kan worden gevonden, zoals bijvoorbeeld een grondgebonden ontwikkeling.

Voor zowel de weidevogelkansgebieden als de NNN zal aangetoond moeten worden dat er sprake is van een "noodzakelijke" ingreep en moet hiervan het belang worden aangetoond. Het verschil is dat voor weidevogelkansgebieden ook de kleinschalige bovenlokale en lokale ingrepen ook onder openbaar belang kunnen vallen. Daarnaast geldt dat voor de weidevogelkansgebieden er een afweging gemaakt moet worden tussen de verschillende belangen, hier is het bevoegd gezag verantwoordelijk voor. Oftewel, bij een wijziging van het bestemmingsplan besluit een gemeente of zij het belang van de weidevogels voor een gebied zwaarder wegen dan de ruimtelijke ontwikkeling.

Onder kleinschalige lokale ingrepen vallen bijvoorbeeld ook campings. Voor het uitbreiden van een bestaande camping binnen weidevogelkansgebied kan het belang nog aangetoond worden omdat hier sprake is van een grondgebonden ontwikkeling, maar voor een nieuw te ontwikkelen camping wordt het aantonen van het "noodzakelijk" openbaar belang al veel lastiger. Dit geldt voor meerdere kleinschalige ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld:

- Fietspaden
- Recreatieve ontwikkelingen (campings, recreatiewoningen, minicampings etc.)
- Agrarische bouwblokken
- Individuele woningen
- Natuurontwikkeling (bijvoorbeeld water, bos en opgaande begroeiing)
- Tijdelijke projecten (bijvoorbeeld depots)

Bij grotere ontwikkelingen, als bijvoorbeeld woning- en wegenbouw, is in elk geval sprake van een openbaar belang. Natuurlijk moet ook hier ook de belangen worden afgewogen en gezocht worden naar alternatieven.

De provincie controleert of het bevoegd gezag de belangenafweging goed heeft gemaakt. Er wordt hierbij gecontroleerd of het belang juist is gemotiveerd (daarbij moeten alternatieve locaties zijn onderzocht, er een goede belangenafweging worden gemaakt en de mogelijkheden voor mitigatie zijn benut). Wanneer er sprake is van een financiële verplichting dan moet het bevoegd gezag het compensatiebedrag hebben gestort, voordat het besluit is genomen. Als houvast is hiervoor een document opgesteld waarin extra uitleg wordt gegeven aan de bepalingen waar aan moet worden voldaan, zie Bijlage 3: Compensatietraject weidevogelkansgebied op basis van 7.2.4 VRF. Het besluit ligt uiteindelijk bij het bevoegd gezag.

- Voorgesteld wordt om aan de Provinsjale Steaten fan Fryslân te vragen of zij een nadere bepaling noodzakelijk achten waarin wordt vermeld welke ontwikkelingen wel en niet binnen weidevogelkansgebied worden uitgesloten.
Oftewel: wat valt onder openbaar belang en wat niet. Hiervoor is nader onderzoek nodig vanwege de impact die het kan hebben op de ruimtelijke ontwikkelingen in Fryslân. Mogelijk kan deze vraag ook meegenomen worden in de uitwerking van de Gebiedsgerichte aanpak van het NPLG/FPLG.

2.3.2 Openheid en rust en verstoringsafstanden

De kaart openheid en rust laat zien waar in Fryslân sprake is verstoring van de openheid en rust. Aan de hand van verschillende datasets wordt bepaald waar verstoringsbronnen aanwezig zijn, waarna met behulp van de verstoringsafstanden, zie Tabel 1:

Verstoringsafstanden, kan worden berekend welke gebied verstoord is. Het gaat hierbij niet om alleen om de fysiek aanwezige verstoringsbronnen, maar ook om de verstoringsbronnen, die vanuit het vigerende bestemmingsplan worden toegestaan. Een voormalige huiskavel wordt dus nog wel gezien als verstoringsbron, omdat hier zonder een wijziging van het bestemmingsplan mag worden gebouwd. Altenburg en Wymenga is gevraagd om te onderzoeken of de verstoringsbronnen en afstanden nog actueel zijn.

- Voorgesteld wordt om de verstoringsafstanden te actualiseren op basis van het adviesrapport van Altenburg en Wymenga, deze wordt verwacht in december 2022.

Tabel 1: Verstoringsafstanden (Verordening Romte Fryslân 2014, 2014)

Storingsbron	Verstoringsafstand (m)
Gemeentelijke weg	50
Provinciale weg	100
Autosnelweg	150
Spoorlijn (intercity)	150
Spoorlijn (lokaal)	100
Fietspad	50
Opgaande begroeiing (bos <0,5 ha, houtsingel, bomerrij boomgroep)	200
Bos (> 0,5 ha)	250
Rietland	200
Hoogspanningsleiding	100
Activiteit/ontwikkeling buiten bebouwde kom	200
Activiteit/ontwikkeling binnen of aansluitend aan bebouwde kom	300
Gaswinstation	325
Windturbines	200

2.3.3 Kaart weidevogelkansgebied

Weidevogelkansgebieden zijn begrensd op basis van de volgende criteria (Opgave Biodiversiteit, 2021):

- dichtheid: een dichtheid van min. 10 broedparen grutto per 100 ha of van min. 50 broedparen grutto, tureluur, scholekster en of kievit per 100 ha of van min. 30 broedparen kritische soorten per 100 ha (grutto, tureluur, veldleeuwerik, graspieper, gele kwikstaart, slobeend, kuifeend, wulp, watersnip, kwartel, tafeleend, zomertaling, wintertaling, witte kwikstaart, kluut, knobbelzwaan, krakeend, bergeend en patrijs); op basis van de BFVW-stippenkaart,
- ruimtelijke samenhang van verspreidingskernen: hiervoor is een afstand van 2 km gehanteerd;
- ruimtelijk geschikt qua ligging: verstoringsbronnen zoals snelwegen en spoorlijnen zijn niet of nauwelijks aanwezig en er is de mogelijkheid tot het creëren van een open landschap;
- minimale oppervlakte: 250 ha.

In bijlage 4 is de kaart met de huidige weidevogelkansgebieden weergegeven. Gedeputeerde Staten kunnen aan deze kaart gebieden toevoegen en verwijderen. In het Natuurbeheerplan Fryslân worden dezelfde criteria aangehouden bij het maken van het leefgebied Open grasland. Op deze wijze is niet alleen de openheid en rust gewaarborgd voor deze gebieden maar wordt het voor agrariërs ook mogelijk om subsidie aan te vragen in kader van het Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer. Deze kaarten komen voor het overgrote gedeelte al met elkaar overeen. Al zijn voor de subsidieverstrekking voor het ANLb de natuurgebieden uit het leefgebied Open grasland gehaald. Er zijn wel uitzonderingen mogelijk in verband met gemaakte afspraken tussen overheden of wanneer een gebied al is gecompenseerd.

- Voorgesteld wordt om wijziging op de kaart leefgebied Open grasland ook als een verzoek voor het wijzigen van de kaart Weidevogelkansgebieden te behandelen.

2.3.4 Compensatiebedrag

In de Verordening Romte Fryslân 2014 wordt voor het compensatiebedrag verwezen naar de Regeling Weidevogelcompensatie Fryslân 2014. Het compensatiebedrag wordt berekend op basis van twaalf SNL-jaarvergoedingen zoals geregeld in de Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer voor agrarisch beheerpakket A01.01.01c Weidevogelgrasland met rustperiode van 1 april tot 15 juni, verhoogd met 7,5% voor administratiekosten. Sinds het ANLb wordt er niet meer met dit pakket gewerkt, het compensatiebedrag is nu € 6.500 euro per ha, verhoogd met een opslag van 7,5% voor administratiekosten.

In de Nota Weidevogels 2021-2030 wordt als aanbeveling uit de evaluatie de aanpassing van de hectarevergoeding aangegeven. Dit zou conform de uitgangspunten van het 'Aanvalsplan Grutto' kunnen. In de Omgevingsverordening Fryslân 2022 is daarom het compensatiebedrag aangepast en bestaat het nu uit twaalf jaarvergoedingen van het "pakket compensatiebedrag". Dit pakket bestaat uit een mix van beheerpakketten en overige kosten en is vastgesteld op € 1.482,67 per jaar. Wat voor 12 jaarvergoedingen op een totaal compensatiebedrag komt van € 17.792,04 per hectare, zie Figuur 1: tabel tarief compensatiebedrag. De vergoeding per ha per beheerpakket zijn afgestemd op die van het ANLb. Afhankelijk van ontwikkelingen in het ANLb, zouden deze geactualiseerd kunnen worden.

- Voorgesteld wordt om de artikelsgewijze toelichting aan te passen zodat het duidelijk is dat tariefwijzigingen in het ANLb ook in het "pakket compensatiebedrag" worden doorgevoerd.

Beheerpakket	Oppervlakte in ha	Vergoeding per ha	Vergoeding
Kruidenrijk grasland (inclusief restricties op vlak van bemesting) met uitgestelde maaidatum tot 1/15 juni	70	€ 1.250,54	€ 87.537,80
Voorweiden en rust tussen 8 mei en 22 juni + pakket ruige mest	10	€ 389,40	€ 3.894,00
Extensieve beweiding	15	€ 581,08	€ 8.716,20
Plasdras inundatie 15 februari-1 augustus (voor volwassen weidevogels vroeg in het seizoen en na het broedseizoen)	2	€ 2.403,37	€ 4.806,74
Greppel plasdras 15 februari tot 15 juni (voor kuikens)	3	€ 2.403,37	€ 7.210,11
Hoog waterpeil vanaf 15 februari tot 15 juni	100	€ 157,58	€ 15.758,00
Toeslag voor mozaïek	100	€ 100,00	€ 10.000,00
Totaal per hectare	1		€ 1.379,23
Administratiekosten	1	7,5%	€ 103,44
Tarief compensatiebedrag	1		€ 1.482,67

Figuur 1: tabel tarief compensatiebedrag

2.4 Andere provincies

2.4.1 Zuid-Holland:

In de provincie Zuid-Holland zijn de regels voor de weidevogelgebieden opgenomen in de Omgevingsverordening Zuid-Holland. Hierin wordt in de toelichting verwezen naar de beleidsregel Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland (Omgevingsverordening Zuid-Holland, 2019).

In deze beleidsregel staat dat de belangrijke weidevogelgebieden in Zuid-Holland zijn weergegeven op de functiekaart in de Provinciale Structuurvisie. Dit zijn (overwegend) graslandgebieden *buiten* de EHS waarin op grond van recente gegevens hoge tot zeer hoge dichtheden van weidevogels voorkomen (>35 broedparen per 100 ha, 15 biotoopkritische soorten). Deze gebieden zijn globaal en op polderniveau of in anderszins herkenbare grotere eenheden aangeduid. Daarbij is rekening gehouden met de bebouwingscontouren en, in geval van opstreckende verkaveling, met de gradiënten ten opzichte van (lint)bebouwing en boerderijstroken. In veel belangrijke weidevogelgebieden wordt al jarenlang geïnvesteerd in agrarisch natuurbeheer (weidevogelbeheer).

Indien door een nieuw plan, project of initiatief de wezenlijke kenmerken en waarden van een belangrijk weidevogelgebied significant worden aangetast dan dient de schade van de ingreep gemitigeerd en/of gecompenseerd te worden. Het gaat hierbij in principe om grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen zoals de aanleg van wegen en andere infrastructuur of de uitbreiding van woongebieden, bedrijventerreinen of glastuinbouwgebieden buiten de bebouwingscontouren (incl. het verleggen daarvan om deze uitbreiding mogelijk te maken). Voor alle duidelijkheid: (ruimtelijke) ontwikkelingen binnen het *huidige* agrarische grondgebruik, in het algemeen dus de melk- of vleesveehouderij, zijn *niet* compensatieplichtig (bijv. de intensivering van het graslandgebruik, de aanleg van kavelpaden, slootdempingen, graslandverbetering, ruwvoederteelt of de nieuwbouw van boerderijen). De eventuele toelaatbaarheid van dergelijke maatregelen wordt, voor zover van toepassing, afgewogen binnen het gangbare ruimtelijke ordening- of milieuvergunningenspoor.

Onder de wezenlijke kenmerken en waarden van een belangrijk weidevogelgebied worden de factoren verstaan die de kwaliteit van het leefgebied voor weidevogels bepalen. Dit zijn, naast het agrarisch (grasland)gebruik c.q. de grondgebonden veehouderij, openheid, schaal (versnippering!), rust en relatief hoge grondwaterstanden.

Bij het voorspellen van de effecten van ingrepen in belangrijke weidevogelgebieden gaat het niet alleen om het ruimtebeslag maar - bij de aanleg of uitbreiding van infrastructuur als wegen, spoorwegen en fietspaden, en van hoogspanningsleidingen en windturbines - ook (en vooral) om de bijbehorende verstoringzones (door geluid, beweging en licht) die daardoor minder of ongeschikt worden voor weidevogels. Voor het bepalen van de verstoringafstanden wordt verwezen naar de vakliteratuur. Hiervoor zijn diverse rekenmodellen beschikbaar.

De compensatieopgave dient te worden berekend op basis van de oppervlakte belangrijk weidevogelgebied dat door de ingreep verloren gaat of voor weidevogels ongeschikt wordt. Omdat de belangrijke weidevogelgebieden globaal begrensd zijn, de weidevogels binnen deze gebieden (meestal) niet homogeen verspreid zijn en de dichtheden jaarlijks kunnen fluctueren, verdient het aanbeveling om bij de effectvoorspelling zowel actuele als oudere verspreidingsgegevens (stippenkaarten) te betrekken. Daarmee kan beter onderbouwd worden of er wel sprake is van een significant negatief effect en hoe groot dat effect dan is. Het zou bijvoorbeeld kunnen dat het effect van de ingreep beperkt blijft tot dat deel van een belangrijk weidevogelgebied waarin 'van nature' of door reeds aanwezige storingsbronnen al

weinig tot geen weidevogels voorkomen. De vraag of negatieve effecten significant zijn mag niet gerelateerd worden aan de totale omvang van een belangrijk weidevogelgebied. Indien er geen recente gegevens voorhanden zijn moet worden uitgegaan van een homogene verspreiding van de weidevogels over het belangrijk weidevogelgebied.

Compensatie voor het verlies aan weidevogels is in feite een vorm van kwaliteitsverbetering waarbij in het compensatiegebied zoveel extra inrichtings- en/of beheermaatregelen worden getroffen om de dichtheid aan weidevogels te verhogen, dat aan de compensatieopgave kan worden voldaan. Daarbij moet uiteraard rekening gehouden worden met de uitgangssituatie in het compensatiegebied ofwel met de dichtheid aan weidevogels die reeds in het compensatiegebied aanwezig is. Het is dan ook eenvoudiger om via gerichte maatregelen de dichtheid aan weidevogels te verhogen in een potentieel geschikt gebied met lagere dichtheden, dan in een gebied met hoge dichtheden. De compensatie moet worden uitgevoerd in een gebied dat qua openheid, schaal, rust en grondwaterstanden voor weidevogels geschikt is of kan worden gemaakt en dat bij voorkeur aansluit bij of in de omgeving ligt van andere goede weidevogelgebieden of natuurgebieden met een weidevogeldoelstelling.

Compensatie voor ingrepen in belangrijke weidevogelgebieden kan worden ingevuld door verwerving en inrichting van gronden en overdracht aan een terreinbeherende natuurbeschermingsorganisatie, door particulier natuurbeheer of door agrarisch natuurbeheer. Als vuistregel kan worden aangehouden dat met reservataatsbeheer ongeveer 3x, en met particulier natuurbeheer en zwaar agrarisch natuurbeheer ongeveer 2x zo hoge dichtheden kunnen worden bereikt als met gangbaar agrarisch beheer. Indien wordt gekozen voor compensatie door middel van agrarisch natuurbeheer moet het afsluiten van zware pakketten voor een periode van minimaal 12 jaar gegarandeerd zijn. Bij de samenstelling van deze zware pakketten kunnen de mogelijkheden in de Subsidieregeling Natuur- en Landschapsbeheer als voorbeeld dienen. Overigens is het voor overheden (behoudens de provincie) niet eenvoudig om te compenseren door middel van agrarisch natuurbeheer, omdat dat dient te gebeuren op basis van een regeling die staatssteunproof is. De uitvoering van compensatie door agrarisch natuurbeheer kan worden ondergebracht bij de Dienst Regelingen (Beleidsregel compensatie natuur, recreatie en landschap Zuid-Holland, 2013).

2.4.2 Noord-Holland

In de provincie Noord-Holland zijn in paragraaf 6.4.2 Bijzonder provinciaal landschap bepalingen opgenomen voor het beschermen van waardevol weidevogelgebied (Omgevingsverordening NH2020, 2020). Hierin staan de volgende bepalingen:

Artikel 6.44 Toepassingsbereik

Deze paragraaf gaat over ruimtelijke ontwikkelingen in Bijzonder provinciaal landschap.

Artikel 6.45 Oogmerk

Deze paragraaf is gericht op het benoemen, behouden en beschermen van de kernkwaliteiten van het Bijzonder provinciaal landschap, zijnde gebieden die landschappelijk, aardkundig, ecologisch of cultuurhistorisch van bijzondere waarde zijn én niet vallen binnen de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland.

Artikel 6.46 Bijzonder provinciaal landschap

1. De kernkwaliteiten van het Bijzonder provinciaal landschap zijn vastgelegd in Bijlage 6.
2. Een ruimtelijk plan ter plaatse van het werkingsgebied Bijzonder provinciaal landschap bevat regels ter bescherming van de voorkomende kernkwaliteiten.
3. In afwijking van artikel 6.3 bevat het ruimtelijk plan geen regels die een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maken.

4. Het ruimtelijk plan kan regels bevatten die een andere nieuwe ruimtelijke ontwikkeling dan een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, mits deze ontwikkeling de voorkomende kernkwaliteiten niet aantast.
5. De toelichting op het ruimtelijk plan bevat een beschrijving van de voorkomende kernkwaliteiten en een motivering van de wijze waarop wordt voldaan aan het tweede en, indien van toepassing, het vierde lid.
6. Indien uit de motivering volgt dat maatregelen noodzakelijk zijn om te voldoen aan het bepaalde in het vierde lid, dan dient de uitvoering hiervan te zijn geborgd bij de vaststelling van het ruimtelijk plan.
7. In afwijking van het vierde lid kan het ruimtelijk plan regels bevatten die de volgende ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk maken:
 - a. een uitbreiding van een agrarisch bouwperceel tot maximaal twee hectare; of
 - b. nieuwe bebouwings- en functiemogelijkheden op grond van artikel 6.33, eerste lid, onder e en f en artikel 6.33, tweede en derde lid.
8. In afwijking van het derde en vierde lid kan het ruimtelijk plan een nieuwe stedelijke ontwikkeling of een andere nieuwe ruimtelijke ontwikkeling die de kernkwaliteiten aantast mogelijk maken, indien:
 - a. er sprake is van groot openbaar belang;
 - b. er geen reële alternatieven zijn; en
 - c. de aantasting zoveel mogelijk wordt beperkt en de aantasting wordt gecompenseerd.
9. In afwijking van het derde en vierde lid kan het ruimtelijk plan voorzien in woningbouw overeenkomstig de afspraken tussen Rijk, provincie en betrokken gemeenten met betrekking tot de Pilot Waterland.
10. Gedeputeerde Staten kunnen nadere regels stellen over de motivering als bedoeld in het vijfde lid en over de wijze van compensatie als bedoeld in het achtste lid, aanhef en onderdeel c.
11. Gedeputeerde Staten kunnen de kernkwaliteiten zoals opgenomen in Bijlage 6 wijzigen.

In Artikel 6.46 lid 10 staat dat er nadere regels gesteld kunnen worden over de wijze van compensatie, deze zijn vastgelegd in de Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland (Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland, 2019). Hierin staat dat een initiatiefnemer de schade aan een weidevogelleefgebied fysiek moet compenseren. Als dat niet mogelijk is kan de gemeente het nog regelen in een ander bestemmingsplan of via een financiële compensatie. Hier geldt dus dat men eerst goed moet onderzoeken of fysieke compensatie kan. De compensatie van weidevogelleefgebied kan bestaan uit inrichtingsmaatregelen of actief weidevogelbeheer voor een bedrag gelijk aan de kosten voor weidevogelbeheer voor een periode van 30 jaar. Compensatie voor activiteiten in weidevogelleefgebied vindt plaats in aangewezen weidevogelleefgebied. In deze gebieden zijn de compensatiemaatregelen het meest effectief, omdat hier is aangetoond dat deze gebieden geschikt zijn voor weidevogels. De besteding van de middelen moet zinvol zijn. Om te voorkomen dat op een gebied beheer wordt vastgelegd voor een lange termijn, terwijl de omstandigheden kunnen veranderen kan in de overeenkomst een clausule worden opgenomen om de maatregelen te evalueren en tussentijds aan te passen (Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland, 2019).

2.4.3 Groningen

De provincie Groningen heeft in de Omgevingsverordening voor het leefgebied van de weidevogels het volgende vastgelegd (Geconsolideerde Omgevingsverordening juni 2022 , 2022):

Afdeling 2.23 Leefgebied weide- en akkervogels Artikel 2.48.1 Leefgebied weidevogels:

1. Een bestemmingsplan dat betrekking heeft op een op kaart 6 aangegeven 'leefgebied weidevogels' en dat voorziet in een nieuwe grootschalige ruimtelijke ontwikkeling biedt inzicht in de maatregelen die nodig zijn om de mogelijke schade aan de waarde van

het leefgebied voor weidevogels te voorkomen en restschade elders te compenseren als die ontwikkeling in significante mate afbreuk kan doen aan de waarden van het leefgebied voor weidevogels door aantasting van de landschappelijke openheid, of door verstoring van vogels en aantasting van het areaal.

2. Het eerste lid is niet van toepassing op normaal agrarisch gebruik.

2.4.4 Overijssel

In Overijssel staat in het Actieplan weide- en akkervogels Overijssel 2018-2021 hoe omgegaan wordt met de bescherming van de weidevogelgebieden (Actieplan weide- en akkervogels Overijssel 2018-2021, 2018). In Artikel 4.7.: Planologische bescherming en compensatie staat: In de Omgevingsvisie staat voor de weidevogelgebieden aangegeven, dat hier de openheid, rust en het waterpeil moet worden gehandhaafd. De provincie heeft geen direct compensatiebeleid als weidevogelgebieden voor andere functies moeten wijken of als hier ingrepen plaatsvinden die nadelig zijn voor weidevogels. Toch worden vaak wel mitigerende maatregelen genomen als maatregelen ongunstig uitpakken voor weidevogels (op basis GS-besluit). Zo zijn bij de aanleg van de bypass Kampen door de provincie compenserende maatregelen (inzet extra beheerpakkettenbeheer voor weidevogels) genomen om de verwachte afname van weidevogels op te vangen. Tevens zijn compenserende maatregelen genomen voor weidevogels bij de plaatsing van windmolens in het gebied Tolhuislanden (door eigenaren windmolens) en bij de inrichting van Schellerwade (Waterschap DOD).

3 Ervaringen bij de weidevogelcompensatie

3.1 Uitkomsten interviews

Om tot een goede evaluatie van de weidevogelcompensatie te komen zijn ook de ervaringen van de betrokken partijen in “het veld” van wezenlijk belang. Hiervoor heeft de provincie Fryslân in de periode van september 2021 tot juli 2021 diverse betrokkenen bevraagd over hun ervaringen en meningen voor eventuele verbeteringen.

De vragen die aan de orde zijn geweest waren o.a.: Hoe wordt het contact beleefd met de provincie over de invulling van de compensatie?, Hoe verloopt het contact tussen collectief en boer?, Hoe kijkt het collectief / boer tegen de contracten aan; moet er meer ruimte zijn voor flexibiliteit?, Moet de provincie zich meer bemoeien met de uitvoering; bijvoorbeeld monitoring, geen goede uitvoering door boeren en ingrijpen als het niet goed gaat?, Hoe verloopt de monitoring en moet de provincie hier ook meer op sturen? en zien jullie ook verbeterpunten.

De vraaggesprekken zijn gevoerd met betrokkenen vanuit de volgende organisaties: Natuerkoöperaasje Baarderadiel, collectief Noardlike Fryske Wâlden, Milieudefensie Leeuwarden, Natuurmonumenten, Bond van Friese Vogelwachten (BFVW) en met deelnemende boeren. Wij danken hen voor hun kennis en ervaringen die zij met ons gedeeld hebben.

De uitwerking van dit onderdeel van de evaluatie is te vinden in Bijlage 5: Resepsje fan it greidefûgelkompensaasjebeleid fan 'e provinsje Fryslân. Hierin wordt toegelicht waarom en hoe dit is uitgevoerd en zijn de volledige gespreksverslagen te lezen, dizze útwurking is skreaun yn it Frysk. Uit al deze gesprekken zijn een 14-tal uitkomsten gekomen. Een 7-tal van komen in meerdere gesprekken terug, deze worden hieronder weergegeven:

1. Contact met ambtenaar weidevogelcompensatie is goed, maar de functie is in het verleden wel vaak van ambtenaar gewisseld, dit is niet wenselijk
2. Zorg voor meer flexibiliteit in het compensatiebeheer
3. Zorg voor langjarig en toekomstbestendig compensatiebeheer
4. Het beheer vindt plaats in het veld, kijk wat er speelt en bespreek dit met de vrijwilligers en beheerders
5. De monitoring van het aantal weidevogels en de nestuitkomsten is voldoende om te sturen op het beheer in de praktijk
6. Vergrijzing onder vrijwilligers is een groot aandachtspunt
7. Er zijn zorgen over de toekomst van de landbouw, geef een perspectief

3.2 Toekomstperspectief weidevogels en compensatiebeheer in Fryslân

De Provincie Fryslân heeft Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek gevraagd om een aantal onderdelen vanuit het plan van aanpak Evaluatie Weidevogelcompensatie te onderzoeken.

Normaal gesproken omvat een evaluatie van dergelijk beleid onder andere een kwantitatieve analyse van de mate waarin de uitgevoerde compensatie effectief is geweest voor het behoud van de weidevogelstand. Echter stelt A&W dat vanwege het ontbreken van een monitoringsprogramma hiervoor niet de juiste gegevens aanwezig zijn. Hierdoor blijft de evaluatie op het vlak van de effecten op de weidevogels. Het onderzoek is beperkt tot een globale analyse van de toestand van de weidevogels in Fryslân en van de mate waarin compensatie als bijdrage aan weidevogelbehoud in ecologische zin nog effectief is (Oosterveld, 2022). In het onderzoek worden de volgende vraagstukken behandeld:

1. Zijn de totale provinciale populaties nog voldoende groot om niet het risico te lopen om in een neerwaartse spiraal te raken en zelfs uit te sterven?
Populatiebiologisch gaat het hierbij om de vraag wat de minimale omvang van een populatie is die zichzelf in stand kan houden, de minimale levensvatbare populatieomvang (MVP volgens de Engelse vakterm minimum viable population),
2. Wat is het effect van de steeds grotere versnippering in deelpopulaties, met steeds grotere tussenafstanden tussen de deelpopulaties? Is er nog voldoende uitwisseling om de deelpopulaties gezond te houden of om hervestiging te krijgen als lokaal een deelpopulatie een klap krijgt?
Populatiebiologisch gaat het om de vraag wat de verhouding is tussen deelpopulaties die een overschot aan jongen produceren en deelpopulaties waar te weinig jongen groot komen om de sterfte te compenseren. Het eerste type deelpopulaties worden bronpopulaties genoemd, het tweede type worden putpopulaties genoemd (source resp. sink populaties volgens de Engelse vaktermen). Het tekort in putpopulaties kan worden gecompenseerd door een overschot in bronpopulaties
3. Klimaatverandering drukt tegenwoordig steeds meer een stempel op het broedseizoen van de weidevogels, met bijvoorbeeld een toename van droogte in het voorjaar. In hoeverre beïnvloedt dat compensatiemogelijkheden?

Uit het eerste concept Evaluatie beleid weidevogelcompensatie Provincie Fryslân zijn de volgende conclusies over de toekomst van de weidevogels in Friesland en het compensatiebeheer naar voren gekomen (Oosterveld, 2022):

1. Op grond van de populatiebiologische eigenschappen van de soort (levensduur, jaarlijkse overleving, voortplantingssnelheid) is de provinciale omvang van de gruttopopulatie anno 2022 nog voldoende groot om zich te handhaven.
2. Het meer en meer voorkomen in versnipperde broedconcentraties staat een vitale Gruttopopulatie met voldoende voortplantingsvermogen anno 2022 nog niet in de weg.
3. Verstoorde grutto's kunnen zich verplaatsen en elders succesvol tot broeden komen. Maar er is een risico dat een deel van de verstoorde vogels een klein eindje opschuift en daar minder broedsucces heeft. En het is onzeker of alle vogels die zich elders hervestigen, daar met succes broeden.
4. Het verlies van gruttbroedparen kan in principe ook worden gecompenseerd door populatiegroei en verbetering van de reproductie door habitattherstel op andere locaties. Daar zijn nog steeds actuele voorbeelden van. Aan de andere kant gaat de gruttostand op provinciale schaal nog steeds achteruit, ondanks veel inspanningen op grote schaal.
5. In het licht van de voortgaande populatieafname, de moeite die het kost om een goed broed- en opgroei-habitat te creëren en de onzekerheden bij compensatie, is eigenlijk ieder verder verlies van bestaand goed weidevogelhabitat onwenselijk, ook al wordt het gecompenseerd. We kunnen beter houden wat we hebben. Of er zou eerst voortijdig met de compensatie moeten worden begonnen, zodat duidelijk is dat compensatie werkt, vóórdat de verstoring wordt veroorzaakt.

4 Het weidevogelcompensatiebeheer

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het afgesloten weidevogelcompensatiebeheer. Dit beheer wordt gefinancierd uit een aantal compensatieverplichtingen en wordt apart over gerapporteerd.

4.1 Overzicht beheerlocaties

Momenteel lopen er in 5 gebieden contracten/overeenkomsten voor compensatiebeheer en voor 1 gebied zijn de contracten in 2019 afgelopen. In Tabel 2: Overzicht beheerlocaties is inzichtelijk gemaakt wat voor typebeheer er wordt uitgevoerd, voor welke oppervlakte, waar en voor welke periode.

Tabel 2: Overzicht beheerlocaties

Beheerlocatie	Type	Opp. in ha	Locatie	Startdatum	Einddatum	Jaren	Opmerking
1 De Haak	Agrarisch	63,78	Baarderadiel	2011-2017	2022 - 2028	12	Wisselde start en einddatums
1 De Haak	Natuur	81,6	Baarderadiel	2013	2042	30	KV en beheer
2 Wiarda 1	Agrarisch	27,7	Baarderadiel	2012	2023	12	
2 Wiarda 2	Natuur	7,7	Baarderadiel	2015	2026	12	KV en beheer
3 Techum	Agrarisch	38,5	Wergea	2007	2019	13	1 jaar extra beheer
4 Centrale As	Agrarisch	50	Garyp	2015	2032	18	
5 NHH	Agrarisch	15	It Heidenskip	2022	2031	12	Voor nu via opdracht van 1 jaar
6 Diverse	Natuur	10,95	Baarderadiel	2016	2033	18	KV en beheer

4.2 Type contracten

Voor het weidevogelcompensatiebeheer zijn er twee type contracten afgesloten, namelijk 'agrarisch' en 'natuur'. In beide gevallen kunnen in de afspraken naast het beheer ook afspraken staan voor de inrichting en onderhoud van het gebied. Tevens zijn, voor de beheerlocaties met meerdere beheerders, er ook contracten afgesloten met een lokale vogelwachten, agrarische natuurverenigingen en agrarische collectieven. Zij voeren in opdracht van de provincie de monitoring en rapportage uit over het gevoerde beheer.

Het 'agrarisch beheer' sluit aan bij de werkwijze van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb). In deze contracten zijn de beheervoorschriften en bepalingen overgenomen zoals die ook gelden in het ANLb en zijn hier ook de hoogtes van de beheervergoeding op afgestemd.

Het 'natuurbeheer' sluit aan bij de werkwijze uit de subsidieregeling natuur- en landschapsbeheer (SrNL). In de contracten is aangegeven dat het beheer zal moeten uitgevoerd conform het beheertype N13.01 Vochtig weidevogelgrasland. Ter houvast is er voor een aantal contracten een beheeremozaïek opgesteld, zodat er geen onduidelijkheid ontstaat in het te voeren beheer. Belangrijk verschil met het 'agrarisch beheer' is dat deze percelen ook zijn omgevormd naar natuur. De eigenaren hebben voor de functieverandering conform de subsidieregeling kwaliteitsimpuls natuur- en landschap (SKNL) hiervoor een subsidie ontvangen. Middels een kwalitatieve verplichting (KV, dit is een notariële akte) is vastgelegd dat deze percelen nu eeuwigdurend als weidevogelnatuurgebied moeten worden beheerd. De akte zit niet vast aan de beheerder, maar aan de grond. Dat betekent dat bij vervreemding de nieuwe eigenaar ook wordt verplicht om de percelen als weidevogelnatuurgebied te beheren. Op deze wijze is het weidevogelbeheer duurzaam geregeld, maar dit kost dan ook aanzienlijk meer als bij het 'agrarisch beheer'.

4.3 Monitoring

Voor de weidevogelcompensatie wordt door de lokale vogelwachten en agrarisch collectieve, net als voor het ANLb, de aantallen weidevogels gemonitord. In het systeem van de Bond voor Friese Vogelwachten (BFVW) worden de nesten en/of broedparen van de weidevogels geregistreerd. Uit gesprekken met het adviesbureau is naar voren gekomen dat op basis van deze registraties wel een ontwikkeling in de aantallen kan worden weergegeven, maar dat dit voor een wetenschappelijke onderbouwing van de effectiviteit van de weidevogelcompensatie op zo'n kleine schaal en voor zo'n korte periode niet voldoende is. Het adviesbureau is gevraagd om aan te geven welke vorm van monitoring nodig is om wel iets te kunnen zeggen over de effectiviteit van het compensatiebeheer. De uitkomsten hiervan zullen in elk geval worden meegenomen bij het opstellen van nieuw af te sluiten overeenkomsten. Voor de reeds afgesloten contracten zal na worden gegaan in hoeverre deze op het onderdeel monitoring nog kunnen worden aangepast of dat aanvullende overeenkomsten noodzakelijk zijn. Deze uitkomsten worden verwacht in december 2022.

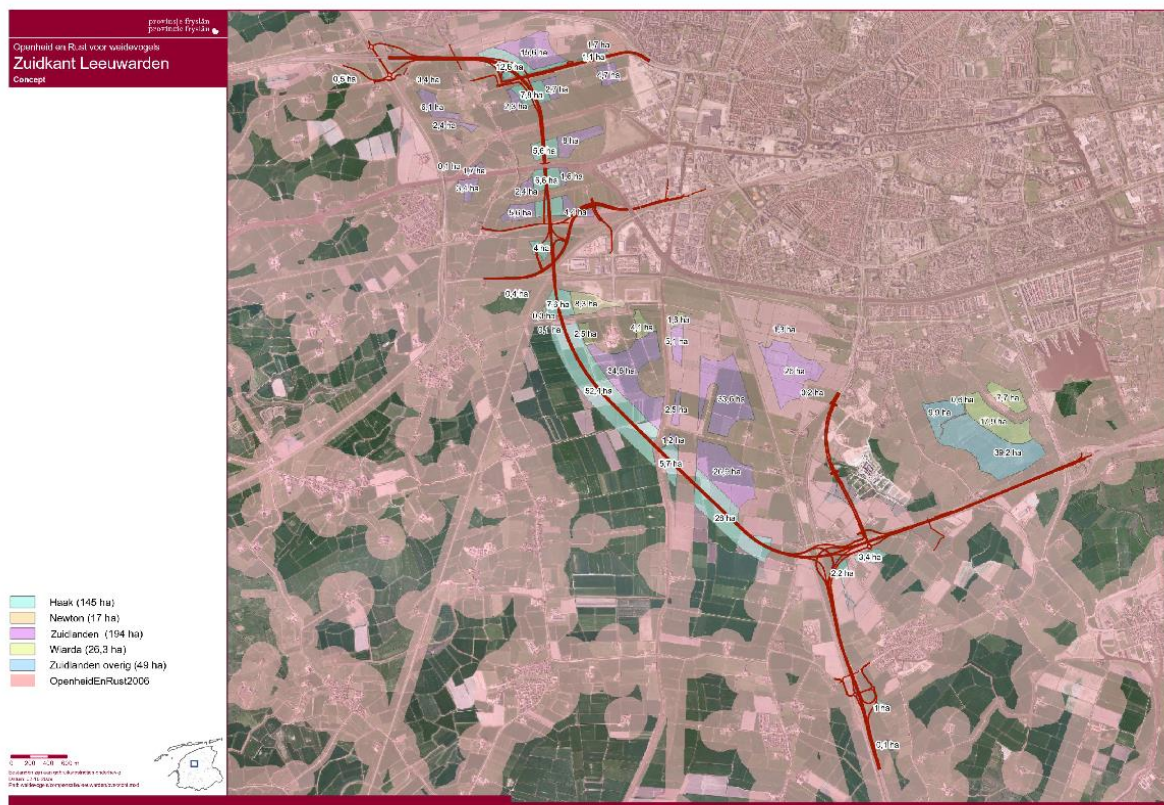
Naast weidevogels zijn er op moment geen afspraken gemaakt over aanvullende monitoring van andere soortgroepen. Bij de aanpassingen van de monitoring zal ook per gebied worden bekeken of hier invulling aan gegeven kan/moet worden. Een voorbeeld hiervan is het monitoren van de toestand van het grasland en de aanwezige kruiden.

4.4 Beheerlocatie 1 en 2 (De Haak en Wiarda → Jorwert, Hilaard, e.o)

In 2011 is gestart met de aanleg van De Haak om Leeuwarden, hierbij is een groot gebied, welke vanwege haar openheid en rust geschikt was voor weidevogels, verstoord geraakt. Het gebied wat verloren is gegaan door deze ontwikkeling is 356 ha. Door de aanleg van het tracé is namelijk het leefgebied versnipperd geraakt waardoor ook deze oppervlakten als verloren zijn beschouwd. Het gaat hier om het gebied tussen De Haak en de stad Leeuwarden, dit wordt in Figuur 2: Verstoring Zuidkant Leeuwarden aangegeven als Newtonpark en Zuidlanden. In hoofdstuk 6

Financiën weidevogelcompensatie wordt verder ingegaan op de verplichting dit geldt voor dit gebied.

Na uitspraak van de Raad van State is vastgelegd dat er voor een oppervlakte van 142 ha weidevogelcompensatiebeheer zal moeten worden geregeld voor de aanleg van De Haak, waarvan 50% (met een marge van 10%) wordt verworven voor de weidevogelkernen (ECLI:NL:RVS:2010:BO4217). Voor beheerlocatie de Haak zijn de eerste overeenkomsten afgesloten in 2011. Er liggen nu overeenkomsten voor 63,78 ha aan agrarisch beheer en 81,6 aan natuurbeheer (waarvan zo'n 2,6 ha voor project Newtonpark).



Figuur 2: Verstoring Zuidkant Leeuwarden

In 2014/2015 is gestart met de bouw van de woonwijk Wiarda. Hiervoor was aanvankelijk de compensatieverplichting bepaald op 26,2 hectare. Na uitspraak van de Raad van State is vastgelegd dat niet alleen voor het gebied Wiarda maar ook voor de Zuidlanden overig (gezamenlijk 75,3 ha) gecompenseerd moet worden, zie Figuur 2: Verstoring Zuidkant Leeuwarden. Het gebied wat overblijft voor de weidevogels zou een te kleine oppervlakte worden en moet als verloren beschouwd worden. De uitspraak luidde als volgt: de raad van gemeente Leeuwarden dient opnieuw de omvang te bepalen van de compensatie van het weidevogelgebied dat als gevolg van de in het plan voorziene ontwikkelingen verstoord wordt. Daarbij dient hij, behalve de verstoring in het plangebied zelf, ook de verstoring te betrekken van de gronden ten zuidwesten van de Hounsdyk die op de bij het Werkplan Weidevogels in Fryslân behorende kaart Openheid en rust zijn aangemerkt als “voor weidevogels geschikt gebied”. Tevens dient de raad daarbij inzichtelijk te maken in hoeverre, ten aanzien van de verwachte verstoring van het juistbedoelde gebied ten zuidwesten van de Hounsdyk, voor compensatie geschikte gronden beschikbaar zijn en een indicatie te geven van de globale ligging van dergelijke gronden (201102546/1/T1/R4). In navolging van deze uitspraak is een plan opgesteld en 7,7 ha omgezet in weidevogennatuur. Dit plan is voorgelegd aan de Raad van State. Zij zien geen grond voor het oordeel dat de raad, door de te verwerven 7,7 hectare gronden aan te merken als geschikt voor compensatie, in strijd heeft gehandeld met artikel 2

van de Ffw. Oftewel, het compensatieplan om te zorgen voor 7,7 ha weidevogelnatuur is voldoende om het gebied te compenseren.

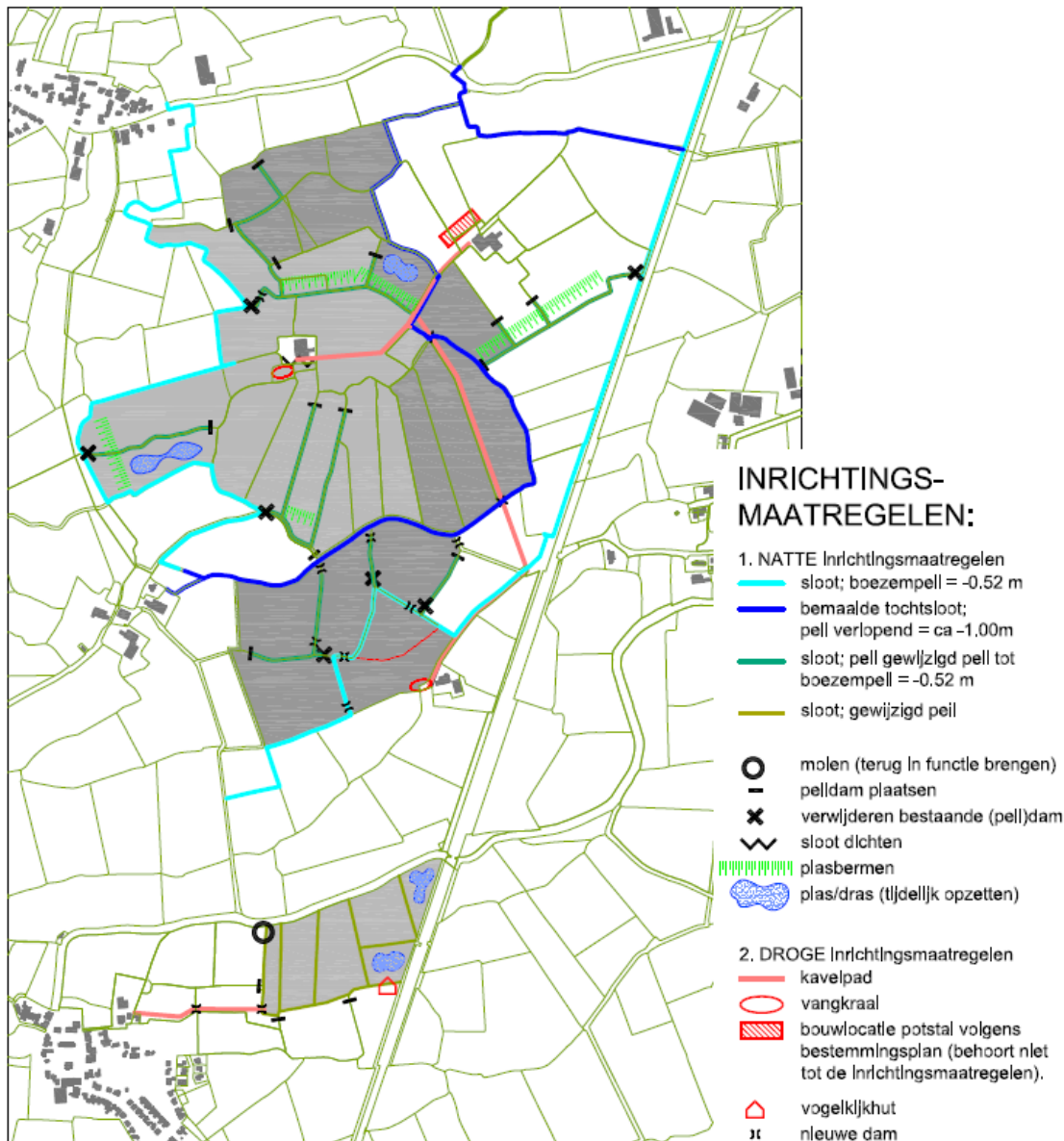
Het weidevogelcompensatiebeheer voor deze projecten (De Haak en Wiarda) vindt plaats binnen het werkgebied van Natuerkooperaasje Baarderadiel. Zij verzorgen in samenwerking met de lokale beheerders, vogelwachten, mozaïekregisseur en vrijwilligers het weidevogelbeheer. Het vormt hiermee een aanvulling op het al aanwezige natuurbeheer en agrarisch natuurbeheer, tezamen in 2019 een 1.420 ha. In overeenstemming met de beheerders zijn contracten opgesteld waarin is aangegeven welke pakketten waar liggen.

Op deze wijze is een beheermozaïek gecreëerd die ook aansluit bij de rest van het weidevogelbeheer. Oók voor het natuurbeheer is aangegeven op welke wijze het beheer uitgevoerd gaat worden, maar voor de vergoeding wordt hier wel aangesloten bij de werkwijze van het Subsidieregeling Natuur en Landschapsbeheer. In Tabel 2: Overzicht beheerlocaties is aangegeven per locatie welke contracten afgesloten zijn, voor hoeveel hectares en welke periode. In Bijlage 4: Kaart weidevogelkansgebieden is aangegeven welke beheerpakketten waar zijn afgesloten.

Voor deze beheerlocaties zijn gedurende de looptijd geen inhoudingen geweest van de vergoedingen voor het weidevogelbeheer. Hieruit kan worden geconcludeerd dat ieder jaar voldaan wordt aan de uitvoering van het beheer wat is afgesproken.

Inrichting:

Naast afspraken over beheer zijn er binnen de oppervlakten van natuurbeheer van beheerlocatie De Haak ook afspraken gemaakt over herinrichting. Hiervoor zijn met o.a. met de beheerders, waterschap en de Natuerkooperaasje Baarderadiel gesprekken gevoerd. Uiteindelijk heeft dit geleid tot een inrichtingsplan. Vanwege weersomstandigheden en benodigde vergunningen zijn de onderdelen van dit plan in fases uitgevoerd. In 2022 zal de laatste hand worden gelegd, waarna alle werkzaamheden in het inrichtingsplan zijn uitgevoerd. Hieronder in Figuur 3: Voorgestelde inrichtingsmaatregelen voor compensatiegebied Westerhûs is het inrichtingsplan weergegeven. De belangrijkste aanpassing binnen het gebied zijn dammen, deze zorgen ervoor dat het waterpeil binnen het gebied opgezet kan worden.



Figuur 3: Voorgestelde inrichtingsmaatregelen voor compensatiegebied Westerhûs

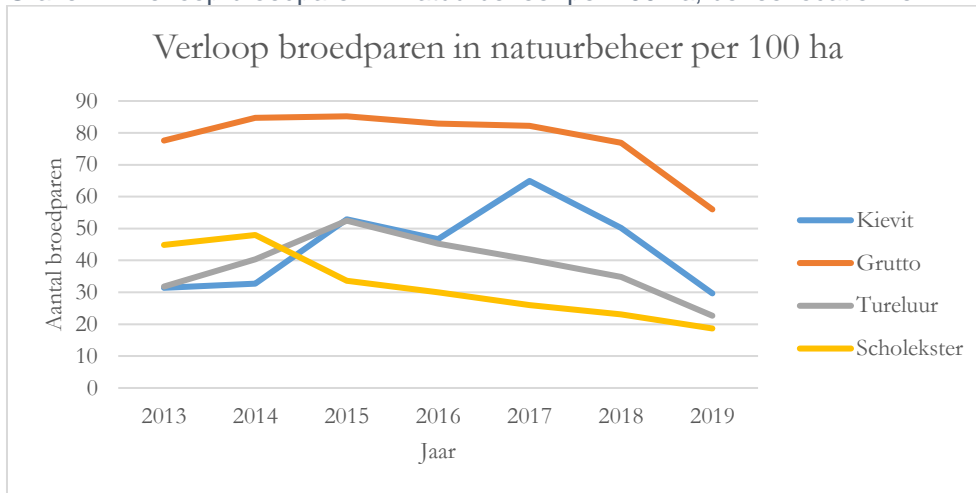
Ontwikkeling weidevogelstand:

Naast de beheerverantwoordelijkheid stelt de Natuurcoöperatie Baarderadiel ook ieder jaar een collectief beheerplan (CBP) op. In deze plannen wordt ingegaan op de hoeveelheid aan beheer, de ontwikkeling van de weidevogelstand en wordt een toelichting gegeven bij deze ontwikkeling. Vanaf 2013 tot en met 2019 zijn de plannen beschikbaar. Voor de jaren 2020 t/m 2022 zal nog een Collectief BeheerPlan worden opgesteld. Verantwoordelijkheid voor deze jaren heeft wel plaatsgevonden, maar verslaglegging is vanwege diverse redenen uitgesteld.

In Grafiek 1: Verloop broedparen in natuurbeheer per 100 ha, beheerlocatie 1 en 2 is het aantalsverloop van de 4 hoofdsporten weidevogels voor het particulier natuurbeheer binnen het werkgebied van de natuurcoöperatie weergegeven. Hiervoor zijn de gegevens uit de geleverde CBP's van de natuurcoöperatie gebruikt. Hieronder vallen naast de 81,6 ha vanuit De Haak en 7,7 ha vanuit Wiarda, ook de percelen van particulieren die beheer hebben afgesloten in kader van de Subsidieregeling Natuur en Landschapsbeheer. Het compensatiebeheer vormt hier tezamen met het provinciaal natuurnetwerk de basis voor het weidevogelbeheer in de regio. Een uitsplitsing specifiek voor compensatiebeheer voor alle jaartallen kon op basis van de CBP's niet worden weergegeven. Vanwege de toename van het aantal ha's natuurbeheer zijn de aantallen gemiddeld per 100 ha.

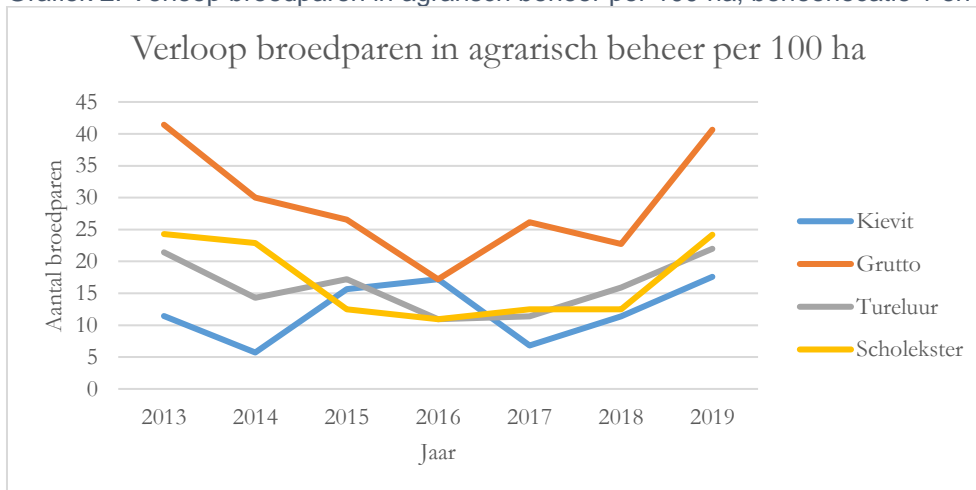
In Grafiek 1: Verloop broedparen in natuurbeheer per 100 ha, beheerlocatie 1 en 2 is per hoofdsoort weidevogel het aantalsverloop weergegeven. Wat hieraan opvalt voor alle 4 soorten er een negatieve trend is, waarbij de aantallen grutto en kievit de laatste jaren sneller dalen. Een verklaring voor deze daling ligt volgens de betrokkenen in een combinatie van de droogte tijdens het broedseizoen van 2018 en 2019 en de predatiedruk (bron: CBP's en interviews). Tevens is vanaf 2018 ook de oppervlakte van het gebied ten op zichte van de voorgaande jaren gegroeid met 70 ha.

Grafiek 1: Verloop broedparen in natuurbeheer per 100 ha, beheerlocatie 1 en 2



In Grafiek 2: Verloop broedparen in agrarisch beheer per 100 ha is per hoofdsoort weidevogel het aantalsverloop weergegeven. Wat hierin opvalt dat na een negatieve trend deze de afgelopen jaren omgezet in een positieve trend. Voor de meeste soorten geldt dat deze weer op het aantalsniveau zitten van 2013. Voor de kievit lijkt deze te zijn toegenomen, maar deze lijn laat ook meer schommelingen zien. De daling in de eerste jaren komt door de toename van de predatie en dan met name de vos. Deze heeft zich in 2013/2014 weten te vestigen in het gebied. De stijging in aantallen vanaf 2017 wordt naar alle waarschijnlijk veroorzaakt doordat er 3 beheerders bij zijn gekomen. Deze beheerders zijn bevlogen en zijn een voorbeeld voor de regio op gebied van weidevogelbeheer. In de gebieden die zij beheren zitten gemiddeld gezien meer weidevogels dan in de al bestaande contracten. Zij zorgen hiermee dan ook voor een toename in het verloop. Echter is binnen de oppervlakten met agrarisch beheer ook sprake van een hoge predatiedruk. De natuurcoöperatie geeft dan ook aan hier meer op te willen inzetten.

Grafiek 2: Verloop broedparen in agrarisch beheer per 100 ha, beheerlocatie 1 en 2



Het compensatiebeheer maakt in het gebied van de natuurcoöperatie onderdeel uit van een groter geheel. In 2019 is binnen het gebied voor een oppervlakte van 1.420 ha weidevogelbeheer uitgevoerd en zijn er in totaal 1.866 broedparen geregistreerd van de vier hoofdsoorten. Dat komt overeen met een gemiddelde van 131 broedparen per 100 ha. Dat geeft aan dat dit gebied uitermate geschikt is voor de weidevogels. De omvang van het beheer en de ruimtelijke samenhang zorgen er gezamenlijk voor dat er gedurende het broedseizoen geschikt habitat aanwezig is voor weidevogels en zij hierin keuzes kunnen maken. Uit mondelinge gesprekken komt naar voren dat de weidevogels binnen de gebieden verschuiven naar geschiktere plekken gedurende het seizoen. De grutto verplaatst zich met de jonge kuikens bij een hoge predatiedruk weg naar die plekken waar deze druk lager is en zoekt hierbij nadrukkelijk de plasdrassen op.

Vergeleken met de landelijke en provinciale trend laat het verloop van broedparen in natuurbeheer op deze locatie een sterkere daling zien voor grutto en Kievit. Provinciaal neemt de tureluur toe, terwijl dat binnen deze oppervlakte juist afneemt. Het verloop in agrarisch beheer laat juist voor de 4 hoofdsoorten een positiever beeld zien dan ten op zichte van de landelijke en provinciale trend. Echter moet bij deze vergelijking wel worden vermeld dat de oppervlakte aan compensatiebeheer, tezamen met de periode dat compensatiebeheer is uitgevoerd, onvoldoende is om een goede vergelijking te maken.

Soort	Landelijke trend 2008-2020	Provinciale trend 2008-2020
	% verandering per jaar	% verandering per jaar
Grutto	-3,5	-2,2
Kievit	-3,5	-1
Scholkster	-3,9	-2
Tureluur	-1,5	+0,5
Slobeend	+0,4	+0,2
Veldleeuwerik	-0,4	+4
Graspieper	+0,7	+1,7
Gele kwikstaart	+1,1	+3,2

Figuur 4: Vergelijking landelijke en provinciale trends weidevogels periode 2008 – 2020 uit de Nota Weidevogels 2021-2030 (Opgave Biodiversiteit, 2021)

Naast weidevogels zijn er nog diverse soorten die baat hebben bij het beheermozaiëk en de verhoogde peilen. Echter wordt vanuit de monitoring alleen gekeken naar weidevogels en het voorkomen van predatoren. Informatie over de verspreiding en aanwezigheid van bijvoorbeeld kruiden, insecten en andere soorten voor specifiek deze percelen ontbreekt. Met het afsluiten van de kwalitatieve verplichtingen is vastgelegd dat het gebied eeuwigdurende als weidevogelnatuurgebied zal worden beheerd. Hiermee zijn ook de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied meer geborgd. Aanpassingen in het landschap en bebouwing zal hier afgestemd moeten worden met de provincie.

4.5 Beheerlocatie 3 (Techum → Wergea – Warten)

Voor deze beheerlocatie zijn geen specifieke monitoringsgegevens beschikbaar. De gegevens waren verwerkt in de collectieve beheerplannen van Coöperatie It Bútlân. Uit deze stukken is niet duidelijk te achterhalen hoeveel weidevogels op de percelen met compensatiebeheer zaten. Het beheer is hier voor een periode van 13 jaar uitgevoerd, waarna een aantal van de beheerders zijn overgestapt in het Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ANLb). Uit de betalingen kan worden geconcludeerd dat alle jaren is voldaan aan de verplichtingen voor beheer. Hieruit is ook naar voren gekomen dat er niet voor 12 jaren beheer is uitgevoerd, maar voor 13 jaren.

4.6 Beheerlocatie 4 (De Centrale As → Stinswei Garyp)

Bij de aanleg van de Centrale As is de compensatieopgave vastgesteld op 46 ha. Aanvullend op deze verplichting zijn met het Projectbureau de Centrale As afspraken gemaakt voor extra weidevogelbeheer en is er naar een locatie gezocht om het weidevogelbeheer te uit te voeren. De Gebiedsontwikkelingscommissie (GOC) heeft hier ook goedkeuring aan gegeven.

De uitvoering van het weidevogelcompensatiebeheer voor dit project vindt plaats aan de Stinswei te Garyp. Hier zijn met 5 beheerders/agrariërs overeenkomsten afgesloten voor 18 beheerjaren, geldend voor de periode van 2015 t/m 2032. Het gaat om een totale oppervlakte van 50 hectare. De overeenkomsten liggen voor het overgrote deel op percelen die de provincie Fryslân in eigendom heeft en jaarlijks worden verpacht. Vanuit de provincie waren deze gronden namelijk aangekocht om de weidevogelcompensatie voor de aanleg van de Centrale As te regelen, maar is het wel de bedoeling geweest om die weer op de markt te zetten met voorwaarden voor weidevogelbeheer. Deze voorwaarden worden, net als bij de natuurovereenkomsten, vastgelegd in een kwalitatieve verplichting. Het beheer vindt plaats in afstemming met de gebiedscoördinator van collectief De Noardlike Fryske Wâlden en Fûgelwacht Garyp, zij verzorgen ook de tellingen en rapportage. In Bijlage 4: Kaart weidevogelkansgebieden is aangegeven welke beheerpakketten waar zijn afgesloten.

Voor deze beheerlocaties is gedurende de looptijd één inhouding geweest van de vergoedingen voor het weidevogelbeheer. De beheerder had het grasland al gemaaid in de rustperiode, de vergoeding voor dat jaartal is niet uitbetaald. De jaren erna heeft deze beheerder het beheer weer conform de afspraken uitgevoerd. Hieruit kan worden geconcludeerd dat over het algemeen voldaan wordt aan de uitvoering van het beheer wat is afgesproken.

In 2022 is een verkenning gestart waarin wordt onderzocht waar er kansen en mogelijkheden liggen voor het extra weidevogelbeheer en of dit inpasbaar is in het aanwezige beheermozaïek. Hierin wordt ook onderzocht in hoeverre de inrichting aan de Stinswei nog op orde is en of nieuwe beheerpercelen kunnen aansluiten bij deze inrichting.

Inrichting:

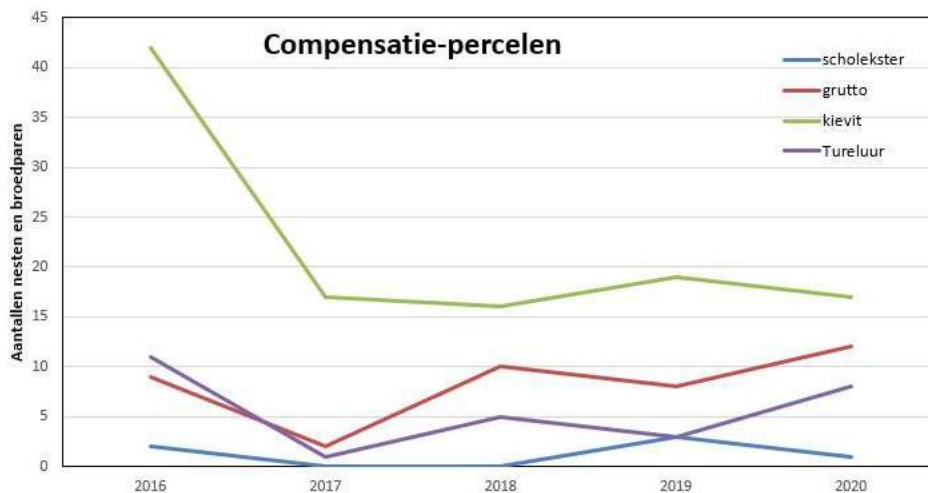
Naast overeenkomsten voor weidevogelbeheer op 50 ha zijn er ook afspraken gemaakt voor de inrichting van het gebied, deze zijn vastgelegd in een inrichtingsplan, zie Bijlage 7: Inrichtingsplan Stinswei. In dit plan wordt toegelicht wat voor biotoop-eisen de weidevogel stelt en is vastgelegd wat voor inrichtingsmaatregelen er worden genomen. Naast weidevogelbeheer, is de inrichting op deze locatie ook gericht op het behoud van de aanwezige kwelvegetaties. In een groot aantal sloten groeien namelijk unieke kwelvegetaties met zeldzame soorten (krabbescheer en fonteinkruiden). De inrichting bestaat uit onderstaande maatregelen (Ziel, 2014).

- Tijdelijk opzetten waterpeil in het voorjaar op een aantal percelen, door plaatsen van (pen)-dammen, stuwen en pompen;
- Aanleg van weidevogelvriendelijke oevers;
- Aanleggen van een plas-drasperceel van ca. 0,7 ha;
- Aanleg van meer geleidelijke oevers om kwelvegetaties te bevorderen;
- Kappen van bosjes, singels en bomen om de openheid te vergroten;
- Opschonen pingo in het zuiden van het plangebied.

Ontwikkeling weidevogelstand:

Op basis van de gegevens van Fûgelwacht Garyp volgt de weidevogelstand in het gebied van de Stinswei grotendeels de provinciale trend van achteruitgang. Echter, sinds 2016 zijn er tekenen van herstel en stabilisatie. Vooral de grutto en tureluur hebben zich na dip in 2017 hersteld en zitten in een positieve ontwikkeling. Het beheer dat is uitgevoerd op de compensatiepercelen lijkt daarin een positieve rol te spelen. Verder is te zien dat er sprake is van een toenemende concentratie in de voor hen optimale delen van het gebied. Dit heeft wel als risico dat bij aanwezigheid vos of andere verstoring er geen uitwijkmogelijkheden zijn. Er zijn nu ook al jaren met een zeer laag broedsucces als gevolg van predatie. Het compensatiebeheer lijkt succesvol, wel geldt dat het in een aantal gevallen nog om percelen gaat met tamelijk productieve vegetaties gaat en daarmee nog geen optimale situatie voor de weidevogels is bereikt.

In het gebied broeden in lage aantallen ook andere vogelsoorten dan de 4 steltlopersoorten, zoals kraakeend, kuifeend, zomertaling, slobbeend, watersnip, veldleeuwerik en graspieper. Van die soorten doen kuifeend, kraakeend en graspieper het relatief goed. Verder valt nog te vermelden dat er in gebied bijzondere slootvegetaties voorkomen, waar het matige intensieve en extensieve gebruik van de compensatiepercelen ook aan bijdraagt (Wymenga & Van der Heide, 2022).



Figuur5: Aantallen nesten en broedparen van vier steltlopers onder de weidevogels op de compensatiepercelen in de Stinswei van 2016-2020. (Wymenga & Van der Heide, 2022)

Naast het weidevogelbeheer zijn de inrichtingsmaatregelen op deze beheerlocatie ook uitgevoerd in kader van de bijzondere kwelvegetaties. Informatie over de toestand en de mate waarin het beheer invloed heeft op deze soorten ontbreekt.

4.7 Beheerlocatie 5 (Windpark Nij Hiddum Houw → It Heidenskip)

Bij de aanleg van het windpark Nij Hiddum Houw is de compensatieverplichting bepaald op 37,7 ha. In samenwerking met het agrarisch collectief Sudwestkust is gezocht naar een geschikte locatie voor weidevogelcompensatiebeheer. Het collectief heeft met meerdere agrariërs gesproken over de mogelijkheid voor beheer. Uiteindelijk zijn voor dit project afspraken gemaakt met 1 agrariër om een gebied van 15 hectare als weidevogelgebied te beheren voor een periode van 12 jaar, waarbij het agrarisch collectief zorgt voor de beheerverantwoording en de monitoring. Het beheer vindt plaats nabij It Heidenskip en is in 2022 gestart. Resultaten over dit beheer zijn dan ook nog niet beschikbaar.

Naast het beheer zijn er ook afspraken gemaakt over de inrichting van de locatie. Echter wordt dit niet gefinancierd vanuit het weidevogelcompensatiefonds. Het collectief had namelijk eerder al een subsidieaanvraag in kader van Plattelands Ontwikkelingsprojecten (POP3) ingediend en zocht hiervoor nog naar een geschikte locatie. Juist de combinatie van deze twee geldstromen heeft ervoor gezorgd dat er een groter gebied, zo'n 27 ha, kon worden ingericht. Delen van deze inrichting zijn inmiddels al uitgevoerd. Tezamen met de beheerverantwoording zal het collectief ook een stand van zaken geven over deze inrichting. Naast het beheer van de 15 ha, welke wordt gefinancierd uit het weidevogelcompensatiefonds, heeft het collectief hier ook afspraken gemaakt voor de overige 12 ha. Zij zorgen ervoor dat deze worden gefinancierd vanuit het agrarisch natuur en landschapsbeheer.

4.8 Beheerlocatie 6 (Diversen → Hilaard noord)

Naast de grote projecten De Haak, Centrale As en windpark Nij Hiddum Houw zijn er in verschillende delen van de provincie Fryslân ook diverse kleinere projecten uitgevoerd welke invloed hadden op het weidevogelkansgebied. Vanwege de omvang (vaak kleiner als 10 ha), tijdelijkheid of locatie van deze projecten is ervoor gekozen om niet direct in de omgeving voor compensatie te zorgen, maar dit te bundelen en in te zetten nabij een bestaand weidevogelgebied.

Het weidevogelcompensatiebeheer is voor deze projecten uitgevoerd ten noorden van Hilaard. Het sluit aan bij het cluster van compensatiebeheer van de beheerlocaties 1 en 2. Er is een overeenkomst afgesloten voor natuurbeheer voor een gebied van 10,95 ha, voor een periode van 18 beheerjaren. In Bijlage 6: Kaarten beheerlocaties de locatie en het beheerpakket van dit beheer aangegeven. Voor deze beheerlocaties zijn gedurende de looptijd geen inhoudingen geweest van de vergoedingen voor het weidevogelbeheer. Hieruit kan worden geconcludeerd dat ieder jaar voldaan wordt aan de uitvoering van het beheer wat is afgesproken.

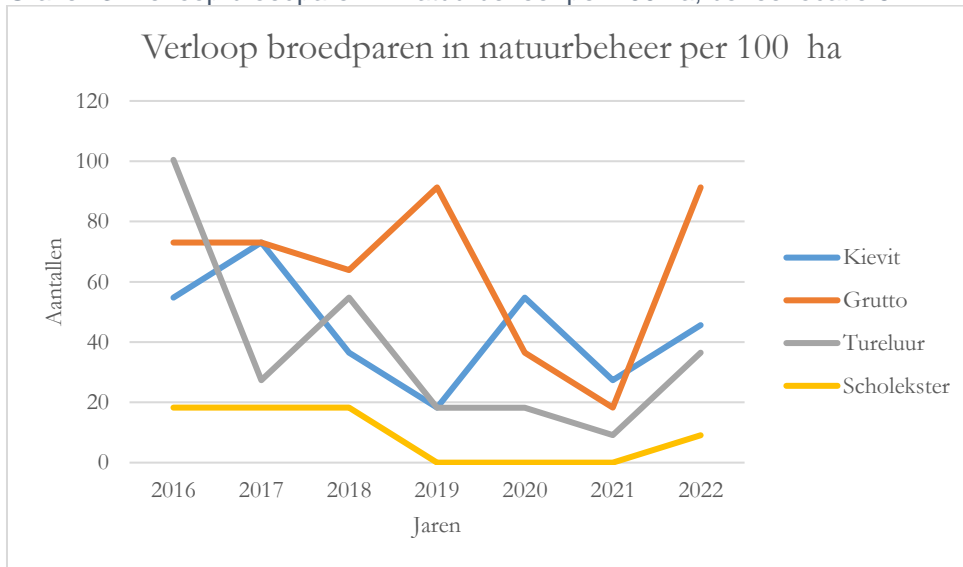
Inrichting:

In het gebied zijn geen grote inrichtingsmaatregelen voorzien. Alleen de mogelijkheid voor het op een natuurvriendelijke wijze aanleggen van de percelen wordt gezien als maatregelen. Middels het afgraven van de slootaluds kan ervoor worden gezorgd dat de slootwal beter bereikbaar is voor kuikens.

Ontwikkeling weidevogelstand:

In Grafiek 3: Verloop broedparen in natuurbeheer per 100 ha, beheerlocatie 6 is het aantalsverloop van de 4 hoofdsorten weidevogels voor het gebied weergegeven. Het verloop is hier voor 3 van de 4 soorten nogal grillig. Net als bij de beheerlocaties 1 en 2 geeft de beheerder aan dat seizoen 2020 en 2021 tegenvallen vanwege de aanwezige predatiedruk. De droge jaren 2018 en 2019 lijken minder invloed te hebben op de aantallen. Dit komt naar alle waarschijnlijkheid doordat deze percelen vrij laag liggen en de sloten aangesloten zijn op het boezempeil van de provincie. Hierdoor kan het waterpeil eenvoudiger op peil worden gehouden (bron: beheerverantwoording en overeenkomst beheer).

Grafiek 3: Verloop broedparen in natuurbeheer per 100 ha, beheerlocatie 6



5 De invulling weidevogelcompensatiebeheer

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de invulling van het weidevogelcompensatiebeheer. Hierin gaat het om de rol van de provincie en andere betrokken partijen, maar ook de keuzes die er zijn om nieuwe overeenkomsten af te sluiten.

5.1 Huidige werkwijze afsluiten beheer

Op dit moment zijn voor 4 beheerlocaties langjarige beheerovereenkomsten afgesloten. Voor deze projecten, zo is in Tabel 2: Overzicht beheerlocaties **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** te lezen, zijn verschillende typen overeenkomsten afgesloten met verschillende looptijden. De oorzaken hiervan liggen in wie de gesprekken zijn aangegaan voor compensatiebeheer en waar deze verantwoordelijkheden lagen. Voor grote projecten als De Haak en De Centrale As waren zogeheten projectbureaus actief. Ieder met een eigen takenpakket, verantwoordelijkheden en toezeggingen. Niet alleen zijn hierdoor verschillende soorten contracten afgesloten, maar is ook de administratie en de financiën rondom de weidevogelcompensatie ingewikkeld geworden.

De huidige aanpak is om de compensatie in de nabijheid van de verstoring aan te leggen, dit in verband met het verhuisgedrag van de weidevogels (Bos, 2016). Hiervoor zijn geen concrete afstanden genoemd. Als dat niet mogelijk is, bij bijvoorbeeld kleine compensaties, kan het ook gezamenlijk op één locatie uitgevoerd worden. Er wordt ingezet op 12 beheerjaren agrarisch weidevogelbeheer, het zijn dus tijdelijke beheerlocaties. In 2021 werd aangegeven dat er voor het afsluiten van overeenkomsten voor een periode van 12 jaren geen grond was. In de regeling weidevogelcompensatie Fryslân 2014 zijn namelijk alleen bepalingen opgenomen voor het te storten bedrag, met deze regeling is het niet mogelijk om overeenkomsten voor weidevogelbeheer af te sluiten. Voor beheerlocatie 5, gestart in 2022, wordt dan ook middels opdrachtbrieven geregeld dat hier aan weidevogelbeheer wordt gedaan. Echter heeft men aangegeven dat dit voor de toekomst geen houdbare werkwijze is.

5.2 Voor- en nadelen overeenkomsten

Natuur overeenkomsten voordelen:

- Duurzaam weidevogelbeheer geregeld, 30 jaar
- Bestemming wordt natuur middels kwalitatieve verplichting
- Eeuwigdurend weidevogelgebied
- Flexibiliteit binnen het beheer, geen pakketten. Beheer op basis van vertrouwen

Natuur overeenkomsten nadelen:

- Hoge kosten, 30-jarig beheer + afwaardering + mogelijke inrichtingsmaatregelen
- Bestemming wordt natuur, meer restricties voor beheerder/boer
- Verlies van oppervlakte bestemming agrarisch
- Voor beheerder/boer soms te veel flexibiliteit vanwege ontbreken beheerpakketten
- Te weinig controle en sanctieregime op uitvoering beheer
- Wat als resultaten achterblijven?

Agrarische overeenkomsten voordelen:

- Bestemming blijft agrarisch
- T.o.v. natuur goedkopere dus meer ha's realiseerbaar
- Duidelijke afspraken omtrent beheerpakketten
- Beheer past in de ontwikkeling kritische prestatie indicatoren melkverwerkende partijen, dit zorgt voor een gedeeltelijke beloning uit de markt.

Agrarische overeenkomsten nadelen:

- Weinig flexibiliteit in beheer
- Kortere looptijd, 12 beheerjaren, minder duurzaam
- Beheer is eindig, na 12 jaar nieuwe doorstart of stop
-

5.3 Invulling weidevogelcompensatie en weidevogelbeleid

In de Nota weidevogels 2021 – 2030 is het weidevogelbeleid van de provincie vastgelegd. Hierin is aangegeven dat de provincie de ambitie heeft om voor veel weidevogelsoorten de neerwaartse spiraal om te buigen in een opwaartse trend, met als inzet groei van de weidevogelpopulaties. Voor de gidssoort grutto wordt daarbij gestreefd naar minimaal 10.000 broedparen in Fryslân in 2030. Hierbij wordt ingezet op het realiseren van robuuste weidevogelgebieden met kernen van kruidenrijk grasland met een verhoogd waterpeil.

De huidige werkwijze van het compensatiebeheer om in de nabijheid van het verstoord gebied te leggen, sluit hier goed bij aan. De verschillende beheerlocaties waar overeenkomsten zijn afgesloten, zijn allen onderdeel van een groter geheel aan weidevogelbeheer. Met name voor de beheerlocaties 1, 2 en 6 is dit aan de orde. Deze overeenkomsten zijn allen in de omgeving van Jorwert/Hilaard afgesloten en vormen tezamen met het agrarisch natuurbeheer en particulier natuurbeheer een relatief aan een gesloten geheel van 1.420 ha beheerd weidevogelgrasland. Ook de aanvullende inrichtingsmaatregelen die zijn genomen op de beheerlocaties 1 en 4, het verhogen van waterpeilen en aanleggen van plasdrassen, komt overeen met de aanbevelingen uit het weidevogelbeleid.

5.4 Toekomstig beheer

Uit paragraaf 3.1 Uitkomsten interviews komt naar voren dat de provincie gezien wordt als de juiste instantie voor het beheren van het budget van het weidevogelcompensatiefonds. Dit betekent dat de provincie ook de instantie is die ervoor dient te zorgen dat het budget ingezet wordt ten behoeve van weidevogelbeheer. Verder komt hierin naar voren dat men gebaad is bij een stip op de horizon, flexibel beheer en duurzaam langjarig beheer. Voor de beheerders met contracten op beheerlocatie 3 was er de mogelijkheid om over te stappen op agrarisch natuur en landschapsbeheer. Of deze mogelijkheid er ook is voor de andere overeenkomsten is nog een vraagstuk. Dit heeft o.a. te maken met het beschikbare budget binnen het ANLb. De laatste jaren is namelijk de vraag naar een subsidie voor weidevogelbeheer gegroeid. Daarnaast zijn er nog vele andere ontwikkelingen die effect hebben op de oppervlakte weidevogelgebied, bijvoorbeeld: het Grutto Aanvalsplan, het NPLG, het NSP-GLB, maar ook de nieuwe ANLb-periode.

In paragraaf 3.2

Er zijn zorgen over de toekomst van de landbouw, geef een perspectief

Toekomstperspectief weidevogels en compensatiebeheer in Fryslân wordt aangegeven dat met compensatiebeheer een positieve bijdrage kan worden geleverd aan de weidevogelstand in Friesland. Dit kan door middel van populatiegroei en verbetering van de reproductie door habitattherstel op andere locaties. Hierin wordt aangegeven dat weidevogels zich prima kunnen verplaatsen naar nieuwe gebieden, maar wel voorkeur hebben voor locaties met een al bestaande populatie.

In de Regeling Weidevogelcompensatie Fryslân 2014 is wel de compensatieverplichting en het compensatiebedrag vastgelegd, maar de uitvoering van de fysieke compensatie valt echter buiten de reikwijdte van deze regeling. Om dit voor de toekomst wel te regelen dient er een

nieuwe regeling te worden opgesteld óf dient er te worden aangesloten bij bestaande regelingen. Dat kan mogelijk via het Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer of de Subsidie Natuur en Landschapsbeheer.

Voordeel bij het aansluiten bij de bestaande regelingen zijn onder andere dat monitoring, beheer, controle en rapportage zijn gewaarborgd bij een collectief of natuurorganisatie met een certificaat. Een nadeel is dat er duidelijke afspraken zullen moeten worden gemaakt om voor het compensatiebeheer de rapportage en verantwoording los van het andere beheer te behandelen en moet er een duidelijke scheiding in de verschillende budgetten worden gemaakt. Voor inrichtingsmaatregelen zal dan aangesloten moeten worden bij andere regelingen.

Voordeel bij een eigen regeling is dat er eenvoudiger gestuurd kan worden op de te kiezen beheerlocatie en de financiën eenvoudig traceerbaar zijn. Provincie heeft hierin meer vrijheid en kan derden hierin bevragen over nieuwe locaties. Betrokkenen ervaren deze directe lijnen als prettig. Nadeel is dat er geen directe controle van derden met daaronder een certificering (agrarisch) natuurbeheer onder zit. Natuurlijk kan dit als een vereiste in een nieuw te schrijven regeling worden opgenomen. Voor inrichtingsmaatregelen kunnen aparte bepalingen en verplichtingen worden opgenomen.

Naast de bestaande regelingen worden er ook nieuwe regelingen uitgewerkt voor het behoud van weidevogelgebieden, zoals de Subsidieregeling duurzaam weidevogelgrasland. Daarnaast zijn er in het landelijke gebied meer ontwikkelingen die in meer of minder mate te maken hebben met weidevogels. Voorbeelden hiervan zijn het Aanvalsplan Grutto, NPLG en Programma Natuur. Afhankelijk van de reikwijdte en mogelijkheden binnen de plannen kan hier ook bij aangesloten worden.

- Voorgesteld wordt om een nieuwe werkwijze/uitvoeringsregeling uit te werken óf
- Compensatiebeheer te regelen via bestaande en toekomstige regelingen

In deze werkwijze/uitvoeringsregeling kunnen onder andere de volgende onderdelen worden opgenomen:

- Scheiding tussen grote en kleine compensatieprojecten (grens op €.....)
- In samenwerking met gebiedspartners zoeken naar mogelijke locaties
- Compensatiebeheer bij voorkeur binnen (.. km) van verstoord gebied
- Compensatiebeheer moet starten (.. jaren) voor uitvoering ruimtelijke ontwikkeling
- Sluit compensatiebeheer aan of leg het in een bestaand weidevogelgebied
- Inzetten op toekomstbestendig weidevogelbeheer en habitatverbetering
- Aansluiting zoeken bij andere programma's en regelingen voor weidevogelbeheer

6 Financiën weidevogelcompensatie

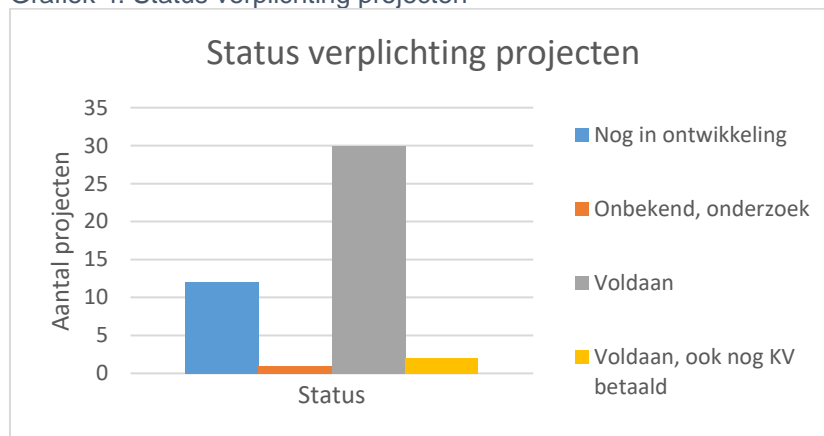
Dit hoofdstuk gaat over de financiële kant van de weidevogelcompensatie. Hierin wordt een overzicht gegeven van alle verplichtingen en hoe deze zijn ingevuld in beheer.

6.1 Overzicht compensatieverplichtingen

Ieder jaar komen er diverse vraagstukken voorbij in kader van de Weidevogelcompensatie. Zodra er een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling is, wordt door de provincie beoordeeld of er sprake is van een compensatieverplichting. In totaal zijn er tot nu toe 146 vraagstukken binnengekomen, waarvan is onderzocht of er sprake is van een compensatieverplichting. Vanaf 2014 is de compensatieverplichting een financiële verplichting van het bevoegd gezag, zij zijn verantwoordelijk voor het storten van een berekend bedrag in het Weidevogelcompensatiefonds. In een aantal projecten is, vanwege rechtszaken, er ook een verplichting voor het minimaal aantal hectares weidevogelbeheer.

In Grafiek 4: Status verplichting projecten is de status van de 45 projecten met een verplichting weergegeven. Er zijn in totaal 15 projecten waarvan de compensatieverplichting nog niet is voldaan. In Bijlage 8: Overzicht verplichtingen en inkomsten is een compleet overzicht van de projecten gemaakt inclusief de bij behorende bedragen.

Grafiek 4: Status verplichting projecten



Voor 2 projecten zijn naast de stortingen van derden ook de bedragen voor afwaardering van een aantal percelen (deels) betaald door de provincie. Deze betalingen kunnen worden gezien als inkomsten/storting door de provincie. Daarnaast heeft de provincie voor nog één de afwaardering betaald, maar deze geldt als compensatie voor diverse projecten en is niet duidelijk toe te schrijven aan 1 project. Los van deze betalingen heeft de provincie, i.v.m. gemaakte afspraken, nog een aantal keren een bijdrage gestort in het weidevogelcompensatiefonds voor de bundelingsgebieden. Al deze betalingen tezamen komen uit op een totale bijdrage van de provincie van € 2.249.193, zie Tabel 3: Bijdragen provincie.

Tabel 3: Bijdragen provincie

Betaling	Bedrag
Provinciale bijdrage bundelingsgebieden	€ 225.303
Provincie, afwaardering project 1	€ 1.267.370
Provincie, afwaardering project 4	€ 264.520
Provincie, afwaardering diverse projecten	€ 492.000
Totaal	€ 2.249.193

De totale financiële verplichting voor alle projecten die zijn voldaan bedraagt € 7.011.371, zie Bijlage 8: Overzicht. Echter is, samen met de betalingen voor de kwalitatieve verplichtingen en de stortingen door de provincie, er in totaal een bedrag van € 8.993.915 binnengekomen in het weidevogelcompensatiefonds. Er kan dus worden geconcludeerd dat voor deze projecten ruim voldoende is voldaan aan de verplichting.

Voor het project met de status “Onbekend, onderzoek” geldt dat het nog niet duidelijk is of er is voldaan aan de financiële verplichting. Aan de desbetreffende gemeente is gevraagd naar de status van dit project en of de initiatiefnemer heeft voldaan aan de verplichting, mogelijk moet hier nog een afrekening plaatsvinden. Voor de projecten met de status “Nog in ontwikkeling” geldt dat afhankelijk van het doorgaan van deze projecten of er nog een brief met een compensatieverplichting moet worden verstuurd.

6.2 Overzicht projecten tot beheer

In deze paragraaf wordt aangegeven hoe het zit met de financiën voor de verschillende beheerlocaties. Hierbij worden de inkomsten van de uit de vorige paragraaf genoemde projecten vergeleken met de verplichtingen die de provincie is aangegaan voor compensatiebeheer. Vanuit het weidevogelcompensatiefonds worden voor een 5-tal locaties beheerders gesubsidieerd voor weidevogelbeheer, het beheer op 1 locatie is reeds afgerond. In totaal is, t/m beheerjaar 2022, € 4.983.505 uitgegeven in kader van weidevogelcompensatiebeheer. De totale kosten voor alle afgesloten contracten, op basis van de in de overeenkomsten genoemde bedragen, zijn berekend op € 1.544.839. In totaal betekent dit dat er € 2.465.571 beschikbaar is voor weidevogelcompensatiebeheer. In Tabel 4: Overzicht financiën per beheerlocatie is aangegeven wat de inkomsten en betalingen zijn voor deze locaties en wat er voor deze locaties nog beschikbaar is.

Tabel 4: Overzicht financiën per beheerlocatie

Beheerloc.	Naam	Inkomsten	Betaald	Nog te betalen vanaf 2023	Beschikbaar
1	De Haak en Newtonpark	€ 5.048.532	€ 3.367.264	€ 930.325	€ 750.943
2	Wiarda	€ 791.349	€ 436.477	€ 29.839	€ 325.032
3	Techum	€ 228.182	€ 416.948	€ 0	-€ 188.765
4	Centrale as	€ 480.000	€ 196.622	€ 282.742	€ 636
5	NHH	€ 270.396	€ 22.000	€ 242.000	€ 6.396
6	NM + Tjongervallei	€ 773.739	€ 544.194	€ 59.934	€ 169.612
7	Nog opzetten	€ 687.177			€ 687.177
8	Restant WVC nog af te sluiten	€ 714.539			€ 714.539
	Totalen	€ 8.993.915	€ 4.983.505	€ 1.544.839	€ 2.465.571

Uit Tabel 4: Overzicht financiën per beheerlocatie blijkt dat voor de locaties 1, 2, 5 en 6 er een bedrag beschikbaar blijft om nog te besteden. Dit wordt veroorzaakt doordat voor deze projecten de kwalitatieve verplichtingen zijn betaald door de provincie en er binnen deze beheerlocaties budgetruimte over is gehouden voor last-minute beheer en tariefwijzigingen. In de volgende paragraaf wordt een voorstel gemaakt voor het beschikbare budget. Een belangrijk onderdeel daarin zijn de nog niet eerder doorgevoerde tariefwijzigingen. Ingezet wordt om dit in 2023 met de beheerders te regelen.

Voor de projecten 3 en 4 geldt dat er een tekort is ontstaan vanwege de uitgaven aan beheer. Uit onderzoek naar beheerlocatie 3 blijkt dat op basis van de gemaakte afspraken voor beheer en de daarbij behorende vergoedingen, er een tekort ontstond op het project. Daarnaast is er ook nog eens 1 jaar extra aan weidevogelbeheer uitgevoerd op deze locatie. Voor locatie 4 geldt dat dit wordt veroorzaakt door aanvullende kosten voor verantwoording en rapportage. Deze tekorten kunnen worden aangevuld middels de door de provincie gestorte bedragen, deze zijn in de tabel opgenomen als Restant WVC nog af te sluiten.

6.3 Voorstel budget weidevogelcompensatie

Uit onderzoek naar de huidige verplichtingen komt naar voren dat voor de bestaande overeenkomsten geen tariefwijzigingen zijn doorgevoerd, terwijl de tarieven voor natuurbeheer en agrarisch natuurbeheer de afgelopen jaren aanzienlijk zijn gestegen. Gezien dit wel in de overeenkomsten staat, wordt er voorgesteld om de tarieven voor de lopende contracten te actualiseren en hiermee gelijk te trekken met de tarieven uit het ANLb en SNL. Hierbij worden de tarieven voor het beheerjaar 2023 als basis gebruikt. Tevens wordt voorgesteld om voor een aantal contracten de periode voor beheer te verlengen zodat dit overeenkomt met de einddatum of lengte van de andere contracten in de regio. Ook wordt er budget gereserveerd voor toekomstige tariefwijzigingen en nieuwe beheerlocaties.

Al deze voorstellen zijn uitgewerkt per beheerlocatie en doorberekend om na te gaan of hiervoor voldoende financiële middelen voor aanwezig zijn. In Tabel 5: Samenvatting voorstel budget weidevogelcompensatie is dit aangegeven. Voor de beheerlocaties 1, 2, 5 en 6 geldt dat binnen de beschikbare budgetten hier genoeg ruimte is om de voorstellen uit te werken. Voor beheerlocatie 4 geldt dat binnen dit project niet genoeg budget is om het voorstel uit te werken. Het tekort wat hierdoor ontstaat kan tezamen met het tekort voor beheerlocatie 3 gedekt worden door de door de provincie gestorte bedragen (beheerlocatie 8). De totale kosten voor alle voorstellen worden geraamd op € 1.839.578.

Hiermee komt het budget, wat in het weidevogelcompensatiefonds nog beschikbaar is voor nieuw af te sluiten compensatiebeheer op € 976.505. Dit wordt veroorzaakt doordat betalingen voor afwaardering van landbouwgrond deels uit andere budgetten zijn gesubsidieerd. Daarnaast heeft de provincie bij de oprichting van het weidevogelcompensatiefonds een bedrag gestort in het fonds, de hoogte van dit bedrag kon niet meer achterhaald worden. Dit budget van € 976.505 zal gebruikt worden om nieuwe overeenkomsten af te sluiten. In de nieuwe werkwijze voor het afsluiten van compensatiebeheer zullen de randvoorwaarden voor het inzetten van dit budget worden aangegeven. Er zal ingezet worden op duurzaam en toekomstbestendig weidevogelbeheer.

In Bijlage 9: Voorstel budget weidevogelcompensatie zijn de kosten voor de voorstellen volledig uitgewerkt en na te lezen en in Bijlage 10: Totaaloverzicht betalingen is een overzicht gemaakt van alle betalingen, toekomstige betalingen en aanvullende kosten per beheerlocatie

Tabel 5: Samenvatting voorstel budget weidevogelcompensatie

Beheerlocatie	Beschikbaar	Aanvullende kosten	Restant	Opmerking
1	€ 750.943	€ 624.281	€ 126.662	
2	€ 325.032	€ 218.283	€ 106.750	
3	-€ 188.765	€ 0		€ 188.765 tekort gefinancierd door provincie, uit 8
4	€ 636	€ 145.349		€ 144.713 tekort gefinancierd door provincie, uit 8
5	€ 6.396	€ 23.430		€ 17.033tekort gefinancierd door provincie, uit 8
6	€ 169.612	€ 107.017	€ 62.595	
7	€ 687.177	€ 370.707	€ 316.471	
8	€ 714.539	€ 350.512	€ 364.027	
Totaal	€ 750.943	€ 1.839.578	€ 976.505	

7 Conclusie en aanbevelingen

7.1 Conclusies

Uit hoofdstuk 2 blijkt dat basis voor de bescherming van de weidevogelcompensatie, het beleid, voldoende werkt. Door de bepalingen uit de Verordening Romte 2022 en begrenzings van de weidevogelkansgebieden is het voor initiatiefnemers van ruimtelijke ingrepen duidelijk wanneer er sprake is van een compensatieopgave en hoe hoog deze is. De uitgangspunten en bepalingen zijn beschreven, maar kunnen mogelijk daar waar nodig worden aangescherpt of geactualiseerd. De wijze van werken met de weidevogelcompensatie verschilt op een aantal punten duidelijk met de provincies Zuid- en Noord-Holland. Deze provincies zetten eerst in op het fysiek compenseren van de verstoring en leggen deze verplichting bij de initiatiefnemer. Daarnaast hebben deze twee provincies in uitvoeringsrelingen duidelijk beschreven hoe de weidevogelcompensatie werkt en aan welke voorwaarden deze moet voldoen.

Uit de interviews met betrokkenen blijkt dat er kansen en mogelijkheden liggen om verbeteringen door te voeren voor de weidevogelcompensatie. Zij adviseren om vooral in te zetten op flexibel, langjarig en toekomstbestendig beheer. De monitoring is volgens hen voldoende voor het beheer in de praktijk, echter baart het hen wel zorgen dat er onder de vrijwilligers die dit uitvoeren sprake is van vergrijzing. Verder geven zij aan dat het contact goed is met de provincie, maar dat het niet wenselijk is dat er steeds nieuwe aanspreekpunten komen. Het beheer vindt in het veld plaats, kijk wat er speelt en bespreek dit met de betrokken vrijwilligers en beheerders. In het algemeen wordt nog aangegeven dat er zorgen zijn over de toekomst van de landbouw en dat hiervoor een perspectief nodig is, maar dit is breder dan de weidevogelcompensatie.

Uit het eerste concept van de Evaluatie beleid weidevogelcompensatie Provincie Fryslân van A&W blijkt dat er nog voldoende kansen en mogelijkheden zijn om de weidevogelpopulaties in Fryslân te behouden. De populaties zijn nog van voldoende omvang, maar de versnippering van het weidevogelgebied is wel een bedreiging. Hierbij is het vooral belangrijk om de huidige goede weidevogelgebieden te behouden en daar waar kan uit te breiden. Zet daarbij naast reproductie ook vooral in op habitatverbetering.

Uit het onderzoek blijkt dat de vraag of het uitgevoerde compensatiebeheer (de praktijk) effectief is geweest, vanwege de uitgevoerde vorm van monitoring, onvoldoende kan worden beantwoord. De huidige vorm van monitoring is wel geschikt voor het beheer in de praktijk en ook voor analyse op provinciale schaal, maar is vanwege de (korte) periode dat compensatiebeheer is uitgevoerd en het schaalniveau waarop deze vraag wordt gesteld hiervoor niet geschikt. Aan A&W is gevraagd welke wijze van monitoring noodzakelijk is om hier wel een antwoord op te kunnen geven, de uitkomst hiervan wordt december 2022 verwacht. In de aantalsverlopen van de broedparen weidevogels op de verschillende beheerlocaties zijn zowel stijgingen als dalingen te zien. In de verslagen wordt aangegeven dat dit wordt veroorzaakt door predatie en weersinvloeden. Echter is de toename van weidevogelbeheer hierin ook belangrijke factor. Over het algemeen lijken deze verlopen zich te verhouden met de trends in Fryslân. Echter moet bij deze vergelijking wel worden vermeld dat de oppervlakte aan compensatiebeheer, tezamen met de periode dat compensatiebeheer is uitgevoerd, onvoldoende is om een goede vergelijking te maken.

De verschillende beheerovereenkomsten, met verschillende looptijden, voor weidevogelbeheer zorgen ervoor dat het bijhouden van de verplichtingen en financiën niet eenvoudig is. Tijdens het onderzoek is er dan ook een document ontwikkeld waarin alle verplichtingen en betalingen zijn verwerkt. Dit document vormt de basis voor de weidevogelcompensatie. Als ingezet wordt op agrarisch beheer is het mogelijk om voor een grotere oppervlakte compensatiebeheer uit te voeren, maar het inzetten op natuurbeheer zorgt wel voor een toekomstbestendiger en duurzamer weidevogelbeheer. Nadeel hierbij is dat dit wel ten koste gaat van de oppervlakte landbouwgrond wat als agrarisch is bestemd in de bestemmingsplannen. Voor toekomstige beheerlocaties moet er een duidelijke werkwijze worden ontwikkeld, maar liggen er ook mogelijkheden om aan te sluiten bij al aanwezige regelingen, zoals het ANLb en de SNL. Echter zijn er momenteel meerdere ontwikkelingen gaande in het landelijk gebied welke van invloed kunnen zijn op de weidevogels.

Van alle projecten met een compensatieverplichting is er op 1 na voldaan aan hun financiële verplichting. De desbetreffende gemeente is gevraagd naar de status van dit project en of de initiatiefnemer heeft voldaan aan de verplichting die de gemeente heeft gesteld. In totaal is er € 8.993.915 aan inkomsten binnengekomen op het weidevogelcompensatiefonds. Hiervan is € 4.983.505 uitgeven voor weidevogelbeheer, inrichting en afwaardering en is op basis van de afgesloten overeenkomsten de provincie nog verplicht om € 1.544.839 aan weidevogelbeheer uit te betalen.

Uit de financiën is naar voren gekomen dat er nog € 2.465.571 in het weidevogelcompensatiefonds beschikbaar is voor weidevogelbeheer. Als dan gekeken wordt per beheerlocatie, blijkt dat voor sommige beheerlocaties er een tekort is ontstaan en dat voor andere beheerlocaties er nog budget beschikbaar is. Echter zijn voor de lopende overeenkomsten de laatste jaren er geen tariefwijzigingen doorgevoerd en zal er nog rekening moeten worden gehouden met toekomstige projecten. De kosten hiervoor worden geraamd op € 1.839.578. Dit betekent dat in het weidevogelcompensatiefonds nog een bedrag van € 976.505 beschikbaar is voor nog af te sluiten contracten. Dit zal worden ingezet voor nieuwe beheerlocaties en/of toekomstige verplichtingen. In de nieuwe werkwijze voor het afsluiten van compensatiebeheer zullen de randvoorwaarden voor het inzetten van dit budget worden aangegeven.

Conclusie van de Evaluatie Weidevogelcompensatie 2014 -2020 is dat in het algemeen gesteld kan worden dat de weidevogelcompensatie een belangrijke bijdrage kan leveren aan het behoud van de weidevogels, maar dat er vooral ingezet moet worden op het behoud van de gebieden die er nog zijn. De controle op de bepalingen en werkwijze voor de weidevogelcompensatie (beleid) werken voldoende, maar kunnen op een aantal punten verbeterd en duidelijker worden beschreven. Het is belangrijk om vast te houden aan de controle op de ruimtelijke ontwikkelingen en indien nodig te zorgen voor een goede compensatie.

De vraag of het uitgevoerde compensatiebeheer (de praktijk) effectief is geweest kan, vanwege de uitgevoerde vorm van monitoring, onvoldoende worden beantwoord. De huidige vorm van monitoring is wel geschikt voor het beheer in de praktijk en ook voor analyse op provinciale schaal, maar is vanwege de korte periode dat het compensatiebeheer is uitgevoerd en het schaalniveau waarop deze vraag wordt gesteld hiervoor niet geschikt. Aan het overgrote deel van verplichtingen en afspraken voor de ruimtelijke ingrepen en het uitgevoerde compensatiebeheer wordt voldaan. Uit de financiën blijkt dat er nog budget beschikbaar is om in te zetten voor nieuw compensatiebeheer.

De verbetering voor de weidevogelcompensatie hebben betrekking op de volgende onderdelen: beschrijving werkwijze weidevogelcompensatie, aanscherping bepalingen verordening, monitoring, rapportage beheer, de regeling en actualisatie/nakoming overeenkomsten. In de volgende paragraaf worden voor deze onderdelen aanbevelingen gemaakt.

7.2 Aanbevelingen

Openbaar belang (vraag aan DS):

Uit de evaluatie is naar voren gekomen dat de bepalingen en werkwijze van de weidevogelcompensatie werken en dat de weidevogelcompensatie een belangrijke bijdrage kan leveren aan het behoud van de weidevogels, maar dat er vooral ingezet moet worden op het behoud van de gebieden die er nog zijn.

- Onderzoek of het mogelijk is om een nadere bepaling op te nemen voor de term openbaar belang voor de weidevogelkansgebieden. Op die wijze kan worden vermeld welke ruimtelijke ontwikkelingen binnen weidevogelkansgebied worden uitgesloten (beschrijving term openbaar belang) of besluit om de bepaling/beschrijving van de term openbaar belang voor het onderdeel weidevogelcompensatie zoals die nu wordt gebruikt zo te laten.

Als ervoor wordt gekozen om dit nader te bepalen, dan zal er een onderzoek nodig zijn naar de impact die dit kan hebben op de ruimtelijke ontwikkelingen in Fryslân, met name voor kleinschalige lokale en bovenlokale projecten. Denk hierbij aan recreatie, toerisme, maar ook grotere thema's als landbouw, natuur, woningbouw, wegenbouw. Mogelijk dat dit vraagstuk meegenomen kan worden in de Gebiedsgerichte aanpak (GGA) van het NPLG/FPLG, dat zal dan eerst nog worden uitgezocht.

Verstoringsafstanden (besluitpunt PS):

- Indien nodig actualiseer in de Omgevingsverordening Fryslân 2022 de verstoringsafstanden.

Dit is afhankelijk van het onderzoek van Altenburg en Wymenga, deze wordt december 2022 verwacht.

Compensatiebedrag (besluitpunt PS):

- Pas de artikelsgewijze toelichting in de Omgevingsverordening Fryslân 2022 zo aan dat het duidelijk is dat tariefwijzigingen in het ANLb ook in het "pakket compensatiebedrag" worden doorgevoerd

Weidevogelkansgebieden (besluitpunt GS, aanpassing werkwijze):

- Behandel wijzigingen voor het Natuurbeheerplan leefgebied open grasland ook als wijzigingsverzoek voor de kaart weidevogelkansgebieden.

Naast de bovenstaande aanbevelingen wordt het ook aanbevolen om de werkwijze van de weidevogelcompensatie op een aantal onderdelen te verbeteren en duidelijker te beschrijven. Voor deze verbeterpunten zijn de volgende aanbevelingen opgesteld:

Algemeen weidevogelcompensatie:

- Het contact met de betrokken partijen voor compensatiebeheer is goed, houdt dit vast
- Ga het veld en kijk wat de ontwikkelingen zijn en bespreek deze met de betrokken vrijwilligers en beheerders

Compensatiebeheer:

- Maak een keuze in de werkwijze voor de af te sluiten overeenkomsten (besluitpunt GS):
 - Optie 1: werk een nieuwe uitvoeringsregeling uit óf
 - Optie 2: regel compensatiebeheer via bestaande en toekomstige regelingen
- Zet meer in op toekomstbestendig, langjarig en flexibel beheer
- Zet naast beheer ook in op habitatverbetering
- Zorg voor een beter monitoring en rapportage van het compensatiebeheer
Altenburg en Wymenga is gevraagd om advies te geven over de wijze van monitoring en hoe deze kan worden verbeterd. Dit advies wordt in december 2022 verwacht.

Financiën:

- Actualiseer de vergoedingen voor compensatiebeheer, sluit hierbij aan bij de tarieven voor ANLb en SNL
- Trek voor een aantal overeenkomsten de contractduur voor de contracten gelijk
- Reserveer budget in het weidevogelcompensatiefonds voor toekomstige tariefwijzigingen en nieuw op te zetten beheerlocaties

Bronnen:

- (sd). *ECLI:NL:RVS:2010:BO4217*.
201102546/1/T1/R4. (sd).
- (2018). *Actieplan weide- en akkervogels Overijssel 2018-2021*. Provincie Overijssel.
- (2013). *Beleidsregel compensatie natuur, recreatie en landschap Zuid-Holland*. Provincie Zuid-Holland.
- Bos, D. Y. (2016). *Adres onbekend. Verplaatsingen van Grutto's als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen rond Leeuwarden*. Feanwâlden: Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek.
- (2022). *Geconsolideerde Omgevingsverordening juni 2022*. Provincie Groningen.
- (2022). *Omgevingsverordening Fryslân 2022*. Leeuwarden: Provinsje Fryslân.
- (2020). *Omgevingsverordening NH2020*. Provincie Noord-Holland.
- (2019). *Omgevingsverordening Zuid-Holland*. Provincie Zuid-Holland.
- Oosterveld, E. (2022). *Eerste concept Evaluatie beleid weidevogelcompensatie Provincie Fryslân*. Feanwâlden: Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek.
- Opgave Biodiversiteit, I. e. (2021). *Nota Weidevogels 2021-2030*.
- (2014). *Regeling Weidevogelcompensatie Fryslân 2014*. Leeuwarden: Provinsje Fryslân.
- (2019). *Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland*. Provincie Noord-Holland.
- (2014). *Verordening Romte Fryslân 2014*. Leeuwarden: Provinsje Fryslân.
- Wymenga, E., & Van der Heide, Y. (2022). *Evaluatie weidevogelbeheer Stinswei. Ontwikkeling, beheer en perspectief weidevogelcompensatie. A&W-rapport 22-092*. Feanwâlden: Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek,.
- Ziel, C. v. (2014). *Weidevogel en kwelvegetatie vriendelijke inrichting en beheer Gariper Bûtlannen - Stinswei*. Groningen: Royal Haskoning DHV.

Bijlagen:

Bijlage 1: Plan van aanpak Evaluatie Weidevogelcompensatie

Inleiding:

In 2014 is de Regeling Weidevogelcompensatie Fryslân 2014 in werking getreden. Doel van deze regeling is om het verlies aan gronden die door hun rust en openheid geschikt zijn voor weidevogels als gevolg van ruimtelijke ingrepen te compenseren. Dit gebeurt door overheden/initiatiefnemers te verplichten om een goede belangenafweging te maken en bij een verstoring van groter dan 0,5 hectare een bedrag te laten storten in het weidevogelcompensatiefonds. Vervolgens wordt er een geschikte locatie gezocht (liefst in de buurt van het verstoorde gebied) om deze compensatie daadwerkelijk in te vullen. Dit houdt in dat met de betreffende partij (vaak agrariër, soms natuurorganisatie) een beheersovereenkomst wordt afgesloten om het weidevogelbeheer uit te voeren. Ook kan de compensatie plaatsvinden door omvorming van percelen naar natuur. Hierbij worden de percelen afgewaardeerd naar natuur en worden er kwalitatieve verplichtingen vastgelegd t.a.v. het gebruik van de percelen. Hieronder volgt een evaluatie van de werking van de regeling en het effect van de compensatiemaatregelen.

Aanleiding:

Bij de eindevaluatie Nota Weidevogels 2014 – 2020 is voorgesteld om de effectiviteit van het weidevogelcompensatiebeheer te onderzoeken en de hectarevergoeding voor weidevogelcompensatie aan te passen conform de uitgangspunten van het Aanvalsplan Grutto. Daarnaast stellen betrokken zowel intern bij de provincie als externen vragen bij de werking van de weidevogelcompensatie. Leidt weidevogelcompensatie wel tot het gewenste effect? Moeten alle projecten door kunnen gaan of zeggen we soms stop? Is de manier waarop wordt gecompenseerd wel duurzaam? Dit heeft ertoe geleid om de weidevogelcompensatie te evalueren en breder te trekken dan het onderzoeken van de effectiviteit van het beheer. Er zal ook stil gestaan worden bij de vastlegging in de verordening, de wijze van compenseren, de beleving onder de betrokkenen en de vraag wat als het beheercontract is afgelopen.

Doel:

Het doel van de evaluatie is om na te gaan op welke punten de weidevogelcompensatie kan worden verbeterd, zowel in de uitvoering in de praktijk als in het opstellen en de nakoming van de verplichting tot compensatie.

Vraagstukken:

Omdat de evaluatie van de weidevogelcompensatie ingaat op het hele proces van de verplichting tot het beheer in de praktijk worden de vraagstukken verdeeld in 4 onderdelen.

De compensatieverplichting

1. Hoe wordt de compensatieverplichting bepaald? (als intro)
 - a. Zijn de uitgangspunten nog actueel?
 - b. Kaart openheid en rust (o.a. rietland, gaswinstations)
 - c. Kaart weidevogelkansgebieden
 - d. Belangen (groot? openbaar belang? Voorwaarden bij de belangenafweging?)
 - e. Verstoringafstanden
 - f. Berekening compensatiebedrag (al verwerkt)
2. Hoe is de weidevogelcompensatie in andere provincies geregeld?
3. Dient de Omgevingsverordening aangepast te worden? (Programma?)

Het weidevogelcompensatiebeheer

1. Welke contracten zijn afgesloten in kader van weidevogelcompensatiebeheer?
 - a. Locatie
 - b. Type contracten
 - c. Duur contracten
2. Hoe heeft de weidevogelstand zich ontwikkeld op de percelen met compensatiebeheer?
 - a. Analyse broedresultaten (meer? Minder?)
3. Wat zijn de oorzaken van de ontwikkeling in de weidevogelstand?
 - a. Beheer
 - b. Inrichting
 - c. Weer
 - d. Predatie
4. Zijn er naast weidevogels meer (natuur)waarden ontwikkeld met compensatiebeheer?
 - a. Biodiversiteit
 - b. Bescherming landschap
 - c. Kennis en ervaring
 - d. Financiële zekerheid
5. Wordt het compensatiebeheer dan wel op de juiste locatie en/of wijze uitgevoerd?
6. Wat gebeurt er nadat de contracten zijn afgelopen?

De invulling weidevogelcompensatie

1. Hoe sluit weidevogelcompensatie aan bij weidevogelbeleid?
2. Op welke wijze zijn contracten in het verleden afgesloten?
 - a. Procesbeschrijving
3. Wat is de rol van de provincie in het zoeken naar compensatiebeheer?
 - a. Actief zoeken naar locaties of
 - b. Lokale partijen vragen om een plan (en wie dan?)
4. Wat zijn de voor- en nadelen van het vastleggen van langjarig beheer?
5. Moet en hoe kan de invulling van de compensatie anders vormgegeven worden?
 - a. Spelregels invulling
 - b. Grenzen locaties (aansluiting bij grutto aanvalsplan?)
 - c. Beheer of ook afwaardering gronden?
 - d. Inhoud contract (duur, verplichtingen, verantwoording)

De praktijkervaringen

6. Hoe vinden de beheerders en betrokken zelf dat het is gegaan de afgelopen jaren? (Hiervoor worden diverse betrokkenen geïnterviewd, dit is inmiddels al opgestart)

Bijlage 2: Voorbeeldberekening compensatieverplichting

Ter verbeelding is op onderstaande afbeelding de kaart met daarop de berekening voor het plan Woonuitbreiding Bolsward Oost weergegeven. Met behulp van een aantal stappen wordt hier uitleg gegeven hoe de berekening tot stand komt.

Stap 1: Vindt het plan in of in de nabijheid van weidevogelkansgebied plaats. Ja, het gebied is op kaart aangegeven als weidevogelkansgebied (groene belijning).

Stap 2: Wat is de huidige verstoring. Deze is op de dynamische kaart 'openheid en rust' met een licht roze kleur aangegeven. Er is te zien dat de stad en boerderijen al een effect hebben op het agrarisch gebied.

Stap 3: Wat is de verstoring van het plan. Het gaat hier om een plan waarbij als storingsbron (donkerrood) "Activiteit/ontwikkeling binnen of aansluitend aan bebouwde kom" wordt aangehouden. Er dient met een verstoringafstand van 300 m rekening te worden gehouden, zie Tabel 1: Verstoringafstanden. Om het plangebied wordt een buffer van 300 meter gelegd, zie rode stippellijn. Dit is de oppervlakte die door het nieuwe plan wordt verstoord.

Stap 4: Wat is de oppervlakte aan nieuwe verstoring? Dit is het verschil tussen de verstoring van de huidige en toekomstige situatie. In dit geval is dit 13,07 ha, de gele oppervlakten.

Stap 5: Conclusie. Er sprake van verstoring van het weidevogelkansgebied. Bevoegd gezag moet de bepalingen uit de verordening volgen en omdat het meer dan 0,5 ha is ook compenseren. Afhankelijk van het tijdstip van indienen wordt bepaald welk compensatiebedrag wordt aangehouden, zie tabel hieronder voor het te storten bedrag

Beleidsstuk	Opp. Verstoring in ha	Compensatiebedrag per ha	Jaren	Te storten bedrag
Regeling Weidevogelcompensatie	13,07	€ 6.500 + 7,5% adm.	12	€ 91.327,-
Omgevingsverordening	13,07	€ 1.482,67	12	€ 232.542,-



Bijlage 3: Compensatietraject weidevogelkansgebied op basis van 7.2.4 VRF

Het compensatietraject bestaat uit de volgende onderdelen:

- a. aangetoond moet worden dat sprake is van een noodzakelijke ruimtelijke ingreep van openbaar belang;
- b. de natuurwaarden moeten worden afgewogen ten opzichte van de ruimtelijke ingreep;
- c. de schade door mitigerende maatregelen zoveel mogelijk beperkt moeten worden;
- d. er financiële compensatie aan de orde is als de verstoring groter is dan 0,5 ha.

Ad a.

- maak een goede onderbouwing van de behoefte aan bedrijventerrein (past het in bedrijventerreinenplan);
- motiveer goed waarom niet voor een alternatieve locatie buiten het weidevogelkansgebied kan worden gekozen;
- motiveer dat sprake is van zorgvuldig ruimtegebruik.

Ad b.

Dit begint met een inventarisatie van de aanwezige natuurwaarden en de potentie van het gebied dat wordt verstoord (let op: het gaat hier dus niet alleen om het plangebied zelf). Er moet goed gekeken worden hoe (potentieel) geschikt het gebied nu is voor weidevogels (ligt het nabij kern, wordt het intensief/extensief gebruikt als grasland, is sprake van een hoog of laag waterpeil, ligt het in grutto-aanvalsgebied, ganzenfourageergebied, zijn boeren in de omgeving bezig met natuurbeheer). Advies is om de plaatselijke Vogelwacht hier bij te betrekken.

De natuurwaarden moeten vervolgens worden afgewogen tegen de noodzaak om de recreatieve ontwikkeling op deze plek te realiseren.

Ad c.

Advies is om een voorstel voor mitigerende maatregelen op te stellen. Dit kan worden gedaan door een ecologisch bureau met hulp van de lokale Vogelwacht. Het natuur-inclusief bouwen en het bieden van ruimte voor biodiversiteit op het terrein zijn voorbeelden van mitigerende maatregelen.

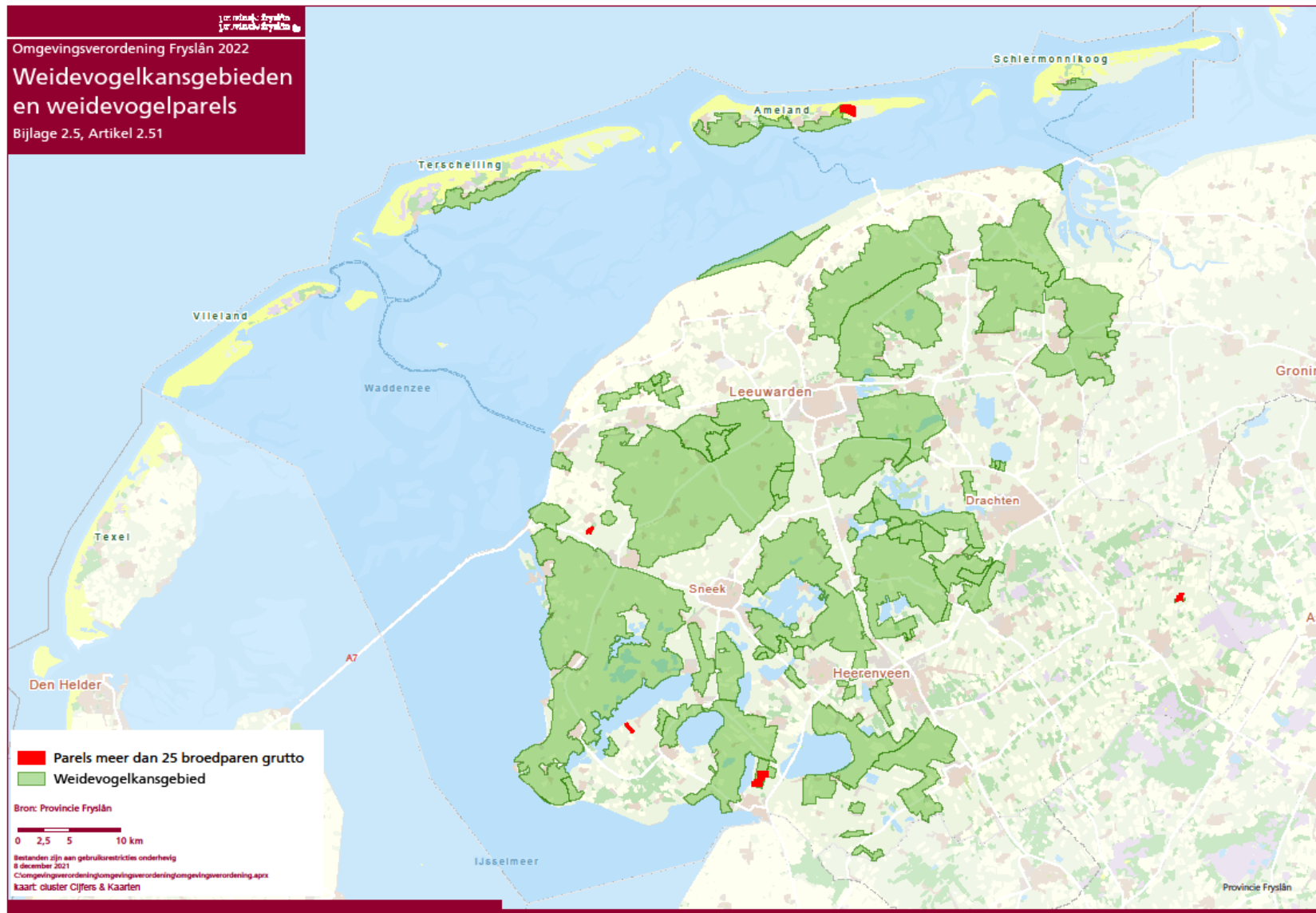
Ad d.

In dit geval zal ook sprake zijn van financiële compensatie. De provincie bepaalt de hoogte hiervan op basis van het ingediende plan.

Het bedrag moet worden gestort voordat het plan in ontwerp ter inzage wordt gelegd (voor vaststelling kan ook, maar dan moet de provincie een zienswijze indienen om de rechten te behouden).

De bedragen voor de weidevogelcompensatie gaan met de vaststelling van de nieuwe Omgevingsverordening fors omhoog, houd hier rekening mee. Ook in het kader van de economische uitvoerbaarheid van het plan.

Bijlage 4: Kaart weidevogelkansgebieden



Bijlage 5: Resepsje fan it greidefûgelkompensaasjebelied fan 'e provinsje Fryslân

Dit is in ûndersyk nei hoe't it greidefûgelkompensaasjebelied fan 'e provinsje Fryslân 'falt' yn 'e praktyk oan 'e hân fan fraachpetearen.

Ynlieding

Yn maaie 2021 is troch de provinsje Fryslân opdracht jun om in ûndersyk ynstelle woe nei de resepsje fan it provinsjale greidefûgelkompensaasjebelied by ynstânsjes en persoanen dy't dêr, út harren profesjonele of frijwillige funksje wei, yn 'e praktyk op 'en nausten mei te krijen hawwe. Soks méi, om't guon greidefûgelkompensaasjekontrakten hast oan 'e ein fan harren rintiid sitte en 'e fraach beäntwurde wurde moat: hoe no fierder?

Definysje

Greidefûgelkompensaasje út 'e provinsje wei hâldt yn dat (merk)partijen, oerheden of persoanen dy't foar bou- of oare wurksumheden duorjend beslach lizze wolle op (kâns)ryk greidefûgellân, dêrfoar in jildbedrach oan 'e provinsje betelje. Dat bedrach kin dan ynset wurde kin om op in oar plak yn 'e provinsje as 'kompensaasje' nij (kâns)ryk greidefûgellân te realisearjen.

Wurkwize

Om gewaar te wurden hoe't 'yn 'e praktyk' tocht wurdt oer it greidefûgelkompensaasjebelied sa't dat oant no troch de provinsje Fryslân (út)fierd wurdt, tusken 23 septimber 2021 en 23 juny 2022 acht fraachpetearen hâlden mei tsien lju út 'e neamde praktyk. De nammen fan 'e petearpartners en ynstânsjes/organisaasjes dy't se fertsjintwurdigje, binne méi de folsleine útwurkings fan 'e petearen fierderop yn dizze rapportaazje te finen, sjoch TAHEAKKE.

De persoanen dy't befrege waarden, binne selektearre op grûn fan 'e (mannichfâldige) kontakten dy't sy út harren funksje wei hawwe mei de provinsje Fryslân wat it greidefûgelkompensaasjebelied oanbelanget.

Om in beskate uniformiteit te krijen yn 'e *output* fan 'e fraachpetearen en 'e 'útkomsten' neitiid wat makliker mei-inoar ferlykje te kinnen, is besletten om 'e te befreegjen persoanen allegear sawat deselde njoggen (standert)fragen foar te lizzen. Yn gearwurking binne op it provinsjehûs de fragen yn 'e grûnferve set en se binne neitiid troch de fraachpetearhâlders 'te pas' makke mei it each op 'e spesifikens fan 'e persoanen dy't ûnderfrege wurde soene en dy harren eftergrûn.

Utkomsten en oanrikkemandaasjes

Nei oanlieding fan 'e fraachpetearen dy't hâlden binne, kinne (gearfetsjend) de neikommende útkomsten bekend makke en oanrikkemandaasjes dien wurde:

1. It rapportearjen troch it BFVW fan 'e briedresultaten fan greidefûgels yn greidefûgelkompensaasjegebieten soe optimalisearre wurde kinne.
2. Fierwei de measte petearpartners yn dit ûndersyk binne (poer) fôár it ferlingjen fan 'e behearskontrakten mei de provinsje Fryslân.
3. Mear fleksibiliteit by it ôfsluten fan krektneamde behearskontrakten is neffens de petearpartners winsklik.
4. De ynterne kommunikaasje oer en koördinaasje fan it behearsbelied op it provinsjehûs is foar ferbetterjen fetber.
5. De kontakten tusken de minsken 'yn it fjild' en 'e provinsjale amtners wurde oer 't generaal as 'prima' ûnderfûn.

6. Boeren moat in 'stip' op 'e hoarizon bean wurde. By it tekenjen fan dy stip moatte oerheden/harren amtlike fertsjintwurdigers harren bewust wêze fan 'e grutte rol dy't se dêrby spylje.
7. De 'lju yn it fjild' achtsje it fan grut belang, dat oangeande it kompensaaasjebehear op it provinsjehûs ien of mear fêste oansprekpunten beskikber binne, dy't dy funksje dan ek foar langere tiid ferfolje. Hieltyd wer in 'nije' amtner as oansprekpunt smyt yn 'e praktyk frustraasjes op.
8. It monitoarjen wat it tal greidefûgels en 'e útkomst fan aaien oanbelanget, wurdt yn 't algemien as befredigjend ûnderfûn. It is wol saak om yn 'e rekken te hâlden, dat it bestân oan fûgelwachters net tefolle fergrizet en dat der op 'e tiid nije oanwaaks komt.
9. It greidefûgelkompensaasjesysteem blinkt net oer alle boegen út troch ienfâld en is dêrtroch foar guon organisaasjes min te trochgrûnjen (lit stean te kontrolearjen).
10. De provinsje is neffens fierwei de measte petearpartners it bêste 'loket' foar it behearen fan 'e jilden foar de greidefûgelkompensaasje.
11. De oanbelangjende provinsjale amtners soene wat faker in loop mei de fertsjintwurdigers fan 'e ûnderskate ynstânsjes troch it fjild meitsje kinne, om mei eigen eagen te sjen wêr't it wat de greidefûgelkompensaasje oanbelanget no krêkt om te rêden is. Soks is ek goed foar de bilaterale kontakten en 'e ferhâldings ûnder inoar.
12. Der moat, mei it each op it ûntwikkeljen fan mear écht kânsryk greidefûgel(kompensaasje)lân, oer neitocht wurde oft langere kompensaasjeterminen as 12 jier ek winsklik binne.
13. De positive útkomsten/fertuten fan greidefûgelbehear moatte troch de provinsje better mei de bûtewacht kommunisearre wurde. Goede resultaten beljochtsje kin nammentlik in sniebaaleffekt jaan. Op sa'n wize kinne faaks mear boeren derta brocht wurde om bygelyks oer te gean nei natuerynklusyf buorkjen.
14. De provinsje soe mear gebrûk meitsje moatte fan 'e spesifike kunde en ekspertize fan it BFVW.

TAHEAKKE

Evaluasje (resepsje) greidefûgelkompensaasjebelied Provinsje Fryslân

Petearen mei 'lju út it fjild', hâlden hjerst-winter-foarjier 2021/2022

Petear 1

Petearpartner: Foarsitter Natuerkoperaasje Baarderadiel

Petearplak en -tiid: Ljouwert, provinsjehûs; 23 septimber 2021, 11.00 oere – 12.45 oere

Foarleine fragen:

- 1. Hoe belibje jo it kontakt mei de provinsje oer it ynfoljen fan 'e kompensaasjeferplichtings?
- 2. Kinne jo wat sizze oer hoe't it kontakt ferrint tusken de Natuerkoperaasje en de boer of boeren?
- 3. Hoe sjocht de Natuerkoperaasje tsjin de mei de provinsje oangiene kontrakten oan? Moat der bygelyks mear romte wêze foar fleksibiliteit?
- 4. Moat de provinsje him ek mear bemuoie mei de útfiering fan 'e kompensaaasje? (Foldocht de monitoaring troch de provinsje wol?)
- 5. As de kompensaaasje troch boeren net goed útfierd wurdt, grypt de provinsje dan, neffens jo betinken, wol goed yn?
- 6. Hoe giet it mei de monitoaring fan 'e resultaten? Moat de provinsje dêr ek mear op stjoere?
- 7. Op it stuit siket de provinsje om in 'lokaasje' foar it behearen fan 'e jilden foar greidefûgelkompensaasje. Wolle jimme as Natuerkoperaasje (-kollektyf) dêr ek mear romte foar hawwe?
- 8. Kontrakten rinne foar 12 jier en dêrnei moat socht wurde om in oplossing om it behear troch te setten. Hoe sjogge de boeren yn jo gebiet dêr tsjinoan?

-9. Binne der ferbetterpunten?

Antwurden:

-1. 'De Natuerkoperaasje Baarderadiel behertiget de "belangen" fan sa'n 100 boeren yn in gebiet fan sa'n 1600 hektare. Oer 't generaal hawwe dy fia de Natuerkoperaasje 12-jierrige kontrakten mei de provinsje ôfsletten (trije boeren hawwe in 30-jierrich kontrakt). Dy kontrakten hâlde yn, dat de boeren by harren buorkjen tige rekken hâlde mei "de natuer". De earste fan dy kontrakten binne yn 2011/12, doe't it om kompensaasje yn it ramt fan it oanlizzen fan 'e Heak om Ljouwert hinne te rêden wie, ôfsletten. Dat hâldt yn, dat se ynkoarten op 'en nij besjoen wurde moatte. Natuerkoperaasje Baarderadiel is poer fôár it ferlingjen fan 'e kontrakten.

Us as Natuerkoperaasje is it opfallen, dat de provinsje net folle each hat foar de organisaasje fan it grûnoerflak. It kontakt oer it ynfolgen fan kompensaasjeferplichtings en it al of net ferlingjen fan 'e 12-jierrige kontrakten tusken Natuerkoperaasje Baarderadiel en 'e provinsje, rint oars fia provinsjaal amtner greidefûgelkompensaasje. Dy persoan is neat mis mei.

-2. De kollektiven, dêr't Natuerkoperaasje Baarderadiel ek by oansletten is, binne neffens my te grut. As Weidumer ken ik bygelyks amper boeren yn Súdwest-Fryslân. It organisearjen fan natuerynklusyf buorkjen moat winlik sa desintraal mooglik. Wy as Natuerkoperaasje kénne ús boeren. Dy boeren hawwe ek de kontakten mei de Natuerkoperaasje. Nét mei it kollektyf.

-3. As foarsitter fan Natuerkoperaasje Baarderadiel bin ik fan betinken, dat der wat it ôfsluten fan kontrakten mei de provinsje oanbelanget mear fleksibiliteit wêze moat. Nim bygelyks de kontrôle op fochtich griedefûgelgerslân. Ut 'e provinsje wei wurdt dan op it neilbjen fan 'e maatregel kontrolearre. Der wurdt nét sjoen nei it efterlizzende doel, nammentlik oft it tal fleanfluch wurdende jonge greidefûgels ek tanimt.

-4. De Natuerkoperaasje giet oer hoe't de kompensaasje syn beslach krijt en wie oan no ta ek altyd de kontroleur fan 'e regeling. De Natuerkoperaasje wurdt ien kear jiers befregre troch de provinsje oer "hoe't it giet". It rapportearjen troch de BFVW fan 'e briedresultaten soe better kinne.

-5. De provinsje moat winlik efterfang wêze foar Natuerkoperaasje of -kollektyf. Pas as saken op 'e kop ferkeard komme, soe de provinsje yngripe moatte. De provinsje moat allinne as stôk efter de doar fungearje.

-6. De provinsje moat yndied mear op it monitoarjen fan resultaten stjoere. De BFVW docht no de tellerij fan 'e greidefûgels en wurdt dêrfoar betelle troch de kollektiven. Us Natuerkoperaasje jout pleatslike fûgelwachten ek wolris wat sinten foar de tellerij. Lykwols, it frijwilligersbestân fan 'e fûgelwachten ferâlderet en der is gjin oanwaaks fan ûnderen op. Alde fûgelwachers geane lang net altyd mei harren tiid mei. Sa hawwe in soad bygelyks it mier oan it rapportearjen fan tellings fia de snoadfoan of de kompjûter. Dêrtroch wurdt de tellerij njonkelytsen in probleem en krije wy gjin goed byld (mear) fan hoe't ús belied útwurket. De provinsje soe mear druk útoefenje kinne op 'e BFVW om mear yn te setten op it belûken fan jongerein by de tellerij.

-7. Ja hear, wy as Natuerkoperaasje wolle wol de "lokaasje" wêze, foar it behearen fan 'e jilden foar de greidefûgelkompensaasje. Benaderje ús mar. Wy dogge it graach! Okkerdeis hiene wy in gearkomste oer de útkomsten fan it ôfrûne greidefûgelbriedseizoen op in pleats yn Hatsum. Dêr wie in kollega-boer út Baaium ek by. Beide binne "bevlogen" natuerynklusive boeren, mei in grut hert foar de greidefûgels. Ast dy "bevlogenens" kombinearje kinst mei in ynteressante finansjele prikkel út 'e oerheid wei, bist op it goede paad.

-8. Dêr hoech ik net in tel oer nei te tinken: de boeren wolle stik foar stik graach fierder mei it behear neffens de regeling sa't dy der de lêste (lyts) 12 jier west hat.

-9. Dy binne der!

-a. It Oanfalsplan Skries giet no fan start. Se binne dêr mei oan 'e gong yn Idzegea en op oare plakken. Mar winlik moat dat plan begjinne yn "Baarderadiel". En dan yn 'e Húnzer Polder en op Skrins en Skrok. Dêr lizze de wíer goede betingsten foar it plan.

-b. De kontakten mei de provinsje oer de Regiodeal binne prima. Mar it is in poepetoer om 'e jildstreamen te krijen wêr't se wêze moatte. It begryp fan amtners dy't hjir yn it provinsjehûs sitte, is der faak net. De ynterne koördinaasje op it provinsjehûs liket nergens op. De iene amtner wit net wat oft de oare docht. Dêrtroch ûntstiet ûnbegryp tusken de amtlike wrâld en "it fjild". It soe al hiel wat wêze, as amtners de tiid krigen om harren de problematyk goed eigen te meitsjen en net nei twa jier wer op in oare baan yn it provinsjehûs set waarden. In betûfte, goed ynwurke amtner, dy't wit wêr't er it oer hat, is in segen foar de wurkers "yn it fjild". Dat "fjild" hat grut belang by amtlike stabiliteit op it provinsjehûs wat it natuerbelied oanbelanget.'

Petear 2

Petearpartner: Mozaykregisseur by Natuerkoperaasje Baarderadiel
Petearplak en -tiid: Jorwert, 28 oktober 2021, 10.00 oere – 14.00 oere

Foarleine fragen:

- 1. Hoe wurdt it kontakt tusken de Natuerkoperaasje en 'e provinsje belibbe oer it ynfoljen fan 'e kompensaaasjeferplichtings?
- 2. Hoe ferrint it kontakt tusken jo as mozaykregisseur en de boeren?
- 3. Hoe sjogge jo as mozaykregisseur tsjin de oangiene kontrakten oan? Moat der bygelyks mear romte wêze foar fleksibiliteit?
- 4. Moat de provinsje him ek mear bemuoie mei de wize fan útfieren fan 'e kompensaaasje? Bygelyks by it monitoarjen fan it al of net goed útfieren troch de boeren. En moat de provinsje ek yngripe as saken net goed rinne?
- 5. Hoe ferrint it monitoarjen fan 'e resultaten winlik? Moat de provinsje dêr ek mear op stjoere?
- 6. De provinsje is op 'e siik nei in lokaasje fan behear. Wolle jo as mozaykregisseur ek (mear) romte 'yn' sa'n lokaasje hawwe?
- 7. Kompensaajekontrakten rinne foar 12 jier en dêrnei moat socht wurde nei in oplossing om it behear troch te setten. Hoe sjogge de boeren yn jo wurkgebiet dêr tsjinoan?
- 8. Binne der, nei oanlieding fan wat oft yn it foargeande op 't aljemint kommen is, wat jo oanbelanget, ek ferbetterpunten?

Antwurden:

- 1. 'Dat kontakt is wat my oanbelanget poerbêst. Foaral de lêste jierren is it kontakt mei provinsjaal amtner greidefûgelkompensaaasje prima! Dat jildt foar sawol de mûnlinge as de skriftlike kontakten. En bygelyks ek foar it mei-inoar op fjildbesite gean en it keppeljen fan it burowurk oan 'e praktyk. De funksje is troch de jiertten troch ferskate ambtner útfiert, de kontakten wienen dêrfoar mei de foargonger oars ek goed.
- 2. Dy kontakten tusken my as mozaykregisseur en 'e ûnderskate boeren ferrinne sûnder útsûndering goed! Al hat it kontakt mei elke ôfsûnderlike boer syn eigen, spesifike, ynstek fanneden. Sa sitte twa boeren "yn de oergong nei"; is ien boer krekt ferstoarn en ûnderhâld ik no de kontakten mei dy syn "erven". En der is ek in boer dwaande mei it beëinigen fan syn bedriuw.
- 3. As it der werklik op oankomt, is der yn it oerlis tusken boer en provinsje yn 'e regel genôch romte. Ofhinklik fan 'e spesifike sitewaasje kinne der lykwols wolris bystellings nedich wêze.

Dat de kontrakten somtiden ek wolris tefolle "romte" biede, benammen wat it bedongjen oanbelanget, is lykwols ek in feit. Myn advys oan 'e provinsje soe dêrom by it ôfsluten fan nije kontrakten wêze, dat yn alle gefallen mear omtinken jûn wurdt oan wat al of net mei wat it bedongjen oanbelanget. Sa bin ik derfoar, om mar ien kear yn it seizoen te bedongjen en dan foar't it greidefûgelseizoen begjint. Dus net mear jarre útride en alhielendat gjin keunstdong (ekstra) mear struie yn in lettere faze fan it seizoen! As de boer dat lêste perfoarst dwaan wol, dan alhielendal net rûge dong útride en jarje. De keunstdong soe yn dat gefal allinne mar néi it briedseizoen, fóar de twadde sneed bygelyks, lichtjes oer it lân brocht wurde meie.

- 4. It liket my in goed ding as de provinsje him mear dwaande hâlde soe mei it útfieren fan 'e kompensaaasje. Sa soe der yn foarkommende gefallen mear omtinken jûn wurde moatte oan bygelyks spesifike fersiken fan 'e mozaykregisseurs. Sa lang as alles goed giet – en dat giet it aldergeloks yn 'e measte gefallen! –, is der neat te rêden. Mar somtiden soe it handich wêze as der (krekt as mei ANLB) in foege stôk efter de doar stean soe, en dat yn 'e mande mei de provinsje om oplossingen socht wurde koe.

-5. As mozaykregisseur soargje ik no foar it monitoarjen fan 'e resultaten. Dat bart yn goed oparbeidzjen mei de pleatslike fûgelwachten. Yn foarkommende gefallen moat ik lykwols fêststelle, dat de oanbelangjende pleatslike fûgelwacht syn tellingen net op oarder hat.

It Bûn fan Fryske FûgebeskermingsWachten is op 'e hichte fan 'e krektneamde problematyk, mar stiet machteleas. De pleatslike fûgelwachten binne nammentlik wól oansletten by it BFVW, mar se meie harren saken (tellingen ensa) selsstannich regelje. Winlik kin dat en moat dat ek net oars. Oars krije de pleatslike fûgelwachtens harren nocht derôf en dan binne wy noch fierder fan hûs!

Dochs is it winsklik, dat út de provinsje wei ek stjoerend hannele wurde kin nei de pleatslike fûgelwachten ta. Bygelyks troch dyen taktysk te wizen op 'e ferplichtings dy't sy frijwillich op harren nommen hawwe wat it greidefûgelbehear oanbelanget. Soks soe eventueel mei gâns ferdrach yn kontrakten tusken de fûgelwachten en 'e provinsje fêstlein wurde kinne.

Hoe't ien en oar lykwols ek yn 'e foarm getten wurdt, der moat altyd rekken mei hâlden wurde, dat it frijwilligers sûnder fergoeding binne dy't it ynventarisaasjewurk dwaan moatte. Sokken kinne net foar de folle 100% oanstjoerd wurde en moatte hiel hoeden op eventuele lekken en brekken oansprutsen wurde. As dat lêste te heftich dien wurdt, is de kâns nammentlik grut, dat net folle fûgelwachtens it fjild mear yn wolle om it nuttige ynventarisaasjewurk te dwaan.

-6. Dy romte wol ik yndied graach hawwe! Behalven it Oanfalsplan Skries sitte wy hjir yn 'e Natuerkoperaasje Baarderadiel mei in gebiet fan sa'n 30 bunder en ien fan sa'n 10 bunder, dêr't ferstannige dingen mei dien wurde moatte. Se binne by de provinsje bekend.

Mochten de PN/SKNL-oanfragen yn dit stik fan saken om watfoar reden dan ek net trochgean kinne, dan is in goede kompensaasjeregeling mei nije fergoedingen de bunder foar 12 jier nei alle gedachten de bêste opsje. Konkreet moat yn myn gebiet in boer earst noch in stikmannich saken juridysk úтите mei de ferpachter út Hollân wei. De kwestje mei de oare boer is fierder ek net samar oplost (en de APG-opdracht sit winlik no al "fol"). Dus, al mocht der wol genôch jild binnen APG wêze, dan kin ik dizze gefallen nea foar 15 novimber 2021 yn 'e systemen sette. Koartsein: de ienige opsje dy't dan oerbliuwt, is wol in nije kompensaasje agrarysk (dy't dan yngiet yn 2023).

-7. De boeren fine it spitich, dat de kontrakten nei 12 jier ôfrinne! Want se hawwe net om 'e nocht meidien oan 12 jier opbou en behâld fan fûgels en biotoop. Mar se binne wol bliid, dat der finansjeel om in oplossing socht is om it behear op 'e selde foet trochsette te kinnen. Dat liket dus skielk goed te kommen fia it beskikber-wêzen fan APG-jild (fan 'e twadde "golf" ôf) en fia ANBL-útbetelling. It liket no sels mooglik om, dêr't dat winsklik is, it behear wat te yntinsivearjen!

It doel is om 'e kontrakten yn 'e takomst der yn twa fazes "útrinne" te litten: Faze 1: 4 stiks lêste, dy't der earder útrinne, kinne tydlik noch ferlingje oant 2025 (12 + 2 jier bygelyks). Faze 2: 3 stiks, dy rinne oant 2028.

-8. Ferbetterpunten binne der altyd (earder yn dit petear haw ik al in stikmannich neamd)! Lykwols, as de kontakten tusken de lju yn it fjild en 'e provinsjale amtners ûnderinoar goed binne en bliuwe, kinne wy yn 'e takomst mei-inoar yn 'e "lestige gefallen dûke", om dêr yn goed oerlis oplossingen foar te sykjen.'

Petear 3

Petearpartner: Mozayk/gebiedsregisseur by nasjonaal lânskip/natuerkollektyf/feriening Noardlike Fryske Wâlden

Petearplak en -tiid: Burgum, tongersdei 25 novimber 2021, 10.00-11.20 oere

Foarleine fragen

- 1. Hoe belibje jo it kontakt mei de provinsje oer it ynfoljen fan 'e kompensaaasjeferplichtings?
- 2. Kinne jo wat sizze oer hoe't it kontakt ferrint tusken natuerkollektyf Noardlike Fryske Wâlden en de boeren?
- 3. Hoe sjocht de Noardlike Fryske Wâlden oan tsjin de mei de provinsje oangiene kontrakten? Moat der bygelyks mear romte wêze foar fleksibiliteit?
- 4. Moat de provinsje him ek mear bemuoie mei de útfiering fan 'e kompensaaasje? (Foldocht de monitoaring troch de provinsje wol?)
- 5. As it behear troch boeren net goed útfierd wurdt, grypt de provinsje dan nei jo betinken wol goed yn?
- 6. Hoe giet it mei de monitoaring fan 'e resultaten? Moat dêr ek mear op stjoerd wurde troch de provinsje?
- 7. Op it stuit siket de provinsje nei in 'lokaasje' foar it behearen fan 'e jildten foar greidefûgelkompensaaasje. Wolle jimme, as Noardlike Fryske Wâlden, dêr ek mear romte foar hawwe?
- 8. Kontrakten rinne foar 12 jier en dêrnei moat socht wurde om in oplossing om it behear troch te setten. Hoe sjogge de boeren yn jo wurkgebiet dêr tsjinoan?
- 9. Binne der ferbetterpunten?

Antwurden:

-1. 'As regisseurs hawwe wy net folle "stjoering" wat it kontakt mei de provinsje oer it ynfoljen fan 'e kompensaaasjeferplichtings oanbelanget. Us taak is foaral it melden fan ûnregelmjittichheden. Wurde dy lêsten net konstataarre, dan jouwe wy oan, dat it jild dêr't de boer rjocht op hat, útkeard wurde kin.

-2. It kontakt tusken natuerkollektyf de Noardlike Fryske Wâlden en 'e boeren ferrint goed. Ik ûnderhâld de kontakten mei fiif boeren. Sels bin ik goed op 'e hichte fan 'e sitewaasje en ik ken myn "pappenheimers". Myn taak is it om it behear yn 'e gaten te hâlden. Fan 'e iere maityd ôf, mar ek yn 'e oare seizoenen, gean ik suver alle wiken wol in kear, gauris op 'e motor, nei de gebieten dy't ik yn behear haw. Wat de kontakten mei funksjonarissen fan 'e provinsje oanbelanget, haw ik it gefoel, dat yn 'e tiid doe't foargonger fan no, hjir yn it ramt fan it wurk oan 'e Sintrale As de septer swaaide, der mear kontakt wie mei de provinsje as hjoed-de-dei.

-3. Wat dy fleksibiliteit yn 'e mei de provinsje oangiene kontrakten oanbelanget, kin ik allinne mar sizze, dat wy as Noardlike Fryske Wâlden dêr flak foar binne. Dat wy mear romte hawwe wolle foar fleksibiliteit, haw ik ek al bepraat mei de ambtner greidefûgelkompensaaasje fan 'e provinsje. Mei de koördinator fan de Noardlike Fryske Wâlden en myn oansprekpunt yn ús organisaasje, haw ik it der ek oer hân. Sy stiet der allyksa ûnder.

-4. Om my hoecht de provinsje him net mear te bemuoien mei de útfiering fan 'e kompensaaasje. De konstruksje sa't dy der no is, is goed. De Noardlike Fryske Wâlden moat de kompensaaasje útfiere. Dêr sit nammentlik de kennis. Foar de provinsje is de rol fan it opstellen fan 'e kontrakten en it útbeteljen fan 'e bedraggen dêr't de boeren rjocht op hawwe.

-5. As it behear (de kompensaaasje) troch de boeren net goed útfierd wurdt, grypt de provinsje nei myn betinken wol goed yn. Dat wurdt dan dien op grûn fan 'e rapportaasje oangeande hoe't it gien is yn in bepaald gebiet dy't de provinsje alle jierren fan minsken lykas ik krijt. Ik moat wol sizze, dat de troch my opstjoerde rapportaasje al in kearmannich yn it provinsjale amtlike sirkwy te siik rekke is. Ik hoopje, dat soks fan 't jier net wer bart. Ik haw de ambtner greidefûgelkompensaaasje yn alle gefallen dúdlik witte litten, dat myn rapportaasje oangeande dit rinnende jier ûnderwilens op it provinsjehûs is.

Wat op 't stuit spilet, is dat de provinsje winlik ek net dúdlik foar eagen hat hoe oft it no krekt moat mei de kompensaaasje yn gebieten lykas de Noardlike Fryske Wâlden. De deputearre soe eins nije regels "jaan" moatte, mar hy wit sels blykber, omreden fan 'e oansteande wet- en regeljouwing fan 'e Europeeske en 'e lanlike oerheid, ek net hoe't it allegear krekt moat. Sadwaande witte boeren en regisseurs yn it fjild op dit stuit ek net wêr't se oan ta binne. Wat my dan steurt, is dat by de Oanfalsplan Skries-klub, dy't wakker op 'e tromme slacht en ek wol wat foarinoar krijt, net ien boer sit. Dat is in miste kâns!

-6. Wat oft it monitoarjen fan 'e resultaten oanbelanget, soe ik oan 'e konstruksje sa't dy no funksjonearret foarearst neat feroarje. Dy is nammentlik goed en 'e provinsje hoecht der dêrom ek net mear op te stjoeren. Ik bin fan betinken, datst net tefolle minsken yn it lân omrinne litte moatst. Dat is net goed foar de greidefûgels dy't dêr eventueel sitte en soe ek erchtinkendheid by de behearders fan dat lân teweï bringe kinne.

-7. De amtner greidefûgelkompensaaasje is no dochs dejinge dy't de jilden foar de greidefûgelkompensaaasje út 'e provinsje wei beheart? Ik haw it dêr neffens my alris oer hân mei him. Hy krimmenearre der doe oer, dat ûnderskate "geledingen" yn it provinsjaal apparaat it wolris wat sitte litte op it stik fan 'e ynformaasjefoarsjenning rjochting him. Ik haw dêr de yndruk út krigen, dat it kommunisearjen tusken bepaalde ôfdielings op it provinsjehûs better kin. As de saken op it provinsjehûs goed foarinoar binne, is dat ek better foar de dúdlikens fan 'e minsken yn it fjild.

-8. It hinget fan 'e behearders – yn myn rayon binne dat mei-inoar 24 – ôf hoe't dy nei 12 jier it behear sjogge. Yn myn gebiet wurdt ek wurke mei behearstiden fan 18 jier. Mar ik kin leau 'k wol feilich sizze, dat de tendins ûnder ús boeren is: trochgean! Dat bringt my by noch wat oars! Ik soe nammentlik pleitsje wolle foar ien datum wat it foar de easte kear meanen oanbelanget. Dy soe, om 'e oersichtlikens, 1 juny wêze moatte. Want dan bist yn 'e praktyk folle fleksibeler. As der nammentlik op dy datum gjin ljip te sjen is, kin der wol meand wurde. Binne der al ljippen en/of piken, dan kinst yn oerlis mei in útsteldatum wurkje.

-9. Ferbetterpunten wat my oanbelanget (en ik haw it earste al earder neamd) binne de kommunikaasje fan 'e ferskate ôfdielings ûnderinoar by de provinsje en 'e kommunikaasje fan 'e provinsje nei de natuerkollektiven yn it algemien ta. Sa binne der by de transysje fan 'e kontakten en kontrakten nei oanlieding fan it oanlizzen fan 'e Sintrale As in stikmannich saken minder goed gien. Foar it oare rinne de kontakten mei de provinsje wol aardich goed. It is fansels sa, dat der op 't stuit op it mêd fan it lânboubelied, it natuerbehâld en alles wat dêrmei oan nitraat- en CO-2-emisjes anneks is, Europeesk en lanlik in soad spilet. En dat allegear méi yn it ramt fan 'e klimaatferoaring op mondiaal nivo. Ik begryp wol, dat it foar in provinsjale oerheid ek allegear net like dúdlik en maklik is. Mar it is no ienkear sa, dat boeren it nut fan 'e regelingen fan oerheidswege (likefolle hokfoar oerheid) ynsjen moatte kinne. Boeren moatte in stip op 'e hoarizon hawwe. By it tekenjen fan dy stip spylje oerheden en harren amtlike apparaten in gruttere rol as se sels wolris yn 'e rekken lykje te hawwen. Alle reden dus om yn te setten op in oer alle boegen sa goed en earlik mooglike kommunikaasje!

Petear 4

Petearpartner: Temakoördinator Greidefûgels & Guozzen en Natuer & Lânskip by natuerkollektyf/nasjonaal lânskip de Noardlike Fryske Wâlden (NFW) te Bûtenpost
Petearplak en -tiid: online/telefoanysk: moandei 7 febrewaris 2022 (10.00-12.00 oere) en tiisdei 8 febrewaris (oer de dei ferspraat)

Foarleine fragen

- 1. Hoe 'belibje' jo it kontakt mei de provinsje Fryslân oer it ynfoljen fan 'e greidefûgelkompensaasjeferplichtings yn jo wurkgebiet?
- 2. Kinno jo wat sizze oer hoe't it kontakt ferrint tusken natuerkollektyf de Noardlike Fryske Wâlden en de boeren yn it gebiet?
- 3. Hoe sjocht natuerkollektyf de Noardlike Fryske Wâlden tsjin de mei de provinsje Fryslân oangiene kontrakten oan? Moat der bygelyks mear romte wêze foar fleksibiliteit?
- 4. Moat de provinsje him ek mear 'bemuoie' mei de útfiering fan 'e kompensaasje? (Foldocht de monitoaring troch de provinsje wol?)
- 5. As de kompensaasje troch boeren net goed útfierd wurdt, grypt de provinsje dan, neffens jo betinken, wol goed yn?
- 6. Hoe giet it mei it monitoarjen fan 'e resultaten? Moat dêr ek mear op stjoerd wurde troch de provinsje?
- 7. Op it stuit siket de provinsje nei in 'lokaasje' (loket) foar it behearen fan 'e jilden foar greidefûgelkompensaasje. Wolle jimme, as Noardlike Fryske Wâlden, dêr ek mear romte foar hawwe?
- 8. Greidefûgelkompensaasjekontrakten rinne foar 12 jier en dêrnei moat socht wurde om in oplossing om it behear troch te setten. Hoe sjogge de boeren yn jo wurkgebiet dêr tsjinoan?
- 9. Binne der wat jo/jo organisaasje oanbelanget ek ferbetterpunten oangeande it greidefûgelkompensaasjebelied sa't dat oan no ta troch de provinsje Fryslân (út)fierd wurdt?

Antwurden:

- 1. 'Het contact met de provincie Fryslân is wat rommelig. Sinds ik werkzaam ben bij de NFW (2016) is ons aanspreekpunt voor het compensatiebeheer aan de Stinswei al meerdere keren veranderd. Soms zelfs zonder dat we dat wisten. Daar kwamen we dan achter wanneer we vragen hadden en bij de "oude" contactpersoon geen gehoor meer kregen of dat diegene aangaf niet meer de contactpersoon te zijn. Dat heeft er ook toe geleid dat onze verantwoordingsrapportages van enkele jaren ineens "kwijt" bleken. Erger nog, in eerste instantie werd ons verweten dat we ze niet opgestuurd hadden. Dat is naderhand goed opgelost en tegenwoordig vindt er zo nu en dan, wanneer nodig, contact plaats.
- 2. De boeren die weidevogelbeheer aan de Stinswei uitvoeren, zijn in de meeste gevallen ook beheerder in het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb). En voeren naast compensatiebeheer ook weidevogelbeheer, landschapsbeheer of waterbeheer uit binnen het ANLb. Van daaruit zijn de contacten met de beheerders goed. Verder heeft elk weidevogelgebied een eigen beheerregisseur die de nauwste contacten met de boeren onderhoudt. Het compensatiegebied valt onder één van de weidevogelmozaïeken in het ANLb en heeft daarmee ook een eigen beheerregisseur. De beheerregisseur is de schakel tussen het kantoor van de NFW en de boeren.
- 3. In zijn algemeenheid moet er meer flexibiliteit in het weidevogelbeheer komen. Dat geldt voor het ANLb en daarmee dus ook voor het compensatiebeheer. De pakketten daarvan zijn gebaseerd op de ANLb-pakketten en zijn zelfs nog minder flexibel, omdat de rustperiodes al vooraf zijn vastgesteld. Daar zou nog wel wat ruimte gewenst zijn om te starten met een standaardrustperiode tot 1 juni en die gedurende het seizoen en afhankelijk van de weidevogels op te plussen naar een langere rustperiode.
- 4. Ik heb niet zo goed zicht op hoe de provincie de monitoring uitvoert. Onze beheerregisseur in het gebied heeft goed zicht op wat er gebeurt en hoeveel vogels er zitten. Daarnaast krijgen wij als NFW de telgegevens jaarlijks van de BFVW. In dat opzicht weten we dus voldoende over het gebied en over de weidevogels die er zitten. Ik denk niet dat de provincie zich meer moet bemoeien met de uitvoering. Volgens mij is de huidige werkwijze goed. NFW voert samen met beheerders en beheerregisseur het beheer

uit en verantwoordt dat aan de provincie. Het staat de provincie natuurlijk te allen tijde vrij gedurende het seizoen vragen te stellen over het beheer, monitoringsgegevens, etc. Daar kan de NFW de provincie dan van voorzien.

-5. Voor zover ik kan inschatten grijpt de provincie als de compensatie niet goed uitgevoerd wordt wel goed in. Het is nog niet zo vaak voorgekomen dat hier sprake van was. Onze beheerregisseur zit er bovenop en spreekt beheerders waar nodig ook aan. Mocht er echt iets niet goed gaan, dan weet de beheerregisseur de NFW en/of de provincie te vinden. Zaken die niet goed gaan proberen we als NFW ook zo snel mogelijk bij de provincie kenbaar te maken en zo samen tot een oplossing te komen. Naar mijn idee werkt dat prima zoals het nu gaat.

-6. De beheermonitoring in het gebied wordt net als in het ANLb gedaan door de BFVW. Dat gaat goed en daarop hoeft niet meer gestuurd te worden door de provincie als het aan mij ligt. De beleidsmonitoring in het ANLb wordt opgepakt door de provincie. Hoe dat voor het compensatiegebied aan de Stinswei zit, weet ik niet.

-7. De huidige werkwijze is dat de NFW uitvoerend (in het veld) de werkzaamheden (monitoring, schouw, etc.) op haar neemt en dat de uitbetaling bij de provincie ligt. Hiervoor wordt op dit moment door de provincie gewerkt aan een nieuwe overeenkomst. Wat mij betreft is dit een prima werkwijze.

-8. Ik vind het op dit moment lastig om in te schatten hoe de boeren in de NFW aankijken tegen het doorzetten van het beheer nadat de twaalfjarige weidevogelcompensatiecontracten zijn afgelopen. Per volgend jaar (2023) gaat het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) in en verandert er voor boeren van alles. Daarnaast is het natuurlijk ook afhankelijk van de weidevogels en of die er na afloop van een contractperiode nog zijn. Zitten er nog vogels, dan verwacht ik dat de boeren over het algemeen bereid zijn het beheer voort te zetten, mits er een reële vergoeding tegenover staat.

-9. Een verbeterpunt is in ieder geval dat de communicatie naar ons toe soms wel wat beter mag. Verder duurt het vaak lang voordat bekend is wat er gaat gebeuren. Er zijn wel ideeën, maar het duurt vaak nog jaren voordat er daadwerkelijk iets mee gebeurt. Ook daar zou in de communicatie het één en ander beter kunnen.'

Petear 5

Petearpartners: Sekretaris ôfdieling Ljouwert fan 'e Feriening Miljeudefinsje en bestjoerslid fan dy Feriening

Petearplak- en tiid: Provinsjehûs Ljouwert (Provinsjekeamer); tongersdei 24 febrewaris 2022, de moarns fan 10.30 oere oant 12.00 oere

Foarleine fragen:

-1. Hoe belibje jimme as bestjoersleden fan 'e Feriening Miljeudefinsje ôfdieling Ljouwert it kontakt mei de provinsje Fryslân oer it ynfoljen fan 'e greidefûgelkompensaasjeferplichtings yn jimme wurkgebiet?

-2. Kinne jimme wat sizze oer hoe't it kontakt ferrint tusken Feriening Miljeudefinsje en de boeren yn it gebiet dêr't jimme de finger yn oan 'e pols hâlde?

-3. Hoe sjocht Miljeudefinsje ôfdieling Ljouwert tsjin de troch de provinsje mei de natuerkollektiven/-ferienings/boeren oangiene kontrakten oan?

-4. Moat de provinsje him, neffens Miljeudefinsje, ek mear 'bemuoie' mei de útfiering fan 'e kompensaasje? (Foldocht de monitoaring troch de provinsje wol?)

-5. As de kompensaasje troch boeren net goed útfierd wurdt, grypt de provinsje dan, neffens it betinken fan Miljeudefinsje, wol goed yn?

-6. Hoe giet it mei it monitoarjen fan 'e resultaten fan it greidefûgelkompensaasjebelied (it tanimmen fan 'e fûgelstân)? Moat dêr, neffens Miljeudefinsje, ek mear op stjoerd wurde troch de provinsje?

-7. Op it stuit siket de provinsje om in 'lokaasje' (loket) foar it behearen fan 'e jilden foar greidefûgelkompensaasje. Hawwe jimme, as Miljeudefinsje, ek ideeën oer wat oft in goede saakkundige ynstânsje foar it behearen fan dy jilden wêze soe?

-8. Greidefûgelkompensaasjekontrakten rinne foar 12 jier en dêrnei moat socht wurde om in oplossing om it behear troch te setten. Hoe wurdt út jimme optyk wei tsjin dat (eventueel) trochsetten fan it behear troch boeren oansjoen?

-9. Binne der wat oft jimme organisaasje oanbelanget ek ferbetterpunten oangeande it greidefûgelkompensaasjebelied sa't dat oan no ta troch de provinsje Fryslân (út)fierd wurdt?

Antwurden: (S=sekretaris, B=bestjoerslid)

-1. S: Ús foarsitter dy't koartlyn ophâlden is, ûnderhold foar ús de kontakten mei de provinsje. Fan har haw ik heard, dat dy kontakten mei de ûnderskate amtners wol goed en plezierich ferrûnen.

B: Ik heb mij ook in die contacten verdiept en kan alleen maar onderstrepen wat de secretaris zojuist gezegd heeft.

S: Op no 9 maart hoopje wy in rapport te publisearjen oer wat oft wy fûn hawwe oangeande de polityk en it beslútfoarmjen wat de greidefûgelkompensaasje oangeande de Hounspolder oanbelanget. Yn it proses om ta dat rapport te kommen, hat it ús tige frustrearre, dat wy sa min oan alle stikken fan oerheidswege oer de Hounspolder komme koene. De systemen dy't de ûnderskate oerheden – dus ek de provinsje Fryslân! – der njonkelytsen op neihâlde, wurde slim yngewikkeld en mei dêrtroch suver fraudegefoelich. Dy systemen nekke ús hast. De ynformaasje dy't foar ús fan belang is om 'e politike beslútfoarming te monitoarjen, kinne wy allinne mar mei in soad muoite boppe wetter krije. Dat jildt ek foar de ynhâldlike kant fan 'e kompensaasjekontrakten mei de boeren. Rekkensommen fiere de boppetoan. Somtiden moatte wy mei WOB-fersiken wurkje, om ynformaasje dy't iepenbier wêze moatte soe boppe wetter te krijen. Dat soe winlik net sa wêze moatte.

-2. S: Ús eardere foarsitter hie wol kunde oan in stikmannich "kompensaasjeboeren". Dy kontakten wiene freonlik. Mar fierder hawwe wy as ôfdieling Ljouwert fan Miljeudefinsje net folle streekrocht kontakt mei de boeren.

-3. B: Wat die aangegane contracten betreft, heb ik de beschikbare cijfers op een rij gezet. Door de strenge privacyregeling is het echter moeilijk om zaken na te gaan en een beeld te krijgen van wie, wat, waar. Wel ben ik tot de conclusie gekomen, dat plas-dras plus kruidenrijk het meest effectief is om tot een talrijkere weidevogelstand te komen. Dat wordt landelijk ook onderschreven. Wat dan opvalt, is dat er in de praktijk in verhouding maar zo weinig hectares tot plas-dras en kruidenrijk worden gemaakt.

S: Dy hektares binne yn 'e stikken dy't wy ta ús foldwaan krije wol werom te finen. Mar dochs falt it ôf, om as Miljeudefinsje goed ynformearre te reitsjen. Oft de fûgels nei in pear jier behear noch wol op 'e persielen sitte en hoefolle oft der sitte fan elke soort, kinne wy út 'e stikken mar min gewaarwurde. En as wy dêr neifraach nei dogge by provinsjale amtners, kinne dy ús ek net folle wizer meitsje.

-4. S: Wy sjogge der yn feite neat fan hoe't de provinsje de útfiering fan 'e greidefûgelkompensaasje monitoaret. Wy beskikke op 't stuit oer mar ien monitoaringsrapportsje. Dat fine wy net "top".

H: En het enige wat wij dan in dat rapportje lezen, is: "Wij gaan het weer proberen. Wij hebben nieuwe ambities."

S: Ús yndruk is, dat it hiele hanthavenjen fan it greidefûgelkompensaasjebelied yn Fryslân dien wurde moat troch mar twa provinsjale amtners. Nettsjinsteande dat dy ek stipe krije "út it fjild wei", liket ús dat tal oan 'e lytse kant, om it tafersjoch goed dwaan te kinnen.

-5. B: Wij zien niet of de provincie wel adequaat ingrijpt als de compensatie door boeren niet goed uitgevoerd wordt. Neem nu “Baarderadiel”. In dat gebied, zo hebben wij te horen gekregen, krijgt de gewone agrariër bijna elke week wel een adviseur aan de deur die hem wil bijpraten over de nieuwste regelgeving. Is het dan een wonder, dat die beste boer het op het laatst ook allemaal niet meer weet? En dan staat in de stukken, dat er ook allerhande sancties kunnen worden opgelegd bij het niet goed toepassen van de regelgeving. Maar of die sancties eventueel ook werkelijk worden opgelegd, kunnen wij als Milieudefensie niet nagaan.

S: En sa rinne wy dus foar de safolleste kear tsjin de yngewikkeldheid fan it systeem oan!

-6. S: Hoe't it giet mei it monitoarjen fan 'e resultaten fan it greidefûgelkompensaasjebelied en oft de fûgelstân, as útkomst fan dat belied, ek yndie tanimt, is de hamfraach. Dat is de essinsje as it giet om it belied foar de greidefûgel.

B: Zoals ik al eerder heb gezegd, hebben wij er geen enkele kijk op welke vogels naar bepaalde gebieden toekomen, er al zaten en of dat dezelfde zijn als in andere jaren, of dat het “nieuwkomers” zijn.

S: Oangeande “Wiarda”, it ienige projekt dêr't wy in oersjoch fan krigen hawwe, hawwe wy de konklúzje lûke moatten, dat de fûgelstân “desastreus” is. Wy hawwe fernommen dat it mei it tal fûgels yn “Baarderadiel” (ék yn it kompensaasjegebiet) wól goed giet. Yn Baarderadiel wurdt lykwols, wat de fûgeltellerij oanbelanget, ek folle better de finger oan 'e pols hâlden as dat soks deun om Ljouwert hinne it gefal is.

B: De zwakte in het systeem is, dat de tellingen van vrijwillige vogelwachters (BFVW) moeten komen. Het lijkt mij, dat die vrijwillige basis “tricky” wordt op de lange duur. De vogelwachters worden ouder en de jonge aanwas van onderop stagneert.

-7. S: Wy soene sa gau net witte wa't in bettere lokaasje of “loket” wêze kinne soe as de provinsje sels foar it behearen fan 'e greidefûgelkompensaasjejilden. Wat oft wy wól waarnommen hawwe, is it noedlike feit, dat eksterne buro's dy't troch de provinsje ynhiert wurde om guon saken út te sykjen – en dy't dus de provinsje, om sa mar te sizzen, as “broodheer” tsjinje – ús net maklik fan ynformaasje foarsjen wolle. Dat hawwe wy bygelyks fernommen doe't wy fan sa'n buro ynfo hawwe woene oer de 300 meter fersteuringsôfstân dy't yn 'e “Weidevogelnota” stiet en dy't yn acht nommen wurde moat by it tsjin gebieten mei wichtige natuerwearden oan plennen fan nijbouwiken. It buro ferwiisde ús nei de provinsje en/of de gemeente, om't it dêr de opdracht om ûndersyk te dwaan fan krigen hie. Yn ús belibjen moat sokke ynfo iepenbier en foar elk tagonklik wêze, om't dy ynfo ek op kosten fan 'e mienskip opdien is.

B: Wij als Milieudefensie ervaren wel vaker tegenstand uit ambtelijke instanties als wij bijvoorbeeld naar titels en dossiernummers van rapporten informeren of naar hoe de geldstromen vloeien naar het beheer in het veld.

-8. B: Wat wij horen, is dat op een – ik noemde het woord al eerder – “tricky” manier de compensatieperioden van 12 jaar worden verlengd. Daarbij is bijvoorbeeld niet steeds onderzoek gedaan naar de effectiviteit van de voorgaande 12 jaar compensatiebeheer en hoe duurzaam of dat wel was. De belangrijkste maatregelen zoals het toepassen van plasdras worden ook maar voor een klein gedeelte getoetst.

S: Us is ek net dúdlik wêrom't foar in tiidrek fan 12 jier keazen is. Wêrom bygelyks net foar 30 jier? Sa'n perioade soe de natuer yn ús wurkgebiet – ik neam De Him, de Hounspolder en de Súdlannen – wiér wat oan hawwe. Fierder is de grutte fan it fûns dêr't de kompensaasjejilden yn stoart wurde faaks wol te iensidich ôfhinklik fan 'e kompensaasjeprojekten dy't yntsjinne wurde.

-9. B: Verbeterpunten betreffende de weidevogelcompensatie zijn er – wij hebben dat eerder in dit gesprek ook al gezegd! – zeker. Zo vult het weidevogelfonds zich niet meer aan en is daardoor niet geschikt voor duurzaam weidevogelbeheer. Het fonds biedt thans een

afkoopsom, maar zou veel meer uit moeten gaan van het verdienmodel van de boer. Dat zou eigenlijk de essentie moeten zijn; dáár zou het over moeten gaan.

De berekeningen welke in het kader van de weidevogelcompensatie worden gemaakt zijn volgens ons op zijn minst discutabel en niet overzichtelijk.

S: En dêr kin noch oan tafoege wurde, dat de regeling, mei it each op in duorsume takomst foar boer, natuer en maatskippij, winlik ta moatte soe op in soarte fan 50-50 systeem, dêr't de boer foar de helte syn ynkomsten yn hellet út syn natuerynklysf buorkjen en foar de oare helte "fertsjinnet" yn 'e foarm fan (oerheids)subsydzjes en oarsoartige aktiviteiten (boerekemping ensafh.). En dat allegear mei as heger doel, om in bydrage te leverjen oan in sûnere libbensomjouwing, dêr't elkenien baat by hat, en tsjin 'e mondiale feroaring fan it klimaat.'

Petear 6

Petearpartner: Koördinator Natuerbehear Fryske Greiden en Waad by de Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten

Petearplak en -tiid: Easterein (Skrok 11A); tongersdei 24 maart 2022, de middeis fan 13.30 oant 15.00 oere

Opm.: De (lanlike) 'Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten' beheart yn Fryslân û.o. de natuergebieten: Hegewiersterfjild (yn 'e Lytse Bouhoeke by Kimswert); Filenspolder (by Wytmarsum); Skrins (by Easterlittens); Skrok (by Wommels); Leonerspolder (by Leons) en kompensasje-foar-de-heak-om-Ljouwertlân oan 'e westkant fan 'e provinsjale dyk Ljouwert-Boalsert by Hoptille/Hilaard-Jorwert.

Foarleine fragen:

- 1. Hoe wurdt it kontakt fan Natuurmonumenten mei de provinsje belibbe as it om it ynfoljen fan 'e greidefûgelkompensasjeferplichtings giet?
- 2. Hoe ferrint eins it kontakt tusken Natuurmonumenten en de provinsje?
- 3. Hawwe jimme as Natuurmonumenten ek geregeldwei kontakten mei boeren? En hoe ferrinne dy dan?
- 4. Hoe sjocht Natuurmonumenten tsjin de kontrakten oer greidefûgelkompensasje oan? Moat der bygelyks ek mear romte wêze foar fleksibiliteit?
- 5. Moat de provinsje him, neffens Natuurmonumenten, ek mear dwaande hâlde mei de útfiering fan 'e kompensasje? Bygelyks troch monitoaring en ta te sjen op in goede útfiering troch boeren en yngripe wannear't it net goed giet?
- 6. Hat Natuurmonumenten ek sicht op 'e monitoaring fan 'e resultaten? Moat de provinsje dêr ek mear op stjoere?
- 7. Op it stuit siket de provinsje om in lokaasje ('loket') foar it behearen fan 'e greidefûgelkompensasjefjilden. Wol Natuurmonumenten dêr ek in rol yn spylje?
- 8. Kontakten rinne foar 12 jier en dêrnei moat socht wurde om in oplossing om it behear troch te setten. Hoe sjocht Natuurmonumenten dêr tsjinoan?
- 9. Binne der (oer 't algemien) ferbetterpunten?

Antwurden:

-1. 'As Natuurmonumenten hawwe wy tsien hektare lân yn eigendom dêr't wy in greidefûgelkompensasjefergoeding fan 'e provinsje Fryslân foar krije. It is kompensasjelân út 'e heak om Ljouwert wei. It leit oan 'e kant fan it tankstasjon by Hilaard (Hoptille). Spitich is, dat it tal fûgels yn it gebiet de lêste jierren wol wat weromrint. Wat oft dêr de krekte oarsaak fan is, witte wy noch net.

It kontakt mei de provinsje oer de kompensasjefergoeding belibje wy as "wol goed". Wy hawwe oangeande dy fergoeding in pear kear jiers mailkontakt en dan is it fierders okee. Dan krije wy it bedrach "keurich" útkeard.

It is wol wat lestich dat op it provinsjehûs wol gauris in wikseling fan 'e wacht is wat oft de minsken dy't foar ús de oansprekpunten binne, oanbelanget. Nije funksjonarissen moatte har dan earst de mearje wer eigen meitsje en soks kin samar ta fertraging yn it ôfhanneljen fan saken liede.

-2. It is net perfoarst nedich om oer ús lân by Hilaard in soad kontakt te hawwen mei de provinsje. De kontakten dy't wy dêroer hiene mei de foargonger fan 'e hjoeddeiske provinsjale funksjonaris wiene yn 'e regel tige plezierich en dy mei de nije no ek. Wat faaks wol in punt fan omtinken foar de takomst wêze kin, is dat wy, as behearders fan Natuurmonumenten, faker mei provinsjale "natueramtners" it fjild yn geane, om te sjen wêr oft wy it konkreet mei inoar oer hawwe. Sokke bilaterale kontakten komme ek de ferhâldings ûnder inoar te'n goede.

-3. In soad boeren pachtsje lân fan ús en dy hawwe dus belang by goede kontakten mei Natuurmonumenten. Dêr komt by – en dat skeelt wat de goede kontakten oanbelanget in slok op in buorrel! – dat wy winlik gjin partij binne by it heljen fan eventuele Natura 2000-doelen. Wy sitte dus net yn in opposysjesitewaasje mei boeren. Wy binne winlik in partij dêr't de boeren wol graach mei oparbeidzje wolle. Tusken ús, as Natuurmonumenten Fryslân, en "ús" boeren bestiet gjin "haat en nijd".

-4. De greidefûgelkompensaasjekontrakten binne neffens ús goed opsteld en ek al behoarlik fleksibel. Dat jildt ek foar de kontrôle op it neilibjen dêrfan. De kontroleurs kontrolearje goed, mei each foar de spesifike sitewaasje yn it fjild. Al is dat by oare ynstânsjes wolris oars, de kontroleurs helje de boeren, bygelyks by it kontrolearjen op plas-dras, it bloed perfoarst net ûnder de neilen wei! Alles giet yn reedlikens.

-5. Op it stik fan it hanthavenjen fan it op in goede wize útfieren fan 'e kompensaasje is faaks noch wol wat winst te boeken. En dan foaral wat oft it behear om it útkommen fan 'e aaien hinne oanbelanget. Der soe better besjoen wurde moatte oft der yn in bepaalde tiid al aaien en piken binne en oft der yn dy selde tiid eventueel ek al meand wurdt. Dêrby moat net allinne sjoen wurde nei de kwantitative aspekten (hoefolle piken binne der al), mar ek nei de kwalitative (binne de omstannichheden foar de piken goed genôch om yndied ek fleanfluch en folwoeksen te wurden). Dat kwalitative aspekt wurdt wol gauris fergetten. As Natuurmonumenten binne wy yn wêzen ek in gewoane partikuliere natuerbehearder. In stikje standertkontrôle troch de provinsje of in oare ynstânsje dêroerhinne, soe dêrom en dêrby net iens sa ferkeard wêze.

-6. Wat oft de monitoaring fan 'e resultaten oanbelanget: wy telle alle jierren wat de oantallen fûgels binne en wat oft de útkomst fan 'e aaien is. Sa telle myn kollega en iksels yn al ús greidefûgelterreinen.

Fierder wurde wy holpen troch gâns betûfte frijwillige fûgelwachters, dy't in soad goed telwurk dogge en dy't wy dêrom ek mar moai trochtelle litte.

As Natuurmonumenten hawwe wy oars wol noed oer de takomst fan ús frijwillige fûgelwachters. It "bestân" fan goede fûgelwachters fergrizet nammentlik yn heech tempo en der is fan ûnderop suver gjin oanwaaks mear fan jonge fûgelwachters.

-7. De provinsje Fryslân liket ús de meast logyske parij wat oft it behearen en útbeteljen fan 'e greidefûgelkompensaasjeyilden oanbelanget. Oars sein: de provinsje is en bliuwt wat Natuurmonumenten oanbelanget de bêste opsje. Wy sjogge dus it nut fan in "oare lokaasje of loket" alhielendal net yn en hawwe ek út noch yn net it ferlet om dêr in rol by te spyljen.

-8. Ast derfoar stiest, liket in perioade fan 12 jier in hiel skoft. Mar dy 12 jier binne yn 'e "wrâld" fan it natuerbehear samar om. 12-jierrige kontrakten foar greidfûgelkompensaasje binne dêrom neffens Natuurmonumenten oan 'e krappe kant. Sa'n perioade stiet yn wêzen frijwat heaks op 'e doelstelling om ta "duorsum" natuerbehear te kommen, benammen ek yn 'e greidefûgelkompensaasjegebieten. Foar de greidefûgelstân jildt: wat langer de behearperioade wat better. Wy soene dêrom pleitsje wolle foar langere kompensaasjeterminen as de 12 jier dy't no foar in soad gebieten jilde. Trochsette dus, as de beheartermyn yn in beskaat gebiet ôfrint.

-9. As wy as Natuurmonumenten in algemien ferbetterpunt yn it greidefûgelkompensaasjebelied fan 'e provinsje neame meie, is dat dat wy oanriede wolle soene om yn dat stik fan saken te stribjen nei it klusterjen (oaninoar fêstlizzen; mei-inoar ferbinen) fan kompensaasjegebieten. Dus net oeral losse stikjes kompensaasjelân te hawwen, mar te besykjen om massa en folume te kreëarjen. Wy stimme mei, dat soks in dreech proses is, mar it belied moat dêr al op rjochte wêze! Yn dat ramt wize wy op it Skries-oanfalsplan, dêr't wy as Natuurmonumenten ús ek fan herte by oansletten hawwe.'

Petear 7

Petearpartners: Dielnimmende boer en boerinne

Funksje: Mei harren dochter maatskipsleden yn in bedriuw fan 112 hektare greidelân (dêr't njoggen hektare natuerkompensaasje fan 'e heak om Ljouwert by sit). De maatskip hat 190 melke en kalve kij, 85 stiks jongfee, 12 jonge hynders foar it opfokken, 40 skiep en in fariearjend tal bargaen fan it seldsume Dútsk-Deenske readbûnte Husumer ras.

Petearplak en -tiid: De amper in jier âlde ûntfangstrome njonken de grutte libboksstâl by de pleats fan ûnder Baaium, tongersdeitejûn 21 april 2022, fan 20.00 oere oant 22.30 oere.

Foarleine fragen:

- 1. Hoe sjogge jimme oan tsjin it kontakt mei it kollektyf en 'e gebietsregisseur oer it ynfoljen fan 'e greidefûgelkompensaasje?
- 2. Binne jimme fan betinken dat de provinsje genôch belutsen is by it hiele riden en farren om 'e kompensaasje hinne? Fernimme jimme genôch fan 'e provinsje yn dat stik fan saken?
- 3. Hoe sjogge jimme, as agrariërs, tsjin de ôfsletten kompensaasjekontrakten oan? Moat der bygelyks mear romte wêze foar fleksibiliteit?
- 4. Kompensaasjekontrakten rinne foar 12 jier en dêrnei moat socht wurde om in oplossing om it behear troch te setten. Hoe sjogge jimme dêr tsjinoan?
- 5. As de kompensaasje troch boeren net goed útfierd wurdt, grypt de provinsje dan, foarsafier't jimme dat besjen kinne, wol goed yn?
- 6. Hoe giet it mei de monitoaring fan 'e resultaten fan it behear (tal greidefûgels, nêsten, aaien, piken dat fleanfluch wurdt)? Moat de provinsje dêr ek mear op stjoere?
- 7. De provinsje hat himsels de fraach steld oft de provinsje noch wol de goede 'ynstânsje' is foar it behearen fan 'e jilden foar greidefûgelkompensaasje. Soe der net in oar 'loket' foar it behearen fan dy jilden komme moatte? Hoe sjogge jimme dêr tsjinoan?
- 8. By greidefûgelbehear sa't jimme ta tapasse, heart ek de komst fan predatoaren. Om't frijwat predatoaren in beskerme status hawwe, meie dy net samar opropomme wurde. Dêr moat de provinsje gauris earst tastimming foar jaan. Hoe sjogge jimme tsjin dy problematyk oan?
- 9. Binne der wat jimme, as lju dy't alle dagen winlik wol mei greidefûgelbehear oan 'e gong binne, ek ferbetterpunten oangeande it greidefûgelkompensaasjebelied sa't dat oan no ta troch de provinsje Fryslân (út)fierd wurdt?

Antwurden:

- 1. 'Wy binne super tefreden oer ús kontakten mei sawol it kollektyf as ús gebietsregisseur. It plezierige is, dat beide net it "rântsje" fan wat oft kin en wat oft net kin yn it behear opsykje. Wy krije de romte om te hanneljen nei eigen goed ynsjen. Dêrby hawwe wy yn it gefal fan ús gebietsregisseur te krijen mei in man mei hert, om net te sizzen passy, foar de greidefûgelsaak.
- 2. Dêr hawwe wy winlik net iens safolle op te sizzen. Tsiens prosint fan it kompensaasjebeld dat wy fan 'e provinsje barre, giet nei it natuerkollektyf of de natuerkoperaasje. Dat is by alle kompensaasjes sa. Wy hawwe njoggen hektare kompensaasjelân fanwegen de heak om Ljouwert. Wy neame dat hjir ek 'Provinsjelân'. It mei net earder as op 15 juny meand wurde.

As wy wat fan 'e provinsje hearre, is dat meastal oft wy ek sjen litte kinne wat oft wy krekt dogge oangeande de greidefûgels: wy moatte dus sjen litte kinne wat oft der bart. Dat lêste soest yn Bibelske termen ek "rintmasterskip" neame kinne. Wy binne datoangeande wól fan betinken, dat de provinsje ek in rol hat yn it rintmasterskip. En dêrom soe de provinsje him, yn 'e foarm fan 'e amtners dy dêr oer geane, wolris wat mear sjen litte kinne by ús op 't hiem en yn it lân.

Dat jimme, de fraachstellers, hjir no lykwols binne, sjogge wy ek as in goed kontaktmomint! Alles mei-inoar binne wy net ûntefreden oer ús kontakten mei de provinsje.

-3. It is njonkelytsen yndied wol ta oan mear fleksibiliteit wat de ôfsletten kompensaausjekontrakten oanbelanget. It "Grutto-aanvalsplan" dat koartlyn fêststeld en oannommen is, hellet wat oangeande de kompensaausje ôfptraat is nammentlik yn. It behear moat om dy reden oanpast en by de tiid brocht wurde. Alles wat it belied oanbelanget moat der no op rjochte wêze om it tal greidefûgels ek yndied oanwinne te litten.

-4. It behear sa't dat yn 'e tolvejierrige kontrakten fêstlein is, moat bliuwe! Mar it moat wol keppele wurde oan it krektneamde nije "Grutto-aanvalsplan". Yn dat stik moat de provinsje dus neffens ús ek mei de tiid meigean. Tolve jier is winlik langernôch. Soest skowe kinne moatte mei stikken lân, ek mei lân fan oare boeren, en mei meandata. Fierder soe in tuskentiidske evaluaasje fan hoe't de saken rinne in goed ding wêze.

-5. Wy hawwe noch nea heard, dat de provinsje earne yngrypt hat as de kompensaausje troch in boer net goed útfierd waard. Dus, dêr hawwe wy fierder ek gjin sicht op. As boeren wurde wy oars troch in hiel grut ferskaat fan ynstânsjes en bedriuwen kontrolearre! Jimme wolle net witte wêr oft wy allegear wol net oan foldwaan moatte, om 'e goede beoardielings en "papieren" te krijen. Men hat der suver in deitaak oan, om dat allegear by te hâlden. Mar wy dogge it graach. En dat allegear mei as doel om in sa duorsum en ferantwurde mooglik produkt foar de konsumint ta stân te bringen.

-6. It monitoaringssysteem dêr't wy no mei wurkje kin hiel goed sprekken lije. Dat komt net yn it minst troch de treflike neisoargers dy't de fûgels op ús lân yn 'e gaten hâlde. By ús kin de gebietregisseur waarnimmings en tellings dwaan yn alle gebieten fan it natuerkollektyf. Us fûgelwachters telle allinne yn harren eigen rayon. It giet ús der lykwols om, dat de tellings doge. De provinsje hat yn dat stik ek in ferantwurdlikheid. Dy moat méi soargje dat de sifers fan 'e tellings betrouber binne. It is op dit stuit de ferantwurdlikheid fan 'e BFVW dat der genôch lju oplaat wurde, dy't mei ferstân fan saken waarnimme en telle kinne. As de BFVW dat oplieden lykwols net (mear) foarinoar krijt, moat de provinsje syn ferantwurdlikheid nimme. Want sûnder goede waarnimmings en tellings kin gjin goed greidefûgelbehear útfierd wurde.

-7. Wy hawwe der alhielendal gjin muoite mei as de sitewaasje bliuwt sa't er no is. Sa't de provinsje it greidefûgelkompensaausjebelied op dit stuit útfiert, is neffens ús neat mis mei. It behearen en útkearen fan 'e greidefûgelkompensaausjeilden troch de provinsje kin wat ús oanbelanget wol moai sa trochgean. In oar "loket" hawwe wy alhielendal gjin ferlet fan.

-8. Wat it bestriden fan predatoaren oanbelanget, is de provinsje ús te foarsichtich. Dat bestriden moat frijûn en dellein wurde by de behearers fan it greidefûgellân. As wy bygelyks gjin rotteklemmen sette meie, lûke dy bisten it lân yn en rjochtsje se grutte skea oan ûnder de (jonge) greidefûgels. Ast by de ûngediertebestriding dan ris in (beskerme) murd yn 'e klem krijt, is dat byfangst. Der is neat frustrarjender as mei ynmoed moannenlang greidefûgelbehear ta te passen en dan de fertuten dêrfan yn ien nacht troch in pear predatoaren dy'tst net bestride meist teneate dwaan te litten.

-9. Ferbetterpunten binne der wis! Sa soe de deputearre mear de klam lizze moatte op 'e saken dy't wól goed geane yn it greidefûgelbehear (hy leit no gauris de klam op saken dy't

noch n t goede geane!). Ast dy goede dingen nammentlik beljochtest, kin dat in sniebaleffekt jaan, ek by oare boeren dy't yn harrren omgean litte om fan it gongbere buorkjen oer te stappen nei bygelyks natuerynklysyf. De merk is noch altyd frij. Dat wol sizze, dat wy as "natuerboeren" konkurrearje moatte mei de gongbere agrari ers.

De polityk (de deputearre) soe ek mear omtinken jaan moatte oan it belang fan s ne gr n d r't s ne produkten fan f komme foar sawol it plattel n as de st d. De polityk moat dy ferbining sjen litte en net de klam lizze op ferskillen tusken st d en plattel n wat in s ne leefomjouwing oanbelanget.

Wy leauwe yn it konsept fan it natuerynklysyf buorkjen en dat in ko in ko bliuwe moat en net as in produksje-ienheid definiearre wurdt dy't nei in x tal jierren  fskreaun wurdt.'

Petear 8

Petearpartner: Beliedsmeiwurker b nsburo by Bond Friese VogelWachten (BFVW). Dat b n is oprjochte yn 1947.

Petearplak en -tiid: Op it b nsburo fan it BFVW yn Wiuwert (Labadistendyk 2); tongersdei 23 juny 2022, fan 10.00 oere oant 12.15 oere.

Foarleine fragen

- 1. Hoe belibje jimme as BFVW it kontakt mei de provinsje Frysl n oer it ynfolgen fan 'e greidef gelkompensaasjeferplichtings (yn Frysl n)?
- 2. Kinne jo wat sizze oer hoe't it kontakt ferrint tusken it BFVW en 'e boeren yn 'e gebieten d r't jimme de greidef gelst n yn 'e gaten h lde?
- 3. Hoe sjocht it BFVW tsjin de troch de provinsje mei de  nderskate partijen (natuerkollektiven/-ferienings/boeren) oangiene kontrakten oan?
- 4. Moat de provinsje him, neffens it BFVW, ek mear 'bemuoie' mei de  tfiering fan 'e kompensaasje? (Foldocht de monitoaring troch de provinsje wol?)
- 5. As de kompensaasje troch de boeren net goed  tfierd wurdt, grypt de provinsje dan, neffens it betinken fan it BFVW, wol goed yn?
- 6. Hoe giet it mei it monitoarjen fan 'e resultaten fan it greidef gelkompensaasjebelied (it tanimmen fan 'e greidef gelst n)? Moat d r, neffens it BFVW, ek mear op stjoerd wurde troch de provinsje?
- 7. Op it stuit siket de provinsje om in 'lokaasje' (loket) foar it behearen fan 'e jilden foar greidef gelkompensaasje. Hawwe jimme, as BFVW, ek ideeën oer wat oft in goede saakkundige ynst nsje foar it behearen fan dy jilden w ze soe? (Oars as de provinsje dus.)
- 8. Greidef gelkompensaasjekontrakten rinne foar 12 jier (guon langer) en dêrnei moat socht wurde om in oplossing om it behear troch te setten. Hoe wurdt  t 'e optyk fan it BFVW wei tsjin dat (eventueel) trochsetten fan it behear troch boeren oansjoen?
- 9. Binne der, wat it BFVW oanbelanget, ek ferbetterpunten oangeande it greidef gelkompensaasjebelied sa't dat oant no troch de provinsje Frysl n ( t)fierd wurdt?

Antwurden:

- 1. 'Dat kontakt is de minimale kant it neist. Foarsafier't ik wit, hawwe wy de l ste jierren net ien kear in fersyk om advys of sokssawat fan 'e provinsje krigen. Dat is fansels in frjemde saak: by  s sit ommers in soad kunde en ekspertize wat de greidef gelproblematyk oanbelanget. Sa leit der in  fspraak, dat wy as BFVW de stippekaarten mei d rop de nêsten ensafh. fan 'e greidef gels op fersyk oan 'e provinsje leverje soene. Foarsafier't ik wit, hat  s de l ste fiif jier net ien kear sa'n fersyk berikt!
- 2 Oer 't generaal ferrinne de kontakten tusken de boeren en  s BFVW-frijwilligers hiel goed. En wat better oft de kontakten tusken BFVW-ers en boeren binne, wat better oft it is foar de greidef gels. Fan in jonge biologyske boerinne hearde ik okkerdeis, dat sy perfoarst net s nder "har" BFVW-neisoarger kin. In soad boeren wolle wilens harren l nwurk graach om 'e greidef gels tinke, mar dan hawwe se wol ferlet fan 'e "eagen en earen" fan it BFVW.

Wy as BFVW hâlde der ek net fan om ús rol op 'en allerskerpsten oan te setten. Wy hearre wolris, dat kontrôle-ynstânsje FUMO yn syn wurk wol fan dy "skerpe kantsjes" hat. En dêr komme dan ek kiezzige reaksjes fan 'e boeren op. Goed en freonlik oparbeidzje mei de boeren hawwe wy heech yn it findel te stean. Dêr berikst it measte mei.

-3. Lit ús earst mar ris fêststelle, dat de greidefûgelbiotoop yn Fryslân op grutte skaat fernield is en noch wurdt! Wy as BFVW sille der alles oan dwaan om fierdere skea foar te kommen. Hoe't de kontrakten tusken de provinsje en 'e ûnderskate partijen oangeande de kompensaasjilden krekt útpakt hawwe, hawwe wy net folle sicht op. Wy soene oars wolris witte wolle oft yn dat stik fan saken ek jild foar edukaasje op it mêd fan 'e greidefûgelproblematyk beskikber is.

Hoewol't der ek genôch goede foarbylden binne – bygelyks yn "Baarderadiel" en "Baarderadiel plus" – sjogge wy ek frijwat kompensaasjelân dêr't gjin greidefûgels sitte. Net oeral wurdt troch kompensaasje dus de greidefûgelstân foarút holpen! Faaks dat dêr mei it nije "skriezoanfalsplan" wat oan dien wurde kin. Us ûnderfining is, dat boeren wol fergrienje wolle, mar it moat foar harren finansjeel ek út kinne om stappen yn dat proses te setten.

-4. Wat oft de provinsje krekt foar bemuoienis hat mei de útfiering fan 'e kompensaasje, giet winlik bûten it blikfjild fan it BFVW om. En oft de provinsje de monitoaring goed op oarder hat, hawwe wy ek gjin sicht op.

-5. Wy hawwe yndied wol weet fan boeren dy't neffens ús de kompensaasjeferplichtings net goed ynfolje. Der binne by ús sels eksessen bekend! Mar wêr't wy dy eksessen by it provinsjaal apparaat krekt melde moatte, witte wy net.

Sa soene wy ek graach advisearje wolle om fleksibel te wêzen en yn foarkommende konkrete gefallen útsteld meanen ta te passen. Faaks binne eksterne partijen dan wol fleksibeler as de "grutte provinsje" sels. Wat dat lêste oangiet, hawwe wy goede ûnderfinings mei bygelyks It Fryske Gea. Dy ynstânsje kin wol gauris yn in goed petear mei in boer dy lêste ta it útstellen fan meanen bewege.

-6. Ja! De provinsje moat yndied mear stjoere op it goed monitoarjen fan 'e resultaten fan it greidefûgelkompensaasjebelied. Yn dat ferbân soene wy as BFVW ek yn it ramt fan it oanfalsplan skries de nultmittings dwaan kinne. Nei't dy wichtige mittings dien binne, kinne dan fierdere stappen set wurde.

Wy hawwe 130.000 hektare lân yn 'e neisoarch. Foar 60.000 hektare jouwe wy de garânsje dat de fûgelstân dêre goed byhâlden wurdt. Ek de "herleg" hâlde wy goed yn 'e gaten. Soks betsjut dus in taname fan it tal nêsten yn it systeem.

As BFVW dogge wy gjin meidielings oer absolute oantallen fûgels. Yntern komme wy wol ta skattings fan dy oantallen. Om't wy net in wittenskiplik ûndersyksynstitút binne, kommunisearje wy dy oantallen lykwols net nei bûten ta. SOVON docht dat wol, op grûn fan stekproeven. En dan is der ek noch de "Boerenlandmonitor". Op 't stuit wurdt tawurke nei it mear op ien line (unifoarm) krijen fan 'e wurkwizen en it rapportearjen oer de útkomsten fan dy ûnderskate ûndersiken.

-7. As BFVW hawwe wy gjin klachten heard oer it behearen fan 'e jilden foar greidefûgelkompensaasje troch de provinsjale oerheid. Yn 'e praktyk binne it fansels de kollektiven dy't de kontakten hawwe mei de boeren. Dy kollektiven dogge dat oer 't algemien goed. Wy hawwe dêr alteast gjin negative lûden oer ynkrigen. De kollektiven meitsje ek de ferslaggen oer hoe't de saken geane. En dy ferslaggen krijt de provinsje alle jierren kreas tastjoerd.

-8 As it kompensaasjebehear nei tefredenheid ferrint, moat dat fansels trochset wurde! Lykwols, as de hoemannichte jild op itselde nivo bliuwt, komt der net in "plus" by. Dan kinne der net nije boeren wurven wurde om oan it kompensaasjebelied mei te dwaan. De tariven soene dus omheech moatte. En dan is der ek noch it probleem, dat nei ien stik lân net mear

as ien jildstream rinne mei. Op sa'n wize kin ANLb-jild kompensaasjejild dwers sitte. It is winlik gjin goede opsje om ANLb-jild op kompensaasjelân te lizzen.

Faaks moat der oer neitocht wurde oft it net better is as minder hektares langer yn behear bliuwe, bygelyks foar in perioade fan 30 jier of noch leaver ivichduorjend.

Nij kompensaasjelân soe de provinsje in kickstart jaan kinne, troch dat yn in earmerke fûns ûnder te bringen. Ut sa'n fûns wei soe dan noch folle mear dien wurde kinne.

Fierder binne wy fan betinken, dat agraryske natuer ek agrarysk bliuwe moat, sa't dat okkerdeis mei it lân fan Murk Nijdam by Wommels offisjeel fêstlein is. Dat lân wurdt dus net natuer.

-9. Der binne yndied ferbetterpunten wat it provinsjale greidefûgelkompensaasjebelied sa't dat oan no ta fierd wurdt oanbelanget. Sa soe winlik, ear't kompensaasjelân oanwiisd wurdt, earst, sa't dat ek by oare prosedueres it gefal is, in wize fan sjen ("Zienswijze") ta stân brocht en yntsjinne wurde moatte. Foar greidefûgels soe dy dan trije treppen ynhâlde kinne: 1. is it kompensaasjelân direkt oangrinzgjend?; 2. iet it yn 'e neiste omkriten? en 3. leit it fierderop yn 'e provinsje?

Wy binne ek fan betinken dat de 300 meterregel tusken (nije) bebouwing en greidefûgelgebiet folle better troch provinsje hanthavene wurde moat.

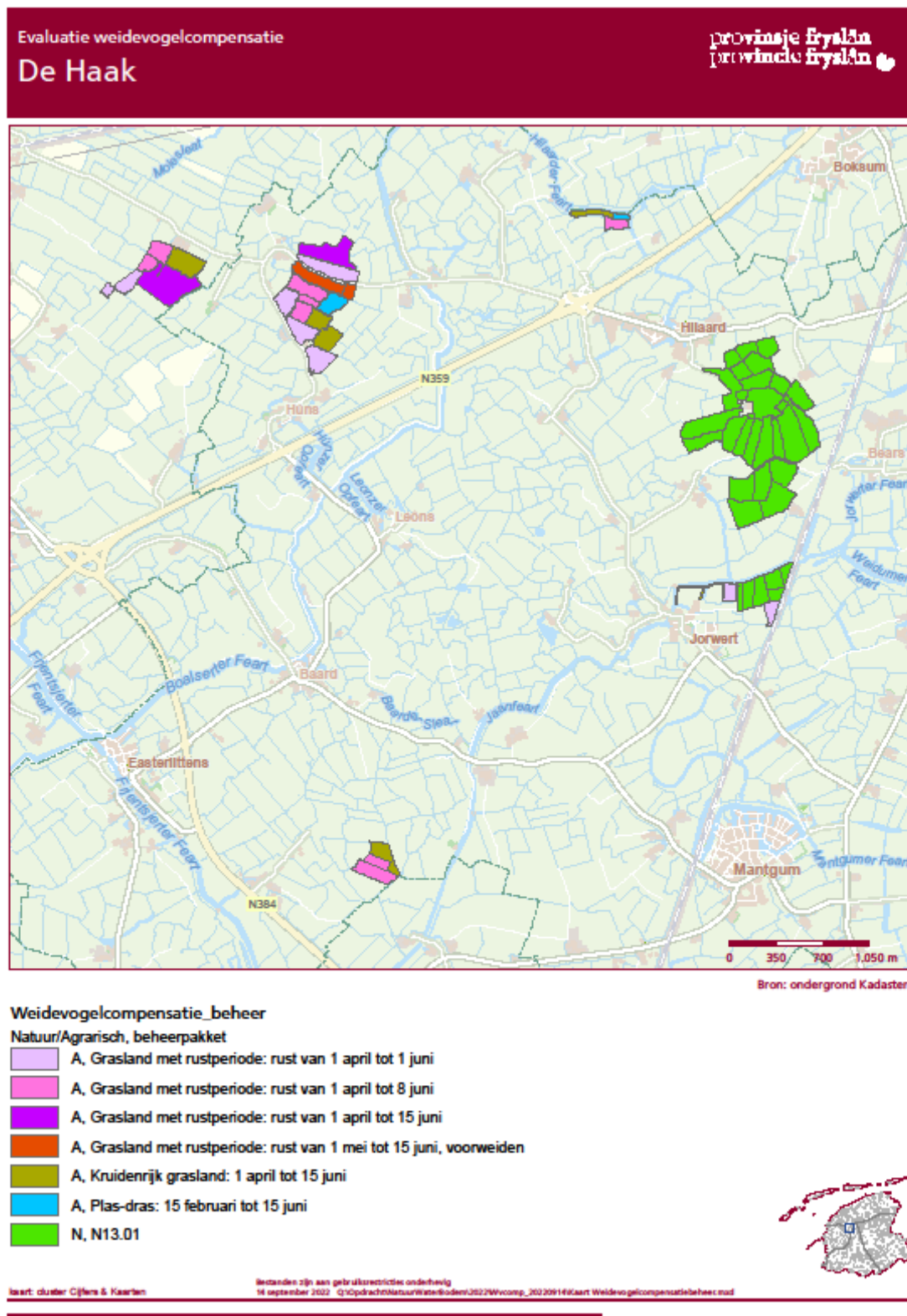
Der moat allyksa om tocht wurde, dat kompensearjen net it hynder efter de wein spannen wurdt. By yngrepen yn it lânskip lûke de fûgels altyd oan 'e koartste ein en nimme harren oantallen ôf.

Hâld as provinsje ek goed yn 'e rekken, dat de hjoeddeiske striid om 'e romte in grutte bedriging is foar it plattelân. En dat jildt ek foar de yndustrialisearring fan 'e lânbou sa't wy dy de lêste desennia sjoen hawwe. Lânbou op in mear tradisjonele wize (rûge dong!) dêrfoaroer, kin de greidefûgelstân in soad baat by hawwe.

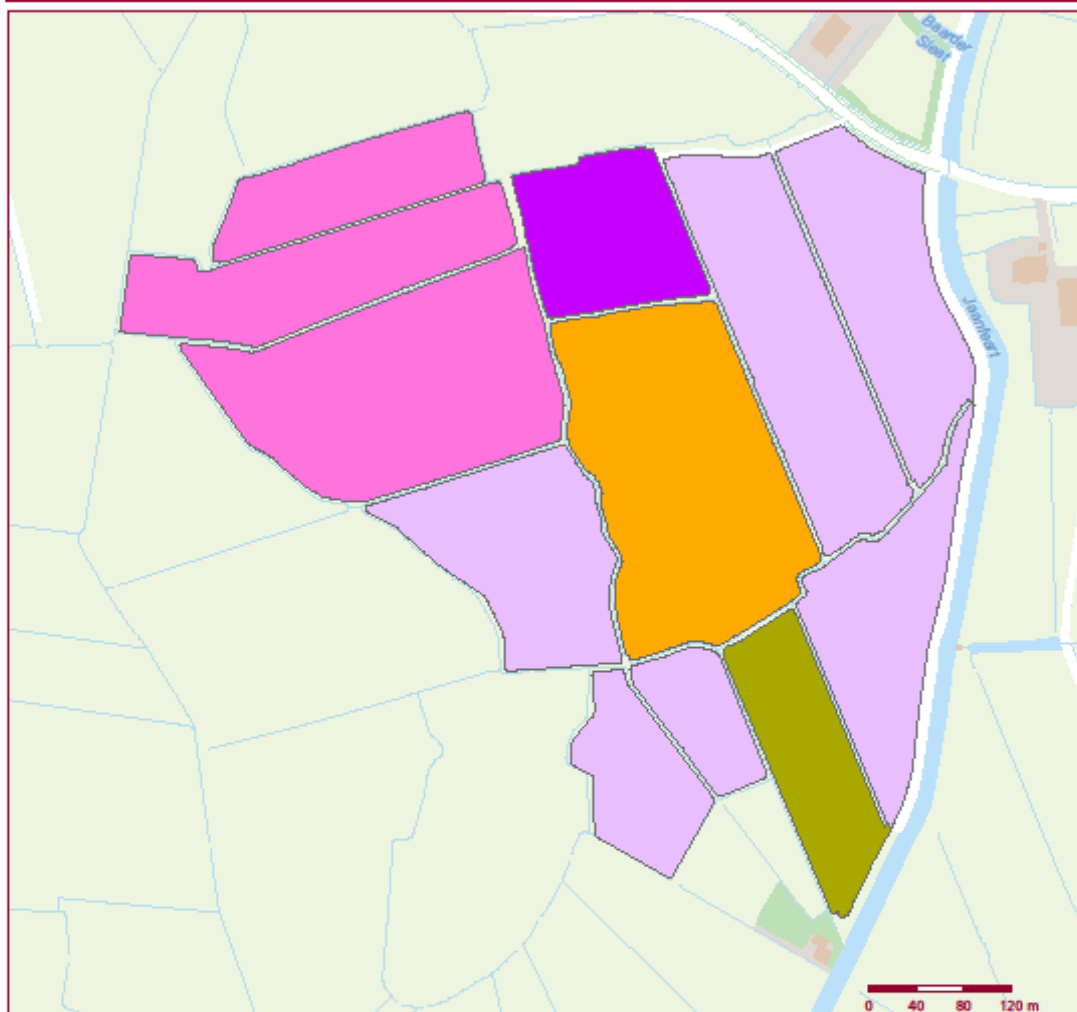
De provinsje mei om ús ek wol wat transparanter wêze oer wêr't it jild foar de ûnderskate natuerinisyntiven krekt oan bestege wurdt.

As lêste kin ik noch witte litte, dat wy as BFVW op 't stuit in soad soarch besteegje oan 'e opfolging fan ús fergriizjend bestân oan frijwillige fûgelwachters. Dit jier hawwe al 32 minsken de kursus folge dy't wy dêrta opset hawwe. En wy binne dwaande mei it opsetten fan noch mear opliedings.'

Bijlage 6: Kaarten beheerlocaties






Wiarda 1



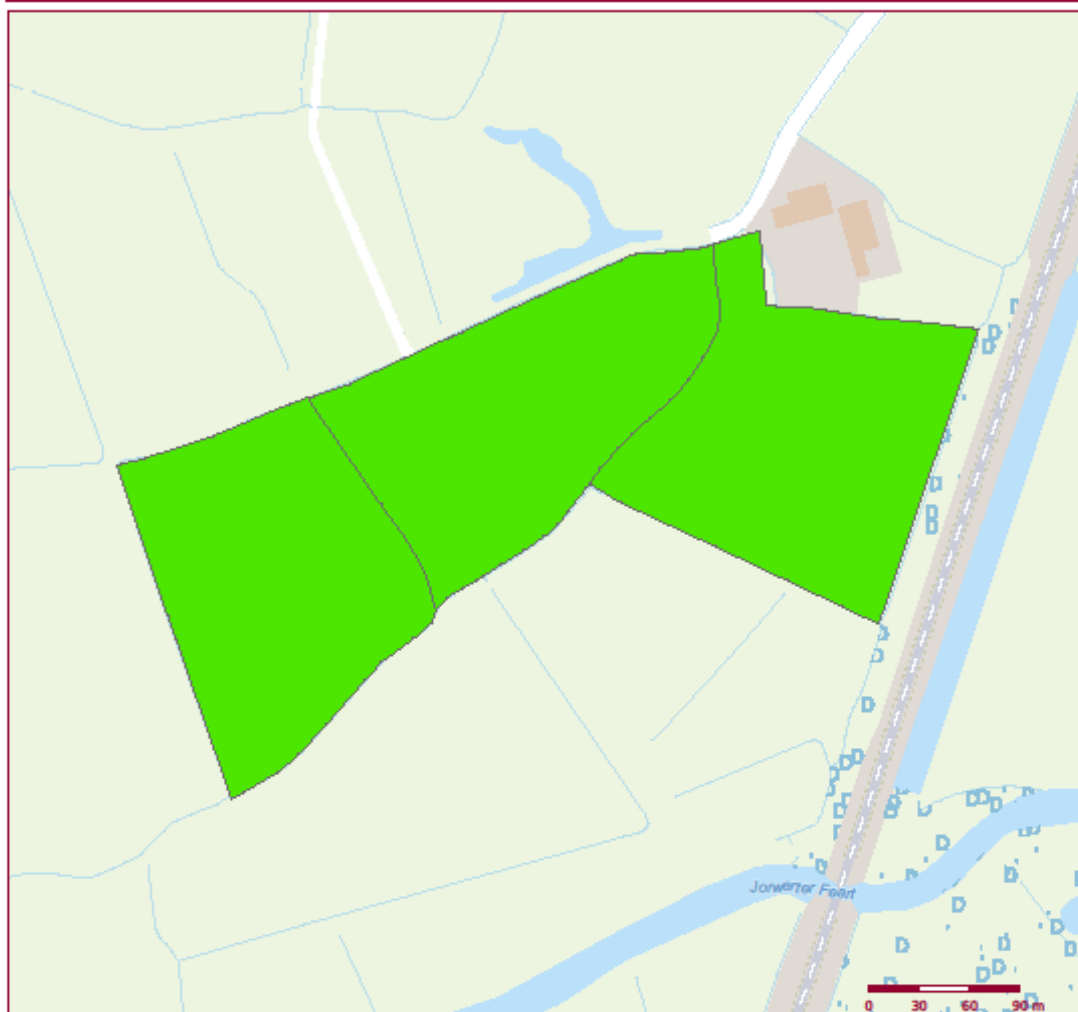
Bron: ondergrond Kadaster

Weidevogelcompensatie beheer

Natuur/Agrarisch, beheerpakket

-  A, Grasland met rustperiode: rust van 1 april tot 1 juni
-  A, Grasland met rustperiode: rust van 1 april tot 8 juni
-  A, Grasland met rustperiode: rust van 1 april tot 15 juni
-  A, Grasland met rustperiode: rust van 1 april tot 1 juli
-  A, Kruidrijk grasland: 1 april tot 15 juni






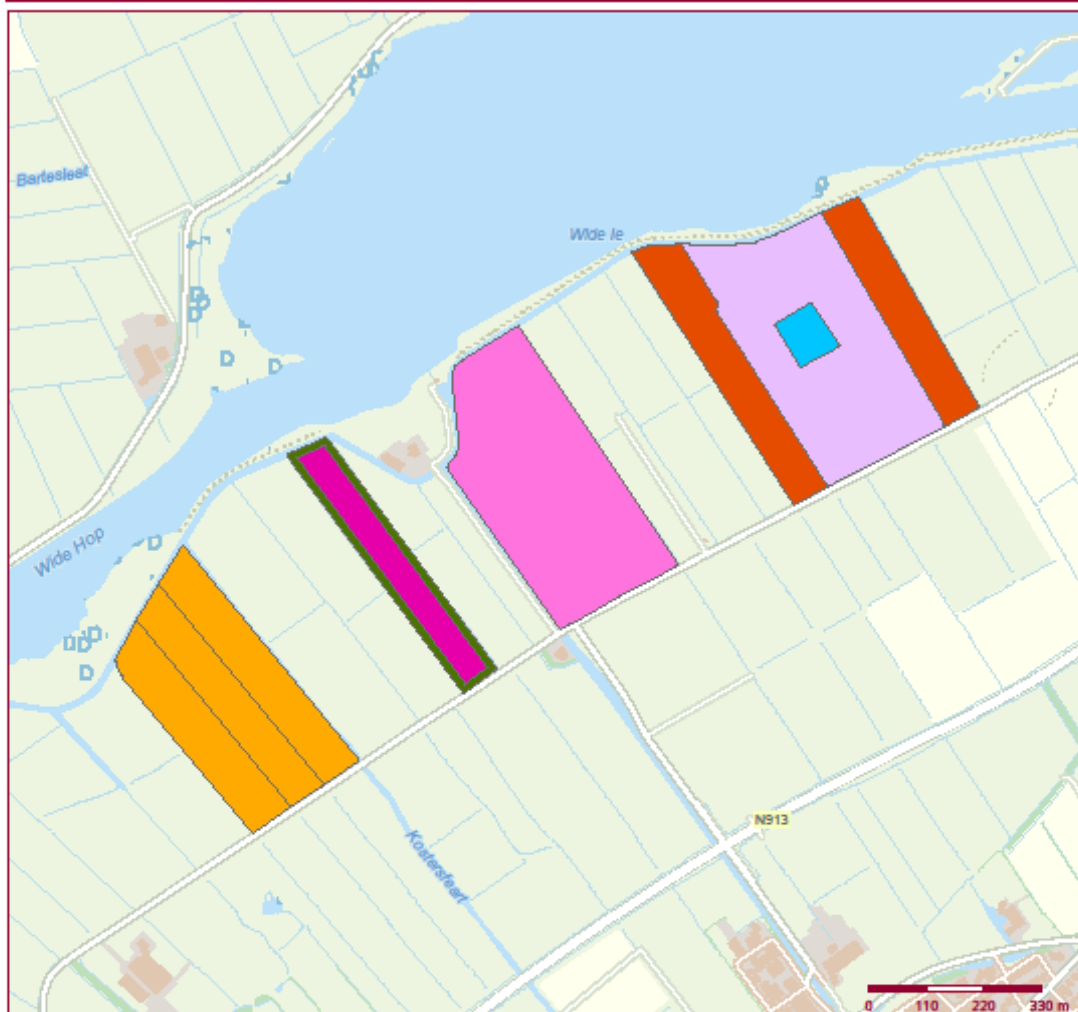
Bron: ondergrond Kadaster

Weidevogelcompensatie_beheer

Natuur/Agrarisch, beheerpakket

 N, N13.01





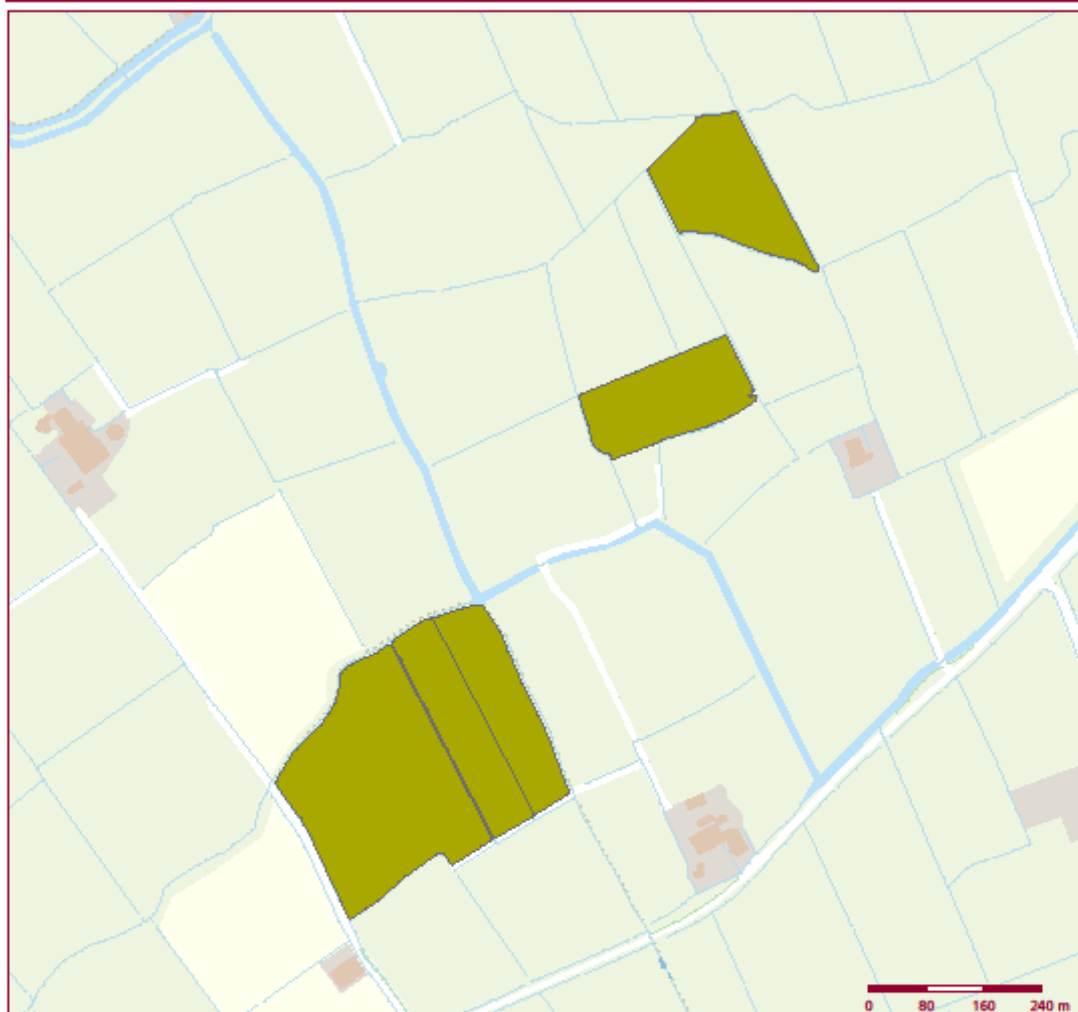
Bron: ondergrond Kadaster

Weidevogelcompensatie_beheer

Natuur/Agrarisch, beheerpakket

- A, Grasland met rustperiode: rust van 1 april tot 1 juni
- A, Grasland met rustperiode: rust van 1 april tot 8 juni
- A, Grasland met rustperiode: rust van 1 april tot 22 juni
- A, Grasland met rustperiode: rust van 1 april tot 1 juli
- A, Grasland met rustperiode: rust van 1 mei tot 15 juni, voorweiden
- A, Kruidenrijk grasland: 1 april tot 22 juni
- A, Plas-dras: 15 februari tot 15 juni






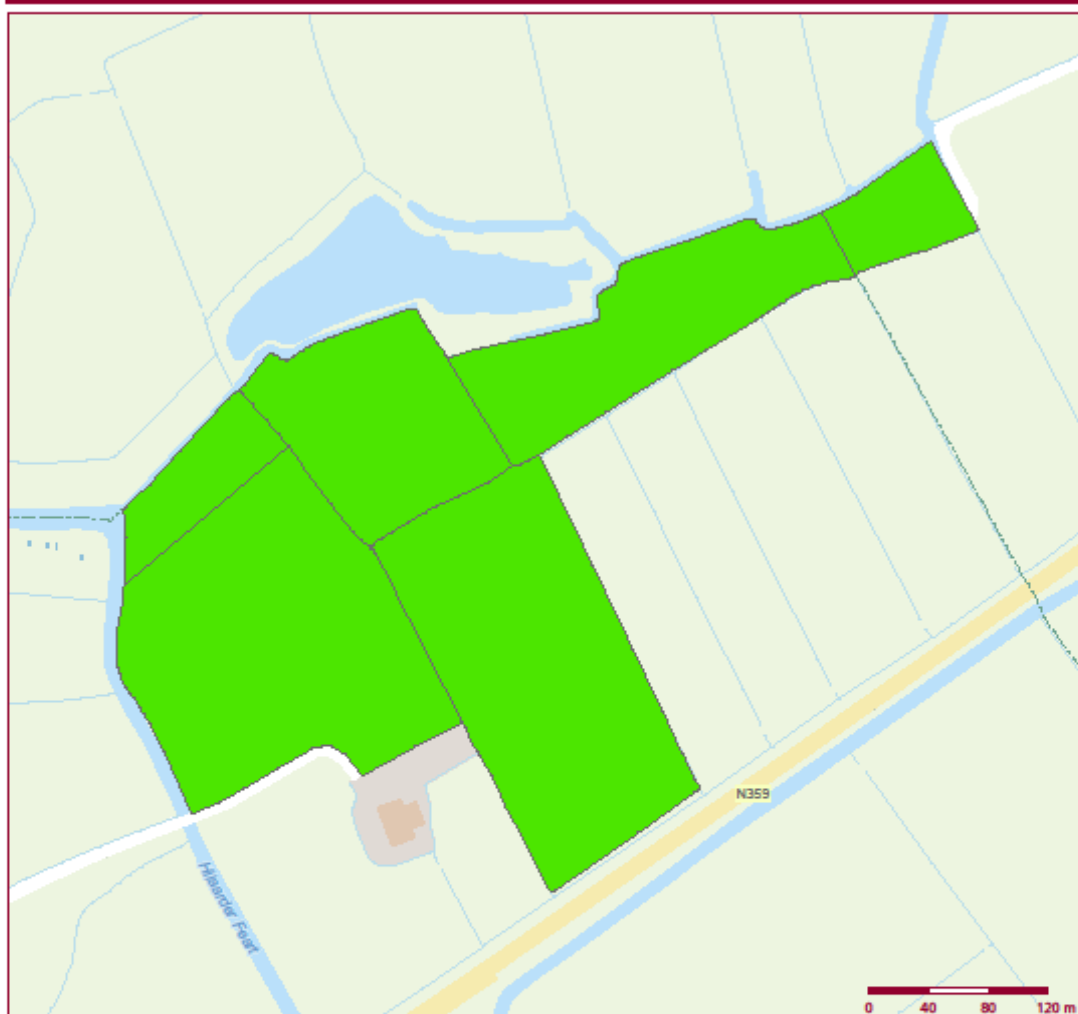
Bron: ondergrond Kadaster

Weidevogelcompensatie_beheer

Natuur/Agrarisch, beheerpakket

 A, Kruidrijk grasland: 1 april tot 15 juni





Bron: ondergrond Kadaster

Weidevogelcompensatie_beach

Natuur/Agrarisch, beheerpakket

N, N13.01



Bijlage 7: Inrichtingsplan Stinswei

In onderstaande figuur zijn de inrichtingsmaatregelen voor de percelen met weidevogelbeheer aan de Stinswei te Garyp weergegeven (Ziel, 2014).



Figuur 6: Inrichtingsplan Stinswei weidevogels en kwelvegetaties

Bijlage 8: Overzicht verplichtingen en inkomsten

Hieronder wordt een overzicht weergegeven van alle projecten met een verplichting voor compensatie.

In kolom Uitkomst wordt met de groene arcering geven aan dat er is voldaan aan het verplichte compensatiebedrag. Voor project 1 lijkt er een tekort te zijn, maar hiervoor zijn nog betalingen voor de afwaardering van gronden betaald, zie Tabel 3: Bijdragen provincie. Met de rode arcering wordt aangegeven of er nog een geldbedrag moet worden gestort in het weidevogelcompensatiefonds. In 2 gevallen gaat het om een project welke nog niet is gerealiseerd en mogelijk ook niet zal worden gerealiseerd. Voor het andere project geldt dat het nog niet duidelijk is of er is voldaan aan de financiële verplichting, dit wordt nog uitgezocht. De gele arcering is voor projecten die nog in ontwikkeling zijn. Verzoeken van gemeenten zijn voor deze projecten nog niet officieel ingediend, maar deze projecten zijn informeel al wel bekend.

De kleuren in de kolom Compensatielocatie geven de verschillende beheerlocaties aan, deze corresponderen met de in Tabel 4: Overzicht financiën per beheerlocatie genoemde locaties.

Prj.nr.	Status project	Comp.bedrag	Storting derden	Bijdrage PF	Verplichting PF bund	Uitkomst	Status verplichting	Compensatielocatie	ha agrarisch beheer	ha natuurbeheer
1	Gerealiseerd	€ 4.668.495,00	€ 3.680.997,80			-€ 987.497,20	Voldaan, ook nog KV betaald	Compensatie, beheerlocatie 1	63,78	79
2	Gerealiseerd	€ 100.164,00	€ 50.082,00		€ 50.082,00	€ 0,00	Voldaan	Compensatie, beheerlocatie 1		2,6
3	Gerealiseerd	€ 190.023,36	€ 95.011,68		€ 95.011,68	€ 0,00	Voldaan	Compensatie, beheerlocatie 2	27,7	
4	Gerealiseerd	€ 336.805,14	€ 168.402,57		€ 168.402,57	€ 0,00	Voldaan, ook nog KV betaald	Compensatie, beheerlocatie 2		7,7
5	Gerealiseerd	€ 480.000,00	€ 480.000,00			€ 0,00	Voldaan	Compensatie, beheerlocatie 4	50	
6	Gerealiseerd	€ 228.182,40	€ 114.091,20		€ 114.091,20	€ 0,00	Voldaan	Compensatie, beheerlocatie 3	36,96	
7	Gerealiseerd	€ 43.879,44	€ 43.879,44			€ 0,00	Voldaan	Compensatie, beheerlocatie 6		10,95
9	Gerealiseerd	€ 36.288,00	€ 36.288,00			€ 0,00	Voldaan	Compensatie, binnen beheerlocatie 6		
10	Gerealiseerd	€ 26.472,72	€ 26.472,72			€ 0,00	Voldaan	Compensatie, binnen beheerlocatie 6		
11	Gerealiseerd	€ 0,00	€ 0,00			€ 0,00	Voldaan	Afgehandeld		
12	Gerealiseerd	€ 27.022,50	€ 27.022,50			€ 0,00	Voldaan	Compensatie, binnen beheerlocatie 6		
13	Gerealiseerd	€ 22.483,68	€ 22.483,68			€ 0,00	Voldaan	Nog opzetten		
14	Gerealiseerd	€ 20.427,52	€ 20.427,52			€ 0,00	Voldaan	Compensatie, binnen beheerlocatie 6		
15	Gerealiseerd	€ 10.154,00	€ 10.154,00			€ 0,00	Voldaan	Nog opzetten		
17	Gerealiseerd	€ 10.637,00	€ 10.637,00			€ 0,00	Voldaan	Compensatie, binnen beheerlocatie 6		
18	Nog niet gerealiseerd	€ 224.000,00	€ 0,00			-€ 224.000,00	Nog in ontwikkeling			
19	Gerealiseerd	€ 20.090,26	€ 20.090,26			€ 0,00	Voldaan	Nog opzetten		
22	Nog niet gerealiseerd	€ 9.406,25	€ 9.406,25			€ 0,00	Voldaan	Nieuw op te zetten Jorwert e.o.		
23	Gerealiseerd	€ 117.012,00	€ 117.012,00			€ 0,00	Voldaan	Compensatie, binnen beheerlocatie 6		
24	Gerealiseerd	€ 21.950,64	€ 21.950,64			€ 0,00	Voldaan	Nieuw op te zetten Jorwert e.o.		
25	In uitvoering	€ 10.906,72	€ 10.906,72			€ 0,00	Voldaan	Nieuw op te zetten Dokkum e.o.		
26	Gerealiseerd	€ 38.439,86	€ 38.439,86			€ 0,00	Voldaan	Nog opzetten		
27	Nog niet gerealiseerd	nog bepalen	€ 0,00			#WAARDE!	Nog in ontwikkeling			
31	Nog niet gerealiseerd	€ 0,00	€ 0,00			€ 0,00	Voldaan	Compensatie, binnen beheerlocatie 1		
36	Gerealiseerd	€ 0,00	€ 0,00			€ 0,00	Voldaan	Compensatie op eigen grond		
49	Nog niet gerealiseerd	nog bepalen	€ 0,00			#WAARDE!	Nog in ontwikkeling			
53	In uitvoering	€ 100.149,79	€ 100.149,79			€ 0,00	Voldaan	Nieuw op te zetten Lemmer e.o.		
54	In uitvoering	€ 258.600,00	€ 125.000,00	€ 139.908,12		€ 6.308,12	Voldaan	Compensatie, beheerlocatie 5	15	
56	Nog niet gerealiseerd	€ 5.487,66	€ 5.488,00			€ 0,00	Voldaan	Compensatie, binnen beheerlocatie 5		

Prj.nr.	Status project	Comp.bedrag	Storting derden	Bijdrage PF	Verplichting PF bund	Uitkomst	Status verplichting	Compensatielocatie	ha agrarisch beheer	ha natuurbeheer
57	Nog niet gerealiseerd	€ 27.301,11	€ 0,00			-€ 27.301,11	Nog in ontwikkeling			
68	Nog niet gerealiseerd	€ 17.561,00	€ 17.561,00			€ 0,00	Voldaan	Nieuw op te zetten Jorwert e.o.		
70	Nog niet gerealiseerd	€ 89.790,00	€ 89.790,00			€ 0,00	Voldaan	Nieuw op te zetten Dokkum e.o.		
75	Nog niet gerealiseerd	nog bepalen	€ 0,00			#WAARDE!	Nog in ontwikkeling			
81	Gerealiseerd	€ 72.139,20	€ 36.069,60		€ 36.069,60	€ 0,00	Voldaan	Nieuw op te zetten Dokkum e.o.		
83	In uitvoering	€ 0,00	€ 0,00			€ 0,00	Voldaan	Compensatie, binnen beheerlocatie 1		
88	Gerealiseerd	€ 7.017,00	€ 7.017,00			€ 0,00	Voldaan	Nieuw op te zetten Jorwert e.o.		
93	Gerealiseerd	€ 4.900,00	€ 4.900,00			-€ 4.900,00	Onbekend, onderzoek			
96	Nog niet gerealiseerd	nog bepalen				#WAARDE!	Nog in ontwikkeling			
99	Nog niet gerealiseerd	nog bepalen				#WAARDE!	Nog in ontwikkeling			
105	Nog niet gerealiseerd	nog bepalen				#WAARDE!	Nog in ontwikkeling			
106	Nog niet gerealiseerd	€ 41.786,00	€ 41.786,00			€ 0,00	Voldaan	Nieuw op te zetten Dokkum e.o.		
118	Nog niet gerealiseerd	nog bepalen				#WAARDE!	Nog in ontwikkeling			
141	Nog niet gerealiseerd	nog bepalen				#WAARDE!	Nog in ontwikkeling			
143	Nog niet gerealiseerd	nog bepalen				#WAARDE!	Nog in ontwikkeling			
146	Nog niet gerealiseerd	nog bepalen				#WAARDE!	Nog in ontwikkeling			
	Provinciale bijdrage bundelingsgebieden				€ 225.302,95	#WAARDE!		Nieuw op te zetten		
	Provincie, afsluiting KV, Haak		€ 1.267.370,02			#WAARDE!		Compensatie, beheerlocatie 1		
	Provincie, afsluiting KV, Wiarda		€ 264.520,00			#WAARDE!		Compensatie, beheerlocatie 2		
	Provincie, afsluiting KV, NM		€ 492.000,00			#WAARDE!		Compensatie, beheerlocatie 6		
	Restant WVC nog af te sluiten (startbedrag)		€ 753.223,99			#WAARDE!		In te zetten voor beheer		

Bijlage 9: Voorstel budget weidevogelcompensatie

In onderstaande tabel is een voorstel uitgewerkt voor het besteden van het budget wat nog beschikbaar is voor weidevogelcompensatiebeheer. De voorstellen zijn:

- Doorvoeren tariefwijzigingen voor de komende 6 jaar, na 6 jaar weer actualiseren
- Budget reserveren voor toekomstige tariefwijzigingen
- Looptijd agrarische contracten locatie 1 en 2 gelijktrekken, plus op de huidige overeenkomsten.
- Looptijd natuurbeheer locatie 2 en 6 verlengen naar 30 jaar, zoals ook bij beheerlocatie 1, plus op de huidige overeenkomsten.
- Nieuwe projecten opstarten op 3 locaties

Bhr.locatie	Type	Bedrag	Opmerking
1	Beschikbaar	€ 1.681.267,86	
1	Verplichting	€ 930.324,53	
1	Agrarisch	€ 196.893,18	Ophoging ANLb-tarief en naar einddatum 2028 (+ 6 jaar)
1	Natuur	€ 427.388,04	Ophoging SNL-tarief
1	Totaal kosten	€ 624.281,22	
1	Restant	€ 126.662,11	
2	Beschikbaar	€ 354.871,66	
2	Verplicht	€ 29.839,29	
2	Agrarisch	€ 116.283,88	Ophoging ANLb-tarief en naar einddatum 2028 (+ 5 jaar)
2	Natuur	€ 101.998,82	Ophoging SNL-tarief en naar einddatum 2042 (+ 16 jaar)
2	Totaal kosten	€ 218.282,70	
2	Restant	€ 106.749,67	
3	Restant	€ -188.765,30	
4	Beschikbaar	€ 283.377,51	
4	Verplicht	€ 282.741,89	
4	Agrarisch	€ 145.348,76	Ophoging ANLb-tarief
4	Restant	€ -144.713,14	

5	Beschikbaar	€ 248.396,12	
5	Verplicht	€ 242.000,00	
5	Agrarisch	€ 23.430,00	Ophoging ANLb-tarief
5	Restant	€ -17.033,88	
6	Beschikbaar	€ 229.545,35	
6	Verplicht	€ 59.933,50	
6	Natuur	€ 107.016,77	Ophoging SNL-tarief en naar einddatum 2042 (+ 9 jaar)
6	Restant	€ 62.595,08	
7	Beschikbaar	€ 687.177,35	
7	Nieuw	€ 370.706,60	Nieuw op te zetten projecten
7	Restant	€ 316.470,75	
8	Beschikbaar	€ 714.539,45	
8	Tekorten 3, 4 en 5	€ 350.512,32	
8	Restant	€ 364.027,13	
T	Beschikbaar	€ 4.010.410,00	
T	Totale kosten	€ 1.839.578,37	
T	Totaal restant	€ 976.504,75	Beschikbaar voor nieuwe projecten

Bijlage 10: Totaaloverzicht betalingen

In deze tabel zijn de betalingen van alle beheerlocaties op een rij gezet. Tezamen met de inkomsten van de projecten is bepaald welk bedrag nog beschikbaar is op nog in te zetten voor nieuwe beheerlocaties.

bhr.loc	Naam	Opp. ha. beheer	Inkomsten	Betaald	Beschikbaar	Nog te betalen vanaf 2023	Extra kosten	Restant	Opmerking
1	De haak en Newtonpark	63,78 agr 81,6 ntr	€ 5.048.532	€ 3.367.264	€ 1.681.268	€ 930.325	€ 624.281	€ 126.662	
2	Wiarda	27,7 agr 7,7 ntr	€ 791.349	€ 436.477	€ 354.872	€ 29.839	€ 218.283	€ 106.750	
3	Techum	38,5 agr	€ 228.182	€ 416.948	-€ 188.765	€ 0	€ 0		€ 188.765,30 tekort gefinancierd uit 8
4	Centrale as	50 agr	€ 480.000	€ 196.622	€ 283.378	€ 282.742	€ 145.349		€ 144.713,14 tekort gefinancierd uit 8
5	NHH	15 agr	€ 270.396	€ 22.000	€ 248.396	€ 242.000	€ 23.430		€ 17.033,88 Tekort gefinancierd uit 8
6	NM + Tjongervallei	10,95 ntr	€ 773.739	€ 544.194	€ 229.545	€ 59.934	€ 107.017	€ 62.595	
7	Nog opzetten		€ 687.177		€ 687.177		€ 370.707	€ 316.471	
8	Restant WVC nog af te sluiten		€ 714.539		€ 714.539		€ 350.512	€ 364.027	
	Totalen		€ 8.993.915	€ 4.983.505	€ 4.010.410	€ 1.544.839	€ 1.839.578	€ 976.505	